



М. В. Богданович  
Г. П. Лищенко

# МАТЕМАТИКА

2 КЛАС



# МАТЕМАТИКА

## Підручник для 2 класу загальноосвітніх навчальних закладів

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки,  
молоді та спорту України*



### УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ:

- – межа матеріалу уроку
- \* – завдання підвищеної складності
- – домашнє завдання
- ❄ – додаткове завдання
- 🔄 – кругові вирази
- ❓ – загадки

---

**Богданович М.В.**

**Б73** Математика : підруч. для 2 кл. загальноосвіт.  
навч. закл. / М.В. Богданович, Г.П. Лищенко. — К. :  
Генеза, 2012. — 160 с. : іл.

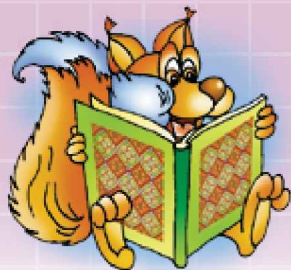
ISBN 978-966-11-0176-9.

**УДК 51(075.2)  
ББК 22.1я721**

ISBN 978-966-11-0176-9

© Богданович М.В.,  
Лищенко Г.П., 2012  
© Видавництво «Генеза»,  
оригінал-макет, 2012



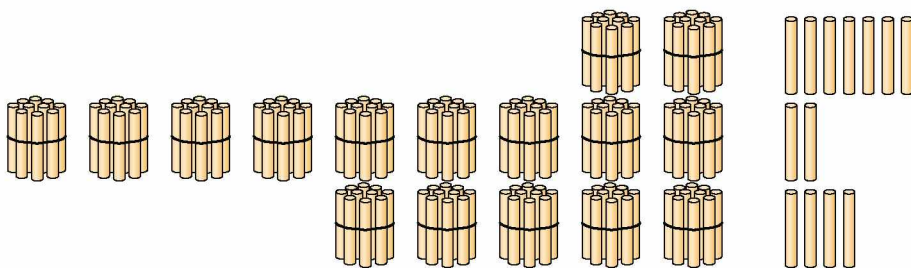


## ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО В 1 КЛАСІ

1. Полічи окремо червоні й зелені перчики. Скільки всіх перчиків?



2. Скільки всього паличок на кожному малюнку?



3. Назви всі числа другого десятка; четвертого десятка; десятого десятка.

4. Спиши, вставляючи пропущені числа.

40		42	43			46	47	48			51
----	--	----	----	--	--	----	----	----	--	--	----

5. Кожне з поданих чисел запиши за зразком у вигляді суми розрядних доданків: 36, 66, 84, 48.

Зразок.  $82 = 80 + 2$ .

6. Запиши вирази та обчисли їх значення.

1) Як утворити число 55, якщо маємо число, що йому передує?

2) Як утворити число 70 із числа, що йде за ним?

3) Скільки буде, якщо від числа 93 відняти число його одиниць?

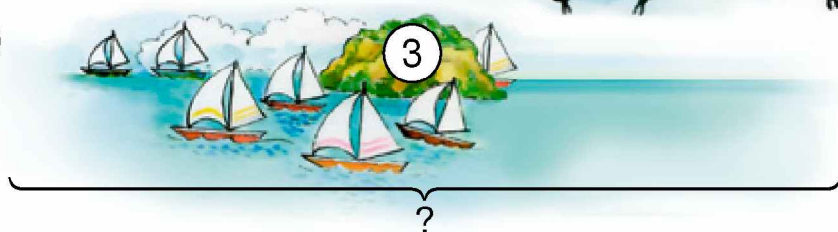
7.  $26 + 1$        $6 - 4$        $56 - 6$        $37 - 7 - 1$   
 $51 + 2$        $10 - 7$        $10 - 1$        $49 - 10 - 1$

8. За кожним малюнком склади і розв'яжи задачу.

1)



2)



9\*. Господар виростив 30 качок, 20 гусей і 40 кролів. Скільки всього птиці він виростив? На скільки більше господар виростив птиці, ніж кролів?

10°.  $10 + 7$        $34 + 1$        $94 + 1 + 5$        $24 + 1 + 0$   
 $20 + 6$        $45 - 1$        $40 + 8 - 1$        $36 - 0 - 6$

11°. Петрик відпочивав у дідуся 29 днів, а в санаторії — на 9 днів менше. Скільки днів Петрик відпочивав у санаторії?

12. Скільки десятків і одиниць у числах?

40	12	15	84	20	93	60	56	65
----	----	----	----	----	----	----	----	----

13. Поясни прийоми обчислень.

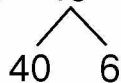
$6 + 2 = 8$	$7 - 3 = 4$	$6 + 4 = 10$
$6 + 1 + 1$	$7 - 1 - 1 - 1$	$6 + 1 + 1 + 1 + 1$
$5 + 4 = 9$	$10 - 4 = 6$	$7 - 3 = 4$
$5 + 2 + 2$	$10 - 2 - 2$	$7 - 2 - 1$

**Числа можна додавати і віднімати частинами.**



**14.** Поясни обчислення кожного виразу.

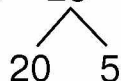
$$53 + 46 = 99$$



$$78 - 56 = \square$$

$$34 + 45 = \square$$

$$78 - 25 = 53$$

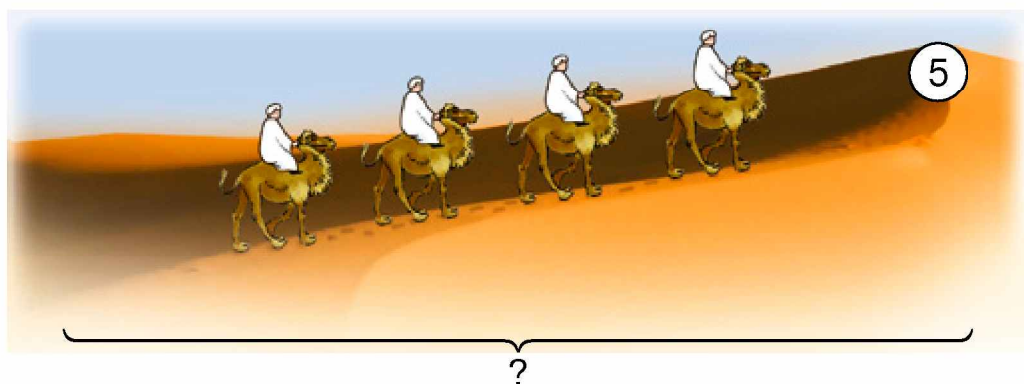


$$88 - 23 = \square$$

$$53 + 14 = \square$$

**15.**  $67 - 30$      $55 + 24$      $61 + 20 + 6$      $57 + 30 - 4$   
 $76 + 3$      $88 - 3$      $84 + 10 - 5$      $79 - 40 - 7$

**16.** Склади задачу усно. Розв'язання запиши.



**17.** Яка довжина відрізка в сантиметрах? Запиши її в дециметрах і сантиметрах. Накресли такий відрізок у зошиті.



**18.** У кожній парі чисел назви більше число.

15 і 17	15 і 20	7 і 12
20 і 19	18 і 16	11 і 9
14 і 16	12 і 18	13 і 20

**19.** 10 хлопчиків грали в піжмурки. 2 хлопчики вийшли з гри. Скільки хлопчиків продовжило гру?

**20°.** У парку посадили 6 кленів, каштанів — на 4 більше, а акацій — на 2 менше, ніж кленів. Скільки каштанів посадили в парку? Скільки акацій?

● **21°.** Допоможи зайчику та білочці обчислити вирази.



$$\begin{array}{l} 1) \ 5 + 5 - 8 \\ \quad 0 + 10 - 7 \\ \quad 5 - 2 + 7 \\ \quad 8 - 7 \\ \quad 6 + 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 2) \ 9 - 4 + 5 \\ \quad 7 - 7 + 4 \\ \quad 9 - 7 + 8 \\ \quad 7 + 3 \\ \quad 5 + 0 \end{array}$$



**22.**  $\boxed{4} + \boxed{5} = \boxed{9}$

$\boxed{10} - \boxed{4} = \boxed{6}$

4 — доданок  
5 — доданок  
9 — сума  
4 + 5 — сума

10 — зменшуване  
4 — від'ємник  
6 — різниця  
10 - 4 — різниця

**23.** Як називаються числа в рівностях?

$$2 + 5 = 7 \quad 8 - 3 = 5$$

**24.** Обчисли вирази. Випиши ті, в яких від'ємник 7.

$$\begin{array}{ccccc} 7 + 2 & 10 - 7 & 2 + 5 & 10 - 3 & 1 + 7 \\ 7 - 2 & 7 - 7 & 5 + 2 & 9 - 7 & 8 - 7 \end{array}$$

**25.** Андрій накреслив 9 чотирикутників, а Тарас — 5 трикутників. Хто накреслив більше фігур? На скільки більше?

**26.** Запиши вирази та обчисли їх значення.

До 40 додати 5;      від 39 відняти 6;  
56 плюс 3;      зменшуване 10, від'ємник 8.

**27.**  $95 - 70$      $14 + 80$      $99 - 4$      $69 - 50$   
 $94 + 5$      $25 + 4$      $29 + 40$      $19 - 5$



**28.** Виміряй відрізки. Дізнайся, який з них коротший і на скільки.



❄ Накресли відрізок, на 3 см коротший від довшого з поданих.

**29.** За малюнком і числовими даними склади задачу.



Маса – 16 кг



?, на 6 кг менша

❄ Яка загальна маса обох велосипедів?

**30°.**  $10 + 3$     $35 + 40$     $47 - 10$     $5 + 5 + 48$     $18 - 8 - 3$   
 $7 + 32$     $1 + 93$     $10 - 7$     $2 + 8 + 25$     $46 - 10 + 2$

● **31°.** З однієї ділянки зібрали 26 мішків картоплі, а з другої – на 4 мішки менше. Скільки мішків картоплі зібрали з другої ділянки? Скільки всього мішків картоплі зібрали з двох ділянок?

**32.**  $100 - 73$     $7 - 6$     $1 - 1$     $53 + 40$     $2 + 8 - 10$   
 $6 + 2$     $64 + 5$     $8 - 6$     $39 - 3$     $0 + 4 + 6$

**33.** Леся, Толя й Олесь мали знайти суму чисел 2, 3 і 5. Усі діти знайшли суму правильно.

Леся	Толя	Олесь
$2 + 3 + 5 = 10$	$5 + 3 + 2 = 10$	$3 + 5 + 2 = 10$

**Додавати числа можна в будь-якому порядку.**

**34.** Перевір суми, додаючи числа в іншому порядку.

$1 + 9 = 10$     $1 + 3 + 6 = 10$     $3 + 6 + 4 = 13$

**35.**  $2 + 6$      $1 + 7$      $8 + 10$      $58 - 18 - 0$   
 $8 - 2$      $8 + 2$      $8 + 0$      $10 + 80$

**36.** Порівняй задачі та їх розв'язання.

1) У першому ящику 7 кг груш, а в другому — на 3 кг більше. Скільки кілограмів груш у другому ящику?

2) У першому ящику 7 кг груш, а в другому — на 3 кг менше. Скільки кілограмів груш у другому ящику?

**37.**  $7 + 3 + 4$      $6 + 6 + 42$      $21 - 1 + 8$      $54 + 23 + 0$   
 $9 + 1 + 5$      $3 + 3 + 70$      $52 - 2 + 6$      $78 - 36 - 0$

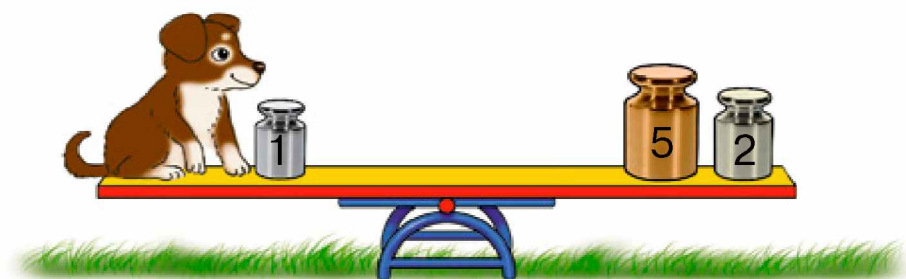
**38.** Склади задачі за коротким записом і розв'яжи їх у зошиті.

1) Було – 76 м  
 Відрізали – 24 м  
 Залишилось – ?

2) Було – 30  
 Привезли – 26  
 Стало – ?

❄ Склади обернені задачі до другої.

**39\*.** Яка маса песика?



**40°.** Богдан накреслив два відрізки. Перший відрізок завдовжки 9 см, а другий — 7 см. Порівняй довжину відрізків. Накресли відрізок, на 3 см довший від другого відрізка.

● **41°.** У тижні 2 дні в тата вихідні. Скільки в тата робочих днів на тиждень?



**42.** Якими монетами можна дати 10 копійок здачі? Розглянь різні варіанти.



**43.**  $5 + 5 - 3$      $8 - 4 - 4$      $5 - 5 + 6$      $10 - 7 + 3$

**44.** Склади, розв'яжи і порівняй задачі.



85 грн

На 5 грн  
дешевша



30 грн

На 26 грн  
дорожча

Якими чотирма грошовими купюрами можна заплатити за шарф?

**45.** Тато купив 8 кг капусти і 2 кг буряків. Про що можна дізнатися за цими даними?

**46.** Розв'яжи і порівняй задачі.

1) На галявиніросло 6 грибів. Білка зірвала 3 гриби. Скільки грибів залишилося?

2) На галявині росли гриби. Білка зірвала 6 грибів, а потім – ще 3 гриби. Скільки всього грибів зірвала білка?

**47.**

Числа	Знайти
10 і 4	різницю
9 і 8	різницю
10 і 0	різницю

Числа	Знайти
10 і 0	суму
4 і 4	суму
7 і 6	різницю

**48.** Що дістали, коли від суми відняли доданок?

$6 + 2 = 8$	$8 - 6 = 2$	$8 - 2 = 6$
-------------	-------------	-------------

**49.** З кожного виразу на обчислення суми склади два вирази на обчислення різниці.

$$7 + 2 = 9 \quad 4 + 3 = 7 \quad 46 + 23 = 69$$

**50.** Перевір додавання відніманням за зразком.

Зразок.  $47 + 21 = 68$ ,  $68 - 21 = 47$ .

$$46 + 22 = 68 \quad 35 + 43 = 78 \quad 12 + 75 = 87$$

**Щоб перевірити дію додавання, можна від суми відняти один з доданків. Якщо дістанемо другий доданок, то розв'язання правильне.**

**51°.** Ведмедик посадив першого дня 4 дерева, а другого – ще 6. Скільки всього дерев посадив ведмедик за два дні?



● **52°.** За два дні ведмедик посадив 10 дерев. Першого дня він посадив 4 дерева. Скільки дерев посадив ведмедик другого дня?

❄ Порівняй задачі 52 і 51 та їх розв'язання. Як можна назвати задачу 52 відносно задачі 51?

<b>53.</b>	$60 + 3 + 1$	$65 - 5 + 4$	$39 - 3 - 3$	$86 + 0$
	$63 - 3 - 1$	$50 + 5 - 4$	$3 + 70 - 6$	$100 - 0$



**54.** Запиши вирази та обчисли їх значення.

10 мінус 4	знайти суму чисел 4 і 3
7 плюс 3	знайти різницю чисел 9 і 4
до 3 додати 6	8 зменшити на 5

**55.** Обчисли вирази. Випиши ті, в яких зменшуване 8.

$8 + 2$

$10 - 2$

$8 - 5$

$9 - 8$

$8 - 4$

$8 - 2$

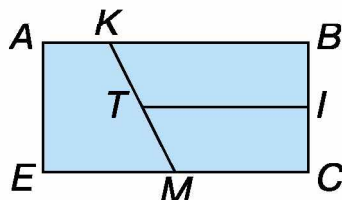
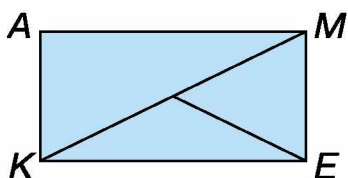
$10 - 8$

$8 - 0$

$1 + 8$

$6 + 2$

**56\*.** На малюнку зліва знайди 4 трикутники, а на малюнку справа — 5 чотирикутників.



**57.** Обідати сіли 9 осіб. На стіл поклали 6 ложок і 8 виделок. Скільки ложок і виделок ще треба покласти?

**58.**  $7 + 3 + 42$      $6 + 4 + 37$      $14 - 4 - 7$      $48 - 7 - 1$

**59.** Склади за малюнком і розв'яжи задачі із запитаннями: «На скільки більше ...?», «Скільки разом ...?».



**60\*.** Скільки всього одноцифрових чисел? Скільки всього двоцифрових чисел? Скільки різних цифр потрібно для запису всіх одноцифрових чисел? Скільки різних цифр потрібно для запису всіх двоцифрових чисел?

**61°.** Накресли відрізок, на 1 см коротший від AO.



● **62°.**  $8 + 2 - 1$      $10 - 5 + 1$      $15 - 1 - 1$      $3 + 7 + 3$   
 $36 + 42$      $40 + 5 + 1$      $55 - 1 - 1$      $33 - 3 + 7$

**63.** Запиши числа у вигляді суми розрядних доданків.

$48 = 40 + 8$      $15 = \square + \square$      $17 = \square + \square$      $93 = \square + \square$

**64.** 1) Розглянь способи додавання і віднімання двоцифрових чисел.

$\begin{array}{r} 32 + 15 = 47 \\ \hline 30 + 10 = 40 \quad 32 + 10 = 42 \\ 2 + 5 = 7 \quad 42 + 5 = 47 \\ 40 + 7 = 47 \end{array}$	$\begin{array}{r} 86 - 25 = 61 \\ \hline 80 - 20 = 60 \quad 86 - 20 = 66 \\ 6 - 5 = 1 \quad 66 - 5 = 61 \\ 60 + 1 = 61 \end{array}$
---	---

2) Поясни обчислення різними способами.

$35 + 13$      $77 - 16$      $42 + 27$      $69 - 17$

**65.** Знайди різницю  $11 - 4$  за шкалою лінійки.



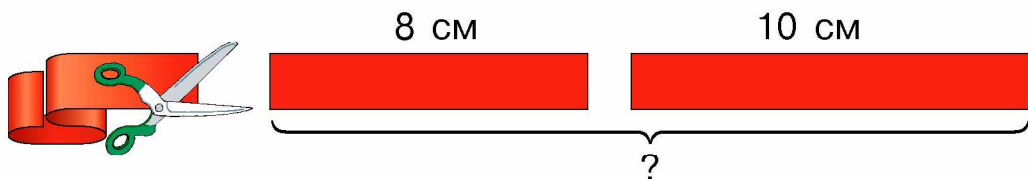
**66.** Обчисли. Випиши вирази зі значенням 9.

$10 - 1$      $6 + 3$      $9 - 7$      $4 + 5 - 8$   
 $19 - 10$      $29 - 10$      $0 + 9$      $47 - 40 + 2$

**67.** Порівняй значення виразу і число (усно).

$10 - 2$ і $7$	$8 + 2$ і $9$	$9 - 2$ і $10$
$6 - 5$ і $4$	$2 + 7$ і $8$	$6 - 4$ і $1$

**68.** Від стрічки відрізали 10 см, а потім – ще 8 см. Скільки всього сантиметрів стрічки відрізали?



**69\*.** Запиши всі двоцифрові числа, у яких кількість десятків на 4 менша від кількості одиниць.

**70°.** У двох банках 5 л соку. У першій банці 2 л соку. Скільки літрів соку в другій банці?

❄ Склади обернену задачу.

● **71°.** Розв'яжи і порівняй задачі.

1) У дівчинки було 5 зошитів. Вона купила ще 2. Скільки зошитів стало в дівчинки?

2) У дівчинки було 5 чистих зошитів. 2 зошити вона списала. Скільки чистих зошитів залишилось у дівчинки?

**72.**     $19 + 1$      $10 + 7$      $13 - 10$      $20 - 1$      $8 - 1$   
          $39 - 9$      $73 - 3$      $2 + 60$      $90 + 10$      $98 - 1$

**73.** Розглянь малюнки і дай відповіді на запитання.



1) Скільки літрів води містять: дві такі каструлі? відро і банка? банка і каструля? два таких чайники і кухоль?

2) На скільки більше літрів води містить: відро, ніж банка? відро, ніж каструля? банка, ніж два таких кухлі?

**74.** Усно склади задачу із запитанням: «Скільки крокодилів було у воді спочатку?». Розв'язання запиши.



**75.** У першому ящику 10 кг масла, а в другому — на 6 кг менше. Скільки кілограмів масла в другому ящику?

❄ Розв'яжи задачу, замінивши в умові *менше* на *більше*.



**76.** Назви дні тижня. З яких частин складається доба? Скільки годин у добі?

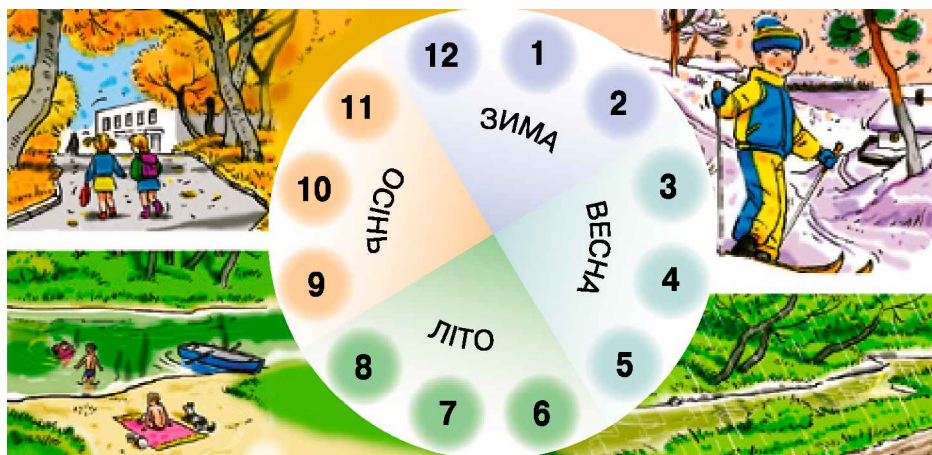
**77.** Прочитай пояснення. Виконай завдання.

**Рік** — основна одиниця вимірювання часу, пов'язана з рухом Землі навколо Сонця. Рік поділяють на **12 місяців**.

Є 4 пори року: *зима, весна, літо й осінь*.

Зимові місяці — *грудень, січень, лютий*; весняні — *березень, квітень, травень*; літні — *червень, липень, серпень*; осінні — *вересень, жовтень, листопад*.

Повтори назви всіх місяців. Дізнайся за календарем, скільки днів у кожному місяці.



**78\*.** Запиши всі двоцифрові числа, у яких кількість десятків і одиниць однакова.

**79°.**  $16 - 6$      $0 + 5$      $17 - 1$      $10 - 0$      $6 + 1$   
 $56 - 6$      $80 + 5$      $97 + 1$      $100 + 0$      $76 + 1$

● **80°.** У колекції Петрика 8 пластикових брелоків і 5 металевих. На скільки менше металевих брелоків?



## Додаткові вправи

1. Накресли числовий промінь (за одиницю візьми 1 см) і познач на ньому:

- 1) найменше одноцифрове число;
- 2) найбільше одноцифрове число;
- 3) число, більше від 4 на 3;
- 4) найменше двоцифрове число.

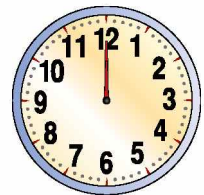
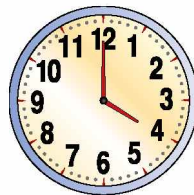
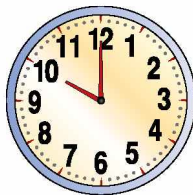
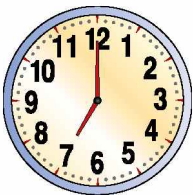
2. Назви пропущене число (числа) в кожному ряді.

5	10	15	20	<input type="text"/>	30	35
12	14	16	<input type="text"/>	20	22	24
23	26	29	<input type="text"/>	35	38	<input type="text"/>

3. Запиши всі двоцифрові числа, у яких число одиниць на 6 більше від числа десятків. Скільки двоцифрових чисел, у яких число одиниць на 8 більше від числа десятків? Чи може число одиниць бути на 9 більше від числа десятків? Чи є число, у якому число десятків більше від числа одиниць на 9?

4.  $4 \text{ м} = 40 \text{ дм}$        $75 \text{ см} = 7 \text{ дм } 5 \text{ см}$   
 $5 \text{ м } 3 \text{ дм} = \square \text{ дм}$        $86 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$   
 $4 \text{ дм } 2 \text{ см} = \square \text{ см}$        $52 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

5. Котру годину показує кожний годинник?



6. Знайди в кожному ряді зайве число.

20	30	50	70	90	100
22	44	58	77	88	99
41	43	45	46	49	51



# ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ. ЗАДАЧІ НА ДВІ ДІЇ. ВИРАЗИ З ДУЖКАМИ

## ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ

**81.**  $10 = 8 + \square$     $10 = 6 + \square$     $10 = 7 + \square$     $10 = 9 + \square$   
 $15 - \square = 10$     $18 - \square = 10$     $11 - \square = 10$     $12 - \square = 10$

**82.** Поясни прийоми додавання і віднімання чисел з переходом через розряд. Перевір результати обчислень за таблицями. Розкажи їх із пам'яті.

1		2	= 3	3		2	= 1
2		2	= 4	4		2	= 2
3		2	= 5	5		2	= 3
4		2	= 6	6		2	= 4
5	+	2	= 7	7	-	2	= 5
6		2	= 8	8		2	= 6
7		2	= 9	9		2	= 7
8		2	= 10	10		2	= 8
9	+	2	= 11	11	-	2	= 9

$$\begin{array}{c} 9 + 2 = 11 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 1 \quad 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 11 - 2 = 9 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 1 \quad 1 \end{array}$$

**83.**  $11 - 2 - 4$     $14 - 5 + 2$     $14 - 10 + 6$     $39 - 30 + 2$   
 $9 + 2 - 1$     $10 - 3 - 7$     $15 - 5 - 5$     $45 - 34 - 2$

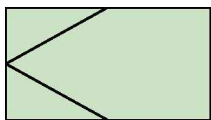
**84.** Накресли відрізок, на 2 см довший від поданого.




**85.** Хлопчик поклав у пенал 4 олівці. Їх стало 10. Скільки олівців було в пеналі спочатку?

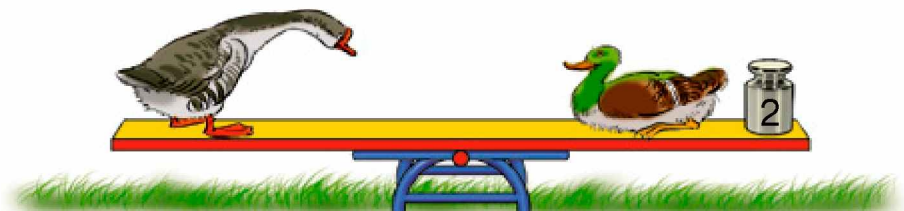
❄ Склади і розв'яжи обернену задачу.

**86.** Розглянь, як двома відрізками поділено чотирикутники. Які фігури утворилися?



 Як іще можна провести в чотирикутнику 2 відрізки, щоб утворились інші фігури?

**87\*.** Чия маса більша: гусака чи качки? Чия – менша? На скільки кілограмів?




**88°.** Склади задачі за короткими записами. Розв'язання запиши.

1) 

Було — 11
Полетіло — 2
Залишилося — ?

2) 

Було — 9
Подарували — 2
Стало — ?

 **89°.** У школу завезли спочатку 9 комп'ютерів, а потім — ще 2. Скільки всього комп'ютерів завезли?

**90.** В Олеся дві монети по 5 к. і одна монета вартістю 2 к. Скільки грошей в Олеся?

**91.** 1) Зі скількох відрізків складено ламану?



2) Виміряй довжину відрізків. Порівняй довжини найдовшого і найкоротшого відрізків.



**92.** За записами поясни додавання і віднімання чисел з переходом через розряд. Перевір результати обчислень. Розкажи таблиці з пам'яті.

1		3	= 4	4		3	= 1
2		3	= 5	5		3	= 2
3		3	= 6	6		3	= 3
4		3	= 7	7		3	= 4
5	+	3	= 8	8	-	3	= 5
6		3	= 9	9		3	= 6
7		3	= 10	10		3	= 7
8		3	= 11	11		3	= 8
9	+	3	= 12	12	-	3	= 9

$$9 + 3 = 12$$



$$12 - 3 = 9$$



**93.**  $12 - 3 + 1$      $10 - 1 + 2$      $11 - 3 - 5$      $4 + 5 + 3$   
 $11 - 2 - 7$      $10 + 5 + 1$      $18 + 1 + 1$      $11 - 2 + 3$

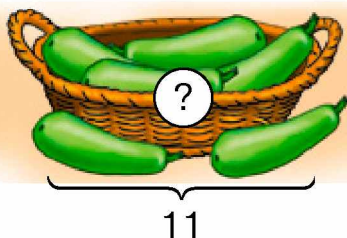
**94.** У хлопчика 9 к., а в дівчинки — на 3 к. більше. Скільки грошей у дівчинки?

❄ Заміни слово *більше* словом *менше*. Що зміниться в розв'язанні? Чому?

**95.** Склади задачі. Розв'язання запиши.



На скільки менше?



**96\*.** Запиши число 5 сімома однаковими цифрами, з'єднавши їх знаками дій.

**97°.** З одного куща зібрали 11 склянок ягід, а з другого — на 3 склянки менше. Скільки склянок ягід зібрали з другого куща? Скільки всього склянок ягід зібрали?

**98°.** Склади вирази. Запиши та обчисли їх.

Числа	Знайти
10 і 2	суму
11 і 3	різницю
12 і 3	різницю

Числа	Знайти
11 і 2	різницю
9 і 2	суму
20 і 1	різницю

**99.** За записами поясни додавання і віднімання чисел з переходом через розряд. Перевір таблиці додавання і віднімання числа 4. Розкажи їх із пам'яті.

1		4	= 5	5		4	= 1
2		4	= 6	6		4	= 2
3		4	= 7	7		4	= 3
4		4	= 8	8		4	= 4
5	+	4	= 9	9	-	4	= 5
6		4	= 10	10		4	= 6
7		4	= 11	11		4	= 7
8		4	= 12	12		4	= 8
9	+	4	= 13	13	-	4	= 9


$$8 + 4 = 12$$



$$12 - 4 = 8$$

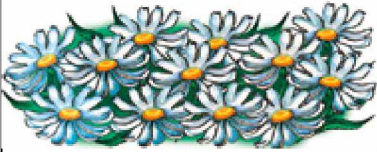


**100.**  $13 - 3$      $7 + 4$      $56 - 42 - 4$      $44 - 31 - 3$   
 $11 - 4$      $8 + 4$      $47 - 36 - 1$      $9 + 3 - 4$

 Склади різні задачі за першим виразом першого стовпчика.

**101.** Доповни задачу і розв'яжи її.

На клумбі росло 12 квіток. Для букета зрізали  квіток. Скільки квіток залишилося?

 Росло 12	Зрізали <input type="text"/>	Залишилося ?
---	---------------------------------	-----------------

 На скільки квіток ... зрізали, ніж залишилося?

**102.** З кожної рівності  $9 + 2 = 11$ ,  $7 + 4 = 11$  і  $8 + 3 = 11$  склади та обчисли по одному виразу на знаходження одного з доданків.

**103.** Розв'яжи задачі і порівняй їх.

1) У Валі 8 червоних стрічок і 4 зелені. Скільки всього кольорових стрічок у Валі?

2) У Валі було 12 стрічок. 4 стрічки вона подарувала Юлі. Скільки стрічок залишилось у Валі?

**104.** Перевір, що довжина ламаної 12 см.



 Порівняй довжини найбільшого і найменшого відрізків ламаної.

**105.** Яка маса гарбуза? Яка маса цукру?



**106\*.** Встанови закономірність і продовж ряди.

1) 1, 3, 5, ...      2) 1, 4, 7, ...

**107°.** Обчисли. Випиши вирази зі значенням 9.

13 – 4      11 – 2      9 + 3 – 4      8 + 4 – 3

12 – 3      11 – 3      7 + 4 – 2      10 – 3 + 4

● **108°.** 11 – 4      8 + 4      3 + 5 + 3      12 – 2 – 8

**109.** Числа, величини, геометричні фігури в математиці позначають **буквами латинського алфавіту**. Прочитай назви букв, що вживаються найчастіше.

Друковані букви	Назва букви	Рукописні букви
A a	а	<i>Aa</i>
B b	бе	<i>Bb</i>
C c	це	<i>Cc</i>
D d	де	<i>Dd</i>
E e	е	<i>Ee</i>
F f	еф	<i>Ff</i>
I i	і	<i>Ii</i>
K k	ка	<i>Kk</i>
L l	ель	<i>Ll</i>

Друковані букви	Назва букви	Рукописні букви
M m	ем	<i>Mm</i>
N n	ен	<i>Nn</i>
O o	о	<i>Oo</i>
P p	пе	<i>Pp</i>
S s	ес	<i>Ss</i>
T t	те	<i>Tt</i>
X x	ікс	<i>Xx</i>
Y y	ігрек	<i>Yy</i>
Z z	зет	<i>Zz</i>

**110.** Точки на малюнках позначають великими буквами латинського алфавіту. Назви точки, які лежать вище від прямої, нижче від прямої.





**111.**

10	
11	
9	

$\begin{array}{c} \textcircled{-2} \\ \downarrow \end{array}$

6	
7	
10	

$\begin{array}{c} \textcircled{+4} \\ \downarrow \end{array}$

10		
8		
7		

$\begin{array}{c} \textcircled{+3} \quad \textcircled{-4} \\ \downarrow \quad \downarrow \end{array}$

9		
3		
8		

$\begin{array}{c} \textcircled{+4} \quad \textcircled{-3} \\ \downarrow \quad \downarrow \end{array}$

**112.**

$8 + 1$
$8 + 2$
$8 + 3$
$8 + 4$

Розглянь вирази. Який доданок сталий? Який доданок змінюється?

Позначимо другий доданок буквою  $a$ .

Складемо вираз:  $8 + a$ .

Якщо  $a = 1$ , то  $8 + a = 8 + 1 = 9$ .

Знайди суму  $8 + a$ , якщо  $a = 3$ ,  $a = 4$ ,  $a = 2$ .

**113.** Знайди суму  $9 + a$ , якщо  $a = 2$ ,  $a = 3$ ,  $a = 4$ .

**114.** Знайди різницю  $a - 4$ , якщо  $a = 12$ ,  $a = 13$ .

**115.** Розв'яжи і порівняй задачі.

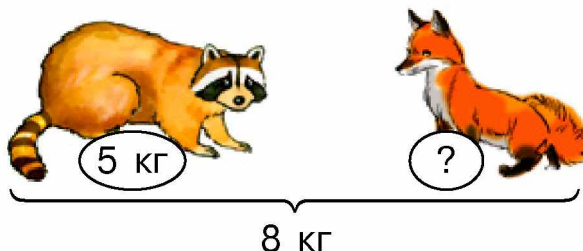
1) У каністрі було 13 кг фарби. Після фарбування підлоги фарби стало на 4 кг менше. Скільки кілограмів фарби залишилося в каністрі?

2) У першій каністрі 13 кг фарби, у другій — на 4 кг менше. Скільки кілограмів фарби у другій каністрі?

3) У першій каністрі 13 кг фарби. Це на 4 кг більше, ніж у другій. Скільки кілограмів фарби у другій каністрі?

4) У першій каністрі 13 кг фарби, а в другій — 4 кг. На скільки більше фарби в першій каністрі, ніж у другій?

**116\*.** Маса енота і лисеняти разом 8 кг. Маса енота 5 кг. На скільки кілограмів вона більша за масу лисеняти?



**117°.** Мама купила 3 кг картоплі, 2 кг моркви, стільки ж цибулі й 1 кг буряків. Син відніс додому 3 кг овочів. Які овочі він міг віднести?

● **118°.**  $12 + 0$     $12 - 4$     $12 - 3$     $9 + 3$     $12 - 0$

**119.** За записами поясни додавання і віднімання числа 5 з переходом через розряд. Перевір таблиці додавання і віднімання числа 5. Розкажи їх із пам'яті.

1		5	= 6	6		5	= 1
2		5	= 7	7		5	= 2
3		5	= 8	8		5	= 3
4		5	= 9	9		5	= 4
5	+	5	= 10	10	-	5	= 5
6		5	= 11	11		5	= 6
7		5	= 12	12		5	= 7
8		5	= 13	13		5	= 8
9	+	5	= 14	14	-	5	= 9

$$7 + 5 = 12$$

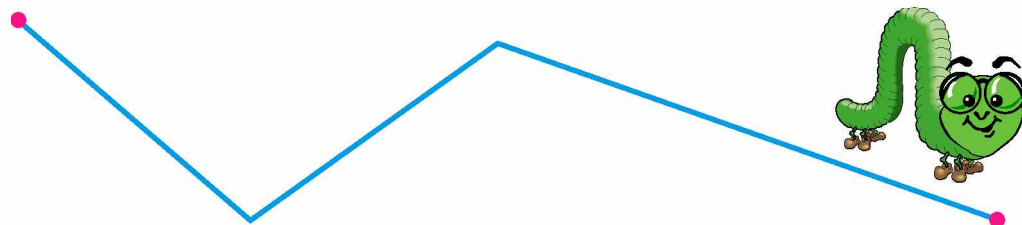


$$13 - 5 = 8$$



**120.**  $6 + 5 - 4$     $14 - 5 - 4$     $11 - 5 - 6$     $15 - 5 - 3$   
 $12 - 4 + 5$     $12 - 5 + 4$     $13 - 4 + 5$     $13 - 5 + 3$

**121.** Знайди довжину шляху гусениці.

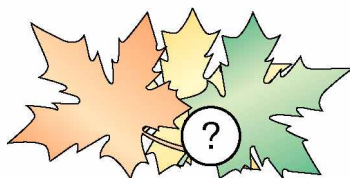
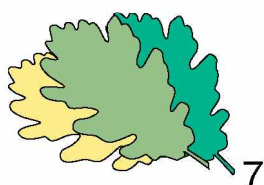


❄ Накресли ламану з двох відрізків завдовжки 2 см і 3 см.

**122.**

$a$	0	1	5	8	9	2	7	3	6	4
$a + 5$										

**123.** Катруся засушила 7 дубових листків, а кленових — на 2 менше.



На 2 менше

1) Скільки кленових листків засушила Катруся?

2) Скільки всього листків засушила дівчинка?

За умовою спочатку знайди відповідь на перше запитання, а потім — на друге.

**124.** Накресли відрізок  $KL$ , на 5 см коротший від  $AB$ .



**125.** Перше число дорівнює 7, а друге — на 4 менше. Знайди друге число, а потім — суму цих чисел.

**126\*.** Як набрати 1 л води банками місткістю 3 л і 5 л?

**127°.** Обчисли вирази з від'ємником 5. Запиши.

$$15 - 5 \quad 5 + 5 \quad 1 + 4 \quad 9 - 4 \quad 13 - 5$$

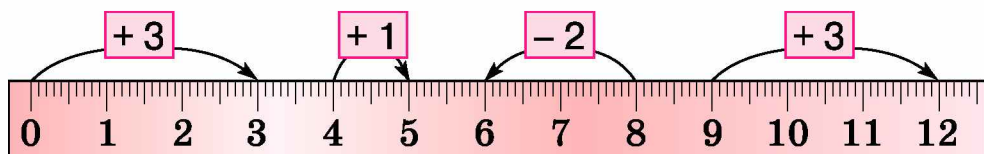
$$11 - 5 \quad 14 - 5 \quad 0 + 5 \quad 12 - 5 \quad 5 + 9$$

● **128°.** Мама дала Сашкові 7 абрикосів, 4 сливи і 1 цукерку. Скільки всього фруктів мама дала хлопчикові?

**129.** У банку можна налити 12 склянок молока. Скільки склянок молока можна долити в кожну банку?



**130.** За шкалою лінійки і зразком склади і запиши рівності.



Зразок.  $0 + 3 = 3$ .

**131.** Миколка восени обкопав 3 дерева, його тато — 10 дерев, а дідусь — 6. На скільки менше дерев обкопав Миколка, ніж дідусь? На скільки більше дерев обкопав тато, ніж дідусь?

**132.** Постав запитання і розв'яжи задачу. Хлопчик стрибнув у довжину з місця на 12 дм, а дівчинка — на відстань, меншу на 3 дм. На яку відстань ... ?

**133\*.** В Івася було 2 чотирикутники. Кожний чотирикутник він розрізав на 4 трикутники. Скільки стало трикутників? Накресли малюнок у зошиті.

**134.** Обчисли вирази і прочитай слово, розташувавши букви біля відповідей у порядку зростання.

$11 - 3 + 2$   Л	$8 - 6 + 7$   Б	$12 - 3 - 4$   Я
$11 - 4 + 5$   У	$11 - 2 + 5$   К	$14 - 5 + 10$   О

**135.** Які фігури не є многокутниками?



**136°.**

Було 11	Зірвали 	Залишилося ?
------------	--	-----------------

● **137°.**     $5 + 2 + 5$      $47 - 35 - 5$      $0 + 6 + 3$      $12 - 3 + 5$   
                $11 - 3 + 5$      $69 - 61 + 5$      $7 + 4 - 5$      $13 - 5 + 4$



**138.** Поясни способи додавання і віднімання числа 6 з переходом через розряд. Перевір результати таблиць.

1		6	= 7	7		6	= 1
2		6	= 8	8		6	= 2
3		6	= 9	9		6	= 3
4		6	= 10	10		6	= 4
5	+	6	= 11	11	-	6	= 5
6		6	= 12	12		6	= 6
7		6	= 13	13		6	= 7
8		6	= 14	14		6	= 8
9	+	6	= 15	15	-	6	= 9

$$5 + 6 = 11$$

тому, що

$$6 + 5 = 11$$

$$7 + 6 = 13$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 3 \quad 3 \end{array}$$

$$14 - 6 = 8$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 4 \quad 2 \end{array}$$

**139.** Обчисли. Випиши вирази з другим доданком 6.

$$6 + 4 \quad 6 + 6 \quad 4 + 6 \quad 0 + 6 \quad 11 - 5$$

$$9 - 6 \quad 7 + 6 \quad 5 + 6 \quad 9 + 6 \quad 12 - 6$$

● **140.** Порівняй довжини відрізків.

A ● ————— ● B

K ● ————— ● M

**141.** Який м'яч треба забити у ворота?



**142.** Надійка знайшла 5 грибів, її бабуся — 6, а мама — стільки, скільки Надійка і бабуся разом. Скільки грибів знайшла мама?

❄️ Склади обернену задачу.

**143.** 1) Перевір.

$a$	$8 + a$	$11 - a$
4	12	7
6	14	5

2) Обчисли (усно).

$a$	$9 + a$	$12 - a$
4		
6		

**144\*.** Запиши число 10 кількома (не менше чотирьох) однаковими цифрами і знаками дій.

**145°.** 1) Хлопчик помив 6 глибоких тарілок і 13 мілких. На скільки менше ... ? Доповни і розв'яжи задачу.

2)  $5 + 6 - 4$      $12 - 6 + 5$      $49 - 34 - 6$      $68 - 61 + 6$

● **146°.**  $13 - 6 + 3$      $11 - 6 + 5$      $15 - 6 - 6$      $7 + 6 - 4$   
 $6 + 6 - 5$      $14 - 6 + 5$      $11 + 1 - 5$      $10 - 0 + 1$

**147.** За записами поясни різні способи додавання і віднімання числа 7 з переходом через розряд. Перевір результати таблиць. Розкажи їх із пам'яті.

1		7	= 8	8		7	= 1
2		7	= 9	9		7	= 2
3		7	= 10	10		7	= 3
4		7	= 11	11		7	= 4
5	+	7	= 12	12	-	7	= 5
6		7	= 13	13		7	= 6
7		7	= 14	14		7	= 7
8		7	= 15	15		7	= 8
9	+	7	= 16	16	-	7	= 9

$5 + 7 = 12$

тому, що  
 $7 + 5 = 12$

$12 - 7 = 5$

тому, що  
 $12 = 5 + 7$

$8 + 7 = 15$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 2 \quad 5 \end{array}$$

$16 - 7 = 9$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 6 \quad 1 \end{array}$$

**148.**  $6 + 7 - 4$      $7 + 7 - 5$      $14 - 6 - 3$      $15 - 7 + 3$   
 $9 + 6 - 7$      $8 + 4 - 7$      $10 + 6 - 7$      $5 + 7 - 4$

**149.** Склади задачі за схемами і розв'яжи їх.

1)

13 кг	?
На 6 кг менше	

2)

8 кг	?
На 7 кг більше	

❄ Склади обернену до першої задачу із запитанням: «На скільки менше...?».

**150.** 1) Перше число 8, друге 7. Знайди їх суму.

2) Сума двох чисел 13. Одне число 7. Чому дорівнює друге число?

**151.**

13	11	12	14	15
7				

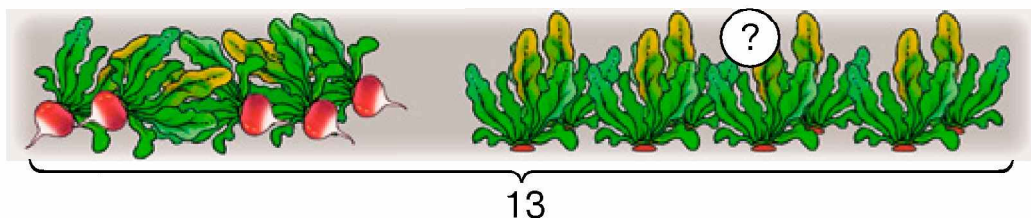
← -6

7	4	5	9	8
14				

← +7

**152\*.** Продовж ряди чисел: 2, 4, 6, ...; 3, 6, 9, ...

**153°.** Скільки редисок залишилося на грядці?



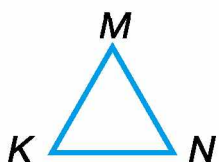
● **154°.** Обчисли вирази. Підкресли ті, в яких від'ємник 7.

12 - 7      11 - 7      7 + 6      7 + 7      13 - 6

17 - 7      14 - 7      15 - 7      8 + 7      16 - 7

**155.** Прочитай назви геометричних фігур. Наприклад: «Відрізок AC».

A •      B • ————— • C



**156.** Розв'яжи і порівняй задачі та їх розв'язання.

1) У віночку Олі 7 стрічок, а у Юлі – на 4 більше. Скільки стрічок у віночку Юлі?


2) У віночку Олі 7 стрічок. Це на 4 більше, ніж у Юлі. Скільки стрічок у віночку Юлі?

**157.** Від першого рулону відрізали 8 м тканини. Це на 4 м менше, ніж відрізали від другого рулону. Скільки метрів тканини відрізали від другого рулону?

<b>158.</b>	$8 + 7 - 5$	$58 - 47 - 7$	$9 + 6 - 5$
	$13 - 7 + 2$	$49 - 40 + 6$	$17 - 10 + 6$

**159\*.** Накресли трикутник і поділи його двома відрізками на 3 трикутники.

**160°.** У першій команді 9 боксерів, а в другій – на 3 більше. Скільки боксерів у другій команді?

 Заміни слово *більше* словом *менше* і розв'яжи задачу.

 **161°.** Накресли довільний п'ятикутник і познач його буквами.

**162.** Добери числа, щоб рівності були правильними.

$\square - 4 = 6$	$\square - 5 = 7$
-------------------	-------------------

**163.** Розв'яжи і порівняй задачі.

1) У Яни було 15 грн. Вона витратила 10 грн на сік. Скільки грошей залишилось у Яни?

2) Яна купила сік за 10 грн, і в неї залишилося 5 грн. Скільки грошей було в Яни?

 Склади ще одну задачу, обернену до поданих.

**164.** Обчисли. Випиши вирази зі значеннями 13 і 6.

$13 - 10$	$0 + 6$	$8 + 5$	$12 - 6$	$7 + 7$
$13 - 7$	$6 + 7$	$13 - 6$	$9 + 4$	$14 - 6$

 Склади і запиши свої вирази зі значеннями 13 і 6.



**165.** Склади і розв'яжи задачу.

Кекс розрізали на шматочки	З'їли 6 шм.	Залишилося 3 шм.
-------------------------------	-------------	---------------------



На скільки шматочків розрізали кекс?

**166\*.** Запиши всі двоцифрові числа, значення яких не змінюється від перестановки цифр у їхньому запису.

**167°.**  $7 + 6 - 4$      $15 - 7 + 3$      $6 + 7 - 5$      $15 - 7 + 6$   
 $11 - 5 + 1$      $9 + 4 - 7$      $8 + 5 + 2$      $8 + 4 - 6$

● **168°.** 1) Уранці термометр показував 7 градусів тепла, а вдень 13 градусів тепла. На скільки градусів підвищилася температура вдень?

2) Уранці термометр показував 7 градусів тепла. Опівдні температура підвищилася на 6 градусів. Скільки градусів тепла показував термометр опівдні?

**169.** За записами поясни різні способи додавання і віднімання числа 8 з переходом через розряд. Перевір результати таблиць. Розкажи їх із пам'яті.

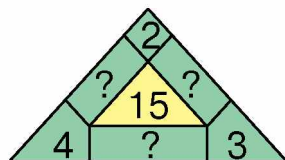
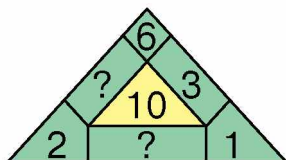
1		8	= 9	9		8	= 1
2		8	= 10	10		8	= 2
3		8	= 11	11		8	= 3
4		8	= 12	12		8	= 4
5	+	8	= 13	13	—	8	= 5
6		8	= 14	14		8	= 6
7		8	= 15	15		8	= 7
8		8	= 16	16		8	= 8
9	+	8	= 17	17	—	8	= 9

$$\begin{array}{c} 8 + 8 = 16 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 2 \quad 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 17 - 8 = 9 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 7 \quad 1 \end{array}$$

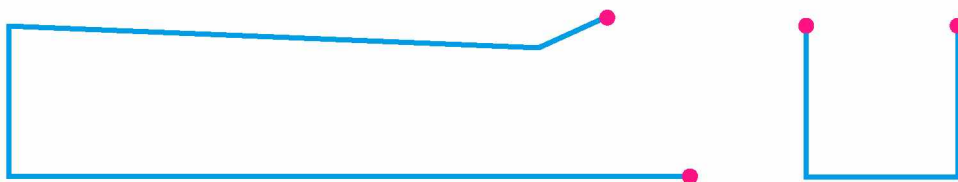
170.  $13 - 8 + 5$      $16 - 8 + 3$      $11 - 8 - 3$      $4 + 8 - 5$   
 $15 - 8 - 4$      $10 - 3 + 8$      $20 - 0 - 10$      $6 + 8 - 7$

171.



172. 3 машини вивантажили 6 бідонів з молоком, і в ній залишилося ще 7. Скільки бідонів з молоком було в машині спочатку? На скільки менше бідонів вивантажили, ніж залишилося?

173. Знайди довжину кожної ламаної.



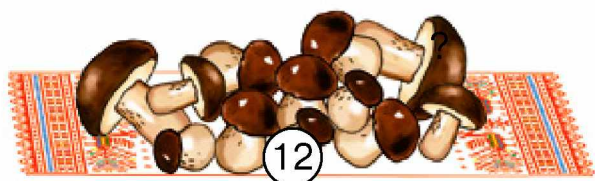
174\*. Доповни задачі так, щоб числа у відповідях були однакові.

1) Олег приніс для класної бібліотеки  книжок, а Інна —  книжок. Скільки всього книжок принесли Олег та Інна?

2) У Олі  книжок. Вона принесла до класної бібліотеки  книжок. Скільки книжок залишилося в Олі?

175. Склади і розв'яжи задачі.

1)



?

❄ Склади обернену задачу, де треба знайти число 12.

2)



На скільки менше ... ?

6

**176°.** Обчисли вирази. Випиши ті, в яких від'ємник 8.

$8 - 8$

$18 - 8$

$8 + 7$

$16 - 8$

$0 + 8$

● **177°.** На літніх канікулах Івась був у шкільному таборі 4 тижні, а в бабусі — на 2 тижні менше. Скільки тижнів Івась був у бабусі? Скільки днів Івась був у бабусі?

## ЗАДАЧІ НА ДВІ ДІЇ

**178.** Біля школи ростуть 2 берези, 3 яблуні, 5 ялин, 4 клени і груша. Скільки нефруктових дерев росте біля школи?

**179.** З одного куща зірвали 5 помідорів, а з другого — 4. З'їли 6 помідорів. Скільки помідорів залишилося?

Зірвали	З'їли	Залишилося
5 п. 4 п.	6 п.	?

Учень записав розв'язання задачі так:

$$9 - 6 = 3 \text{ (п.)}$$

Учитель сказав, що відповідь правильна, але зауважив, що в умові задачі не було числа 9. Учень подумав і записав розв'язання задачі двома діями:

$$1) 5 + 4 = 9 \text{ (п.)}$$

$$2) 9 - 6 = 3 \text{ (п.)}$$

Про що дізналися першою дією; другою?

**180.** На тарілці було 6 жовтих яблук і 4 червоних. З'їли 7 яблук. Скільки яблук залишилося на тарілці? Розв'яжи задачу за поданим планом.

План розв'язування:

- 1) Скільки всього яблук було на тарілці?
- 2) Скільки яблук залишилося на тарілці?

**181.**  $8 + 8 + 1$      $13 - 8 - 5$      $9 + 8 - 10$      $11 - 8 - 0$   
 $7 + 7 - 1$      $12 - 7 - 5$      $8 + 3 - 5$      $16 - 7 + 6$

**182.** До числа 5 додали 2, а потім — ще 6. На скільки збільшилося число 5?

 Різницю яких чисел треба додати до числа 5, щоб дістати 5?

**183.** Марійка записала невідоме число. Якщо до нього додати 8, то дістанемо 10. Яке число вона записала?

?	+	8	=	10
---	---	---	---	----

**184\*.** Побудуй пряму і постав на ній точки  $A$ ,  $B$  і  $C$  так, щоб  $AB = 3$  см,  $BC = 2$  см. (Розглянь 4 випадки розташування точок на прямій.)

**185°.** 1) Знайди різницю  $14 - a$ , якщо  $a = 8$ ,  $a = 5$ ,  $a = 7$ .

2)  $45 - 30 - 8$      $78 - 73 + 8$      $7 + 8 + 24$   
 $9 + 8 + 22$      $34 - 22 - 8$      $14 - 8 + 53$

 **186°.** Склади і розв'яжи задачу.

Було	Витратили	Залишилося
?	8 грн	9 грн

 Перевір розв'язок, склавши обернену задачу.

**187.** За записами поясни різні способи додавання і віднімання числа 9 з переходом через розряд. Перевір результати таблиць. Розкажи їх із пам'яті.

1		9	= 10	10		9	= 1
2		9	= 11	11		9	= 2
3		9	= 12	12		9	= 3
4		9	= 13	13		9	= 4
5	+	9	= 14	14	-	9	= 5
6		9	= 15	15		9	= 6
7		9	= 16	16		9	= 7
8		9	= 17	17		9	= 8
9	+	9	= 18	18	-	9	= 9

$$7 + 9 = 16$$

тому, що  
 $9 + 7 = 16$

$$12 - 9 = 3$$

тому, що  
 $12 = 9 + 3$

$$9 + 9 = 18$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 1 \quad 8 \end{array}$$

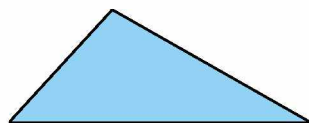
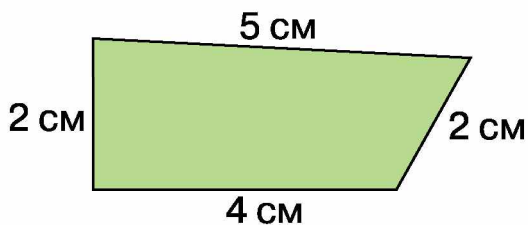
$$17 - 9 = 8$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 7 \quad 2 \end{array}$$

**188.** Ламана лінія має ланки завдовжки 3 см, 5 см і 9 см. Яка довжина ламаної?

$$\begin{array}{cccc} \text{189.} & 2 + 9 - 7 & 16 - 8 + 5 & 14 - 9 + 6 & 8 + 8 - 9 \\ & 13 - 9 + 8 & 9 + 9 - 8 & 15 - 8 - 6 & 9 - 9 + 5 \end{array}$$

**190.** **Сума довжин усіх сторін многокутника — це периметр многокутника.**



$$2 + 5 + 2 + 4 = 13 \text{ (см)}$$

Відповідь: 13 см.

Перевір, чи правильно знайшли периметр чотирикутника. Знайди самотійно периметр трикутника.



**191.** Порівняй і розв'яжи задачі.


1) В ансамблі 11 дівчат, а хлопців – на 4 менше. Скільки всього дітей в ансамблі?

2) В ансамблі 18 дітей. Дівчат 11. На скільки менше хлопців, ніж дівчат?

**192\*.** Побудуй 3 багатокутники так, щоб кількість сторін у кожній наступній фігурі збільшувалася на 1.

**193.** Добери числа, щоб рівності були правильними.

$$\begin{array}{lll} 4 + 9 = \square + 6 & 8 + \square = 16 + 1 & 3 + \square = 6 + 6 \\ 15 - 9 = \square - 6 & 9 + 9 = \square + 10 & 8 + 6 = \square + 7 \end{array}$$

**194°.**   $\begin{array}{ccccc} 15 - 7 & 14 - 9 & 3 + 8 & 6 + 6 & 5 + 8 \\ 12 - 9 & 9 + 6 & 8 + 6 & 13 - 7 & 11 - 2 \end{array}$

● **195°.** Петрик з батьком посадили 8 яблунь. Це на 3 більше, ніж груш. Скільки груш посадили?

$$\begin{array}{llll} \text{196.} & 6 + 9 - 8 & 16 - 9 + 6 & 5 + 9 - 6 & 17 - 9 + 4 \\ & 14 - 9 + 7 & 8 + 9 - 10 & 9 + 5 - 6 & 15 - 9 - 4 \end{array}$$


**197.** На урок трудового навчання принесли 7 аркушів зеленого паперу і 5 – жовтого. На аплікацію витратили 4 аркуші. Скільки аркушів залишилося?

Було	Витратили	Залишилося
7 з. і 5 ж. арк.	4 арк.	?

Розв'язання:

$$1) 7 + 5 = 12 \text{ (арк.)} \quad 2) 12 - 4 = 8 \text{ (арк.)}$$

Відповідь: 8 аркушів.

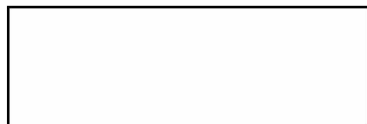
 Розв'яжи задачу іншим способом.

$$\begin{array}{llll} \text{198.} & 1) 8 - 2 + 7 & 10 + 5 - 9 & 14 - 7 + 2 & 15 - 7 + 3 \\ & 2) 9 - 4 + 7 & 13 - 4 + 5 & 12 - 9 + 8 & 10 + 7 - 9 \end{array}$$

**199.** Периметр трикутника 12 см. Довжини двох сторін 5 см і 4 см. Знайди довжину третьої сторони.

**200\*.** Побудуй 4 однакових чотирикутники і проведи в кожному відрізок так, щоб утворились:

- 1) два трикутники;
- 2) трикутник і чотирикутник;
- 3) два чотирикутники;
- 4) трикутник і п'ятикутник.



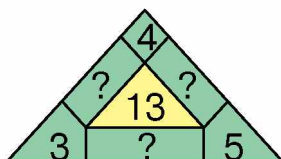
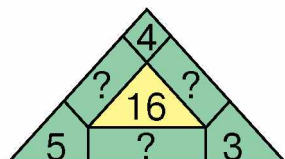
**201°.** У сітці було 12 кг картоплі. На приготування сніданку витратили 2 кг картоплі, а обіду — 3 кг. Скільки кілограмів картоплі залишилося в сітці?

План розв'язування:

- 1) Скільки кілограмів картоплі пішло на приготування сніданку та обіду?
- 2) Скільки кілограмів картоплі залишилося в сітці?

● **202°.**  $13 - 7$      $12 - 5$      $7 + 4 - 5$      $12 - 6 + 7$

**203.**



**204.** Склади задачу і розв'яжи її усно.

Було	Витратили	Залишилося
10 м	 2 м і 1 м	?

**205.** Числа 13, 15, 16, 18 розклади на два доданки за зразком так, щоб одним з доданків було число 9.


Зразок.  $14 = 9 + 5$ .

**206.** На прогулянку вийшло 7 дівчаток, а хлопчиків — на 3 менше. Скільки всього дітей вийшло на прогулянку?

**207.** Розглянь таблицю додавання і віднімання чисел. Поясни, як знаходити суми й різниці.

+	+1	+2	+3	+4	+5	+6	<b>+7</b>	+8	+9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
<b>6</b>	7	8	9	10	11	12	<b>13</b>	14	15
7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
<b>8</b>	9	10	11	12	13	<b>14</b>	15	16	17
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
-	-1	-2	-3	-4	-5	<b>-6</b>	-7	-8	-9

$$\textcircled{6} + \textcircled{7} = \textcircled{13} \quad \boxed{14} - \boxed{6} = \boxed{8}$$

 Знайди за таблицею суму  $7 + 9$  і різницю  $15 - 6$ .

**208\*.** Накресли відрізки  $MN = 6$  см і  $KO = 4$  см так, щоб їхньою спільною частиною був відрізок  $AB$ . Розглянь різні випадки.

**209°.** У Максимка було 12 наклейок. Він розклав їх у конверти: в один — 4 наклейки, а в інший — 3. Скільки наклейок залишилося розкласти?

План розв'язування:

- 1) Скільки всього наклейок Максимко вже розклав?
- 2) Скільки наклейок залишилося розкласти?

● **210°.** 1) Доповни до 12.

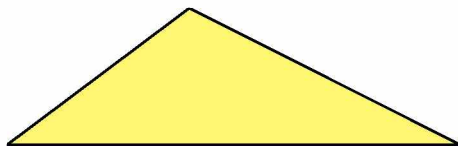
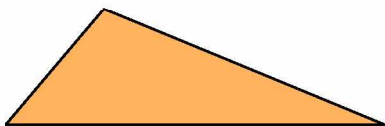
12	1				
	11	10	9	7	6

2) Збільши на 7.

3	8	9	6	7	0
10					

**211.** З кожної пари виразів випиши вираз із меншим значенням:  $17 - 9$  і  $12 - 3$ ;  $16 - 7$  і  $12 - 9$ ;  $3 + 9$  і  $4 + 8$ ;  $9 + 4$  і  $9 + 7$ .

**212.** Знайди периметри трикутників.



❄ Периметр якого трикутника більший і на скільки?

**213.** У Юрка було 8 зошитів у клітинку і 7 – у лінійку. 5 зошитів у лінійку він віддав другові. Скільки зошитів залишилось у Юрка? Розв'яжи задачу двома способами.

1-й спосіб:

- 1) Скільки всього зошитів було в Юрка?
- 2) Скільки зошитів залишилось у Юрка?

2-й спосіб:

- 1) Скільки залишилося зошитів у лінійку?
- 2) Скільки всього зошитів залишилось у Юрка?

**214.** На аеродромі було 12 літаків. Спочатку злетіло 2 літаки, а потім — ще 3. Скільки літаків залишилося на аеродромі?

Було 12	
------------	--

Поясни розв'язання кожним способом.

1-й спосіб:

- 1)  $2 + 3 = 5$  (л.)
- 2)  $12 - 5 = 7$  (л.)

2-й спосіб:

- 1)  $12 - 2 = 10$  (л.)
- 2)  $10 - 3 = 7$  (л.)

**215\*.** Знайди в кожному ряді «зайве» число.

100, 90, 80, 70, 50, 20

31, 32, 35, 73, 39

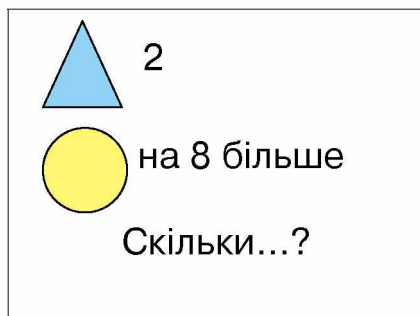
44, 55, 35, 66, 22

**216°.**      $7 + 9$              $4 + 8 - 9$              $16 - 9$              $5 + 9 - 6$   
               $13 - 8$              $13 - 4 + 9$              $13 - 7$              $12 - 5 + 8$

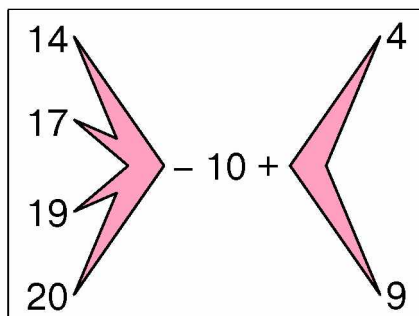
● **217°.** У сітці було 12 кг цибулі. Першого дня продали 4 кг цибулі, а другого — 5 кг. Скільки кілограмів цибулі залишилося в сітці?

Розв'яжи задачу двома способами.

**218.** 1)



2)



## ВИРАЗИ З ДУЖКАМИ

**219.** Виконай завдання усно.

1) Знайти суму чисел 5 і 2. Відняти її від числа 10.

2) До числа 8 додати різницю чисел 9 і 3.

**Якщо треба додати чи відняти суму або різницю чисел, то її записують у дужках.**

$$10 - (5 + 2)$$

$$8 + (9 - 3)$$

**220.** У сувої було 15 м тканини. Перший покупець придбав 5 м тканини, а другий — 3 м. Скільки метрів тканини залишилося в сувої?



Щоб дізнатися, скільки метрів тканини залишилося в сувої, продавець діяв так: обчислив, скільки всього метрів тканини продано, а потім здобуте число відняв від 15.

$$15 - (5 + 3) = 7 \text{ (м)}$$

Дужки означають, що спочатку треба знайти суму, а потім виконати дію віднімання.

**У виразах із дужками першою виконують дію над числами, записаними в дужках.**


**221.** Прочитай, запиши та обчисли.

Від числа 12 відняти суму чисел 7 і 2.

 До числа 8 додати різницю чисел 13 і 6.

**222.** На стоянці було 12 автомобілів. Спочатку від'їхало 4 автомобілі, а потім — ще 3. Скільки автомобілів залишилося на стоянці? (Перевір відповідь, розв'язавши задачу іншим способом.)

**223.** В однієї білки 9 горіхів і стільки ж — в іншої. Скільки всього горіхів у білок?

 Як зміниться розв'язання задачі, якщо в іншої білки *на 2 горіхи менше*?

**224\*.** Скільки двоцифрових чисел, що закінчуються цифрою 5, можна записати за допомогою цифр 5, 6, 7, 8?

**225°.** Запиши вирази та обчисли.

1) Від числа 14 відняти різницю чисел 7 і 2.

2) До числа 8 додати суму чисел 3 і 6.

● **226°.** На стоянці було 13 вантажних авто, а легкових — на 8 менше. Під'їхало ще 6 легкових авто. Скільки легкових авто стало на стоянці?

**227.** Доповни задачу так, щоб вона розв'язувалася двома діями. Розв'яжи задачу.

В одному класі 7 комп'ютерів, а в іншому — на 2 комп'ютери...

**228.**  $13 - (9 - 3)$        $16 - (7 + 2)$        $7 + (2 + 5)$   
 $13 - 9 - 3$        $16 - 7 + 2$        $7 + 2 + 5$

**229.** З кожної суми склади дві різниці.

$7 + 5$        $10 + 9$        $3 + 8$        $7 + 9$

**230.** Прочитай вирази по-різному.

$34 + 25$        $9 + 7$        $14 - 6$        $68 - 43$

додати  
плюс  
збільшити  
сума

відняти  
мінус  
зменшити  
різниця

**231.** Уранці від корови надоїли 9 л молока, | а ввечері — на 1 л менше. | 3 л молока з вечірнього удою залишили, | а решту продали. | Скільки літрів молока з вечірнього удою продали?

Прочитай задачу. Подумай, про що в ній ідеться. Прочитай задачу частинами за рисками. Розв'яжи її.

План розв'язування:

- 1) Скільки літрів молока надоїли ввечері?
- 2) Скільки літрів молока з вечірнього удою продали?

**232.** У суботу тато і син разом обрізали 4 дерева. У неділю тато обрізав 3 дерева і стільки ж дерев обрізав син. Скільки всього дерев вони обрізали за 2 дні?

**233\*.** У якого числа другого десятка кількість одиниць на 5 більша від кількості його десятків?

**234°.**  $14 - 6 - 6$        $7 + 5 + 1$        $16 - 8 + 1$   
 $14 - (6 - 6)$        $7 + (5 + 1)$        $16 - (8 + 1)$

● **235°.** Склади задачу і розв'яжи її.

Було 12	Забрали 	Залишилося ?
------------	--	-----------------

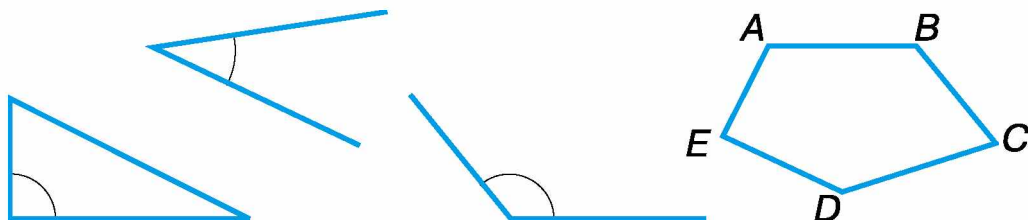
**236.**  $30 + 7$      $49 - 40$      $67 - (15 - 8)$      $59 + (10 - 9)$   
 $49 - 9$      $4 + 70$      $88 - (7 + 9)$      $20 - (10 + 9)$

**237.** Візьми паперовий круг і згорни його так, як на малюнку. Порівняй одержаний кут із кутом сусіда за партою. Такі кути називають **прямими**.



**238.** Прочитай пояснення про кути.

У косинця один кут *прямий*, а два інших — *непрямі*.



**Кут, менший від прямого кута, називають  
гострим кутом.**

**Кут, більший від прямого, називають  
тупим кутом.**

За допомогою косинця знайди в п'ятикутнику прямий кут, тупі кути й гострий кут.

**239\*.** Продовж ряди чисел: 99, 88, 77, ...; 5, 10, 15, ...

**240.** На екскурсію до Музею писанки в місто Коломию поїхало 48 учнів. З них другокласників було 10, третьокласників — 15, а решта — чотирикласники. Скільки було чотирикласників?



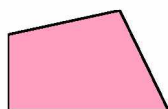
**241°.** У другому класі 29 учнів. До свята 5 учнів розучують танці, 4 — пісні, а решта вчать вірші. Скільки другокласників учать вірші?

● **242°.**  $20 + 9$      $3 + 30$      $45 - (4 + 9)$      $9 + (16 - 15)$   
 $43 - 3$      $33 - 30$      $45 - (14 - 9)$      $60 - (18 - 8)$

**243.**

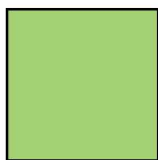
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"><math>&gt;</math> <math>&lt;</math> <math>=</math></div>	5 дм <input type="text"/>	44 см	71 дм <input type="text"/>	8 м
	6 дм <input type="text"/>	60 см	4 м <input type="text"/>	39 дм
	84 см <input type="text"/>	9 дм	7 м <input type="text"/>	71 дм

**244.** Скільки прямих кутів у кожному чотирикутнику?



**Чотирикутник, у якого всі кути прямі, — прямокутник.**

Виміряй і запиши довжину сторін прямокутників.



❄ Знайди периметр кожного прямокутника.

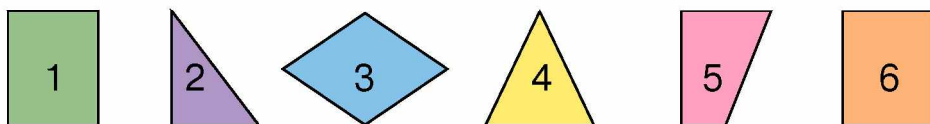
**245.** В одному класі 30 учнів, в іншому — стільки ж. В обох класах 20 дівчаток, а решта — хлопчики. Скільки хлопчиків в обох класах?

**246.** Знайди різницю  $a - 6$ , якщо  $a = 12$ ,  $a = 15$ .

**247.** Розглянь будь-який календар. Скільки місяців має рік? Назви всі місяці, в яких по 30 днів; по 31 дню. У лютому буває 28 або 29 днів.

**248°.** Заводу потрібно 90 робітників: 50 токарів, 10 слюсарів, решта — складальники. Скільки потрібно складальників?

● **249°.** Запиши, якими цифрами позначено прямокутники і трикутники. Побудуй прямокутник  $ABCD$ .



**250.**  $50 - 10$        $13 + 75$        $50 - 1$        $23 + 23$

**251.** Обчисли. Випиши вирази зі значенням 25; 77; 99.

$13 + 12$	$82 + (19 - 2)$	$45 + 44$	$100 - 1$
$30 - 1$	$70 + (16 - 9)$	$62 + 15$	$38 + 41$

**252.** Накресли три відрізки: перший завдовжки 8 см, другий — на 2 см довший, а третій — на 3 см довший від другого. На скільки сантиметрів перший відрізок коротший за третій?

**253.** Маса ягняти 11 кг. Маса вівці на 21 кг більша. А маса барана на 23 кг більша, ніж вівці. Яка маса барана?

**254.** На скільки сантиметрів ширина прямокутника менша за його довжину?



ширина  
прямокутника

довжина прямокутника


**255\*.** Сума двох чисел — 20. Якщо від одного числа відняти 4, а до другого додати 4, то обидва доданки будуть рівні. Знайди ці числа.



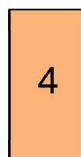
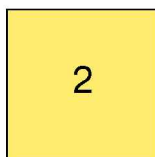
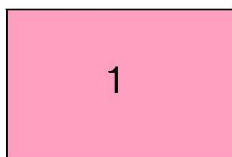
**256.** Побудуй прямокутник, ширина якого 3 см, а довжина 6 см. Знайди його периметр.

**257°.**  $33 + 44$      $34 + 12$      $9 + (13 - 7)$      $13 - (16 - 8)$

● **258°.** Розв'яжи задачу.

Було 70 м 	Витратили на пошиття підковдр – 15 м наволочок – 5 м	Залишилося ?
--	--	-----------------


**259.** Знайди прямокутники, в яких усі сторони рівні.



**Прямокутник, у якого всі сторони рівні, – квадрат.**

**260.** Побудуй у зошиті квадрат зі стороною 3 см. Знайди його периметр.

**261.**  $35 + 24$      $89 - 54$      $15 + 42$

  $57 - 36$      $59 - 44$      $21 + 68$

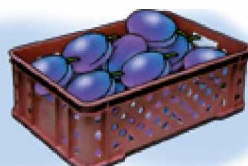
**262.** Скільки всього кілограмів слив?



5 кг



8 кг



Стільки, скільки в  
кошику й відрі разом

**263°.**  $80 + 16$      $43 + 43$      $50 - (10 + 30)$      $54 + 23$   
 $17 + 30$      $31 + 13$      $50 - 10 + 30$      $86 - 34$

● **264°.** У ялинковій гірлянді 7 жовтих лампочок, червоних — на 5 більше, а синіх — на 4 менше, ніж червоних. Скільки синіх лампочок?

## Додаткові вправи

1. Заповни таблицю.

14	5	6	7	8	9

2. Петрик, Андрій і Романко — брати. Петрику і Романкові разом 8 років, а Андрію і Романкові разом 10 років. Хто з дітей найстарший, якщо Романко наймолодший?

3. За схемою  $\square\square - \square = 5$  добери такі числа, щоб рівність була правильною. Запиши 5 таких рівностей.



4. Побудуй прямокутник, ширина якого 2 см, а довжина 6 см. Проведи в ньому 2 відрізки так, щоб утворилися квадрати. Знайди суму периметрів цих квадратів.

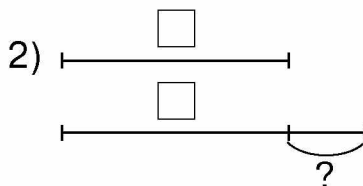
5. У класі 30 учнів. На урок образотворчого мистецтва фарби принесло 18 учнів, а олівці – 20 учнів. Скільки учнів принесло на урок і олівці, й фарби?

6. Добери числові дані. Склади і розв'яжи задачі за короткими записами.

1) Було —  $\square$

Посадили —  $\square$

Стало — ?



Зроби короткі записи обернених задач до обох поданих.



## УСНЕ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД

**265.** Запиши числа 12, 36, 55, 71 у вигляді суми розрядних доданків.

**266.**  $30 + 40$      $60 + 20$      $30 + 30$      $10 + 60$

**267.**  $60 + \begin{array}{|c|c|c|} \hline 17 & 13 & 16 \\ \hline \end{array}$      $7 + \begin{array}{|c|c|c|} \hline 4 & 8 & 9 \\ \hline \end{array}$

**268.** Обчисли вирази, застосовуючи переставну властивість дії додавання.

$20 + 4 + 60 + 5$      $30 + 8 + 40 + 9$

**269.** Розглянь записи і прочитай пояснення.

$$\begin{array}{r} 28 \\ / \quad \backslash \\ 20 + 8 \end{array} + \begin{array}{r} 59 \\ / \quad \backslash \\ 50 + 9 \end{array} = \square$$

$20 + 50 = 70$   
 $8 + 9 = 17$   
 $70 + 17 = 87$

Пояснення: сума чисел 20 і 50 — сімдесят, 8 і 9 — сімнадцять. До 70 додати 17, буде 87.

**270.** Розглянь запис і поясни розв'язання.

$35 + 48 = 30 + 5 + 40 + 8 = 70 + 13 = 83$

**271.** У хлопчика було 85 грн. Він купив книжку за 25 грн та альбом за 28 грн. Скільки грошей хлопчик заплатив за всю покупку?

 Скільки грошей залишилось у хлопчика?

**272\*.** Термометр показує 20 градусів тепла. Яку температуру покажуть два таких термометри?

**273.**  $17 + 25$      $36 + 36$      $54 + 38$      $42 + 49$

**274.** Уздовж алеї висадили 15 кущів бузку, а калини — на 6 менше. 4 кущі калини не прийнялося. Скільки кущів калини прийнялося?

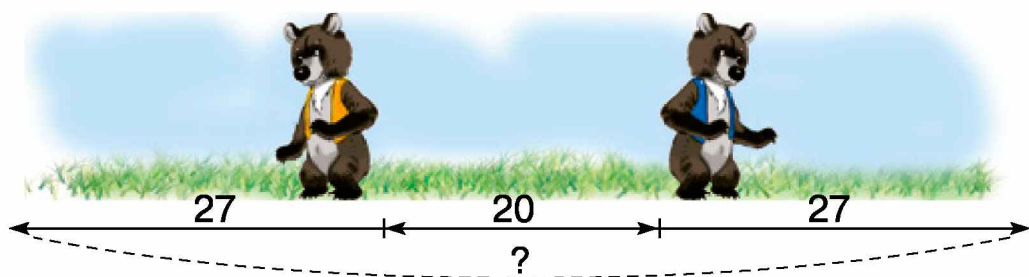
**275°.** Курка за місяць знесла 23 яйця, а індичка — на 11 яєць менше. 4 індичих яйця використали для приготування печива, а решту здали в інкубатор. Скільки індичих яєць здали в інкубатор?

● **276°.**  $25 + 67$      $56 + 18$      $77 + 14$      $43 + 38$

**277.** Знайди суму  $20 + a$ , якщо  $a = 10$ ,  $a = 17$ .

**278.**  $17 + 18$      $10 + 14$      $18 + 14$      $18 + 19$      $10 + 15$

**279.** 2 ведмедики стоять спиною один до одного. Відстань між ними 20 кроків. Яка відстань буде між ведмедиками, якщо кожен зробить уперед 27 кроків?



**280.** Суміш для укладання цегли містить 13 кг цементу, а піску — на 29 кг більше. Решту становить вода. Скільки всього кілограмів цементу і піску в суміші?

❄ Яка маса суміші, якщо води взяли 15 кг?

**281.** Усно знайди значення виразу  $48 + 27$  і поясни обчислення.

**282\*.** Побудуй такий прямокутник, ширина якого 3 см, щоб його можна було поділити на 2 квадрати.

**283°.** У швейній майстерні 18 катушок сірих ниток, білих — на 26 катушок більше, ніж сірих, а чорних — на 37 більше, ніж білих. Скільки катушок чорних ниток?

● **284°.** 1) Збільш на 12.                      2) Зменш на 30.

16	0	20	33	65	14
----	---	----	----	----	----

90	45	100	30	31	48
----	----	-----	----	----	----

**285.**  $50 + \begin{array}{|c|c|c|} \hline 14 & 11 & 17 \\ \hline \end{array}$                        $4 + \begin{array}{|c|c|c|} \hline 9 & 5 & 7 \\ \hline \end{array}$

**286.** Розглянь записи й поясни розв'язання.

$38 + 4 = \square$	
$8 + 4 = 12$	$30 + 12 = 42$

**287.** Усно поясни, як знайти суму  $67 + 6$ .

**288.** Перевір правильність обчислень.

$55 + 8 = 63$                        $86 + 9 = 95$                        $7 + 27 = 34$

**289.** Юля кинула м'яч на відстань 15 м, а Олег — на 7 м далі. На яку відстань кинув м'яч Олег?

❄ Заміни в умові число 7 числом 9 і розв'яжи задачу.

**290.**  $45 + 6$                        $52 + 7$                        $39 + 6$                        $77 - 30$

🔄  $59 - 20$                        $51 + 20$                        $71 + 6$                        $47 + 5$

**291.** В автобусі їхало 20 пасажирів. На зупинці до салону зайшло ще 6 жінок і 7 чоловіків. Скільки пасажирів стало в автобусі? (Розв'яжи задачу двома способами.)

**292\*.** Коли батькові було 26 років, Олі виповнилося 4 роки. Тепер Олі 11 років. Скільки років батькові?

**293°.**  $18 + 24$                        $47 + 47$                        $54 + 28$                        $32 + 39$

$67 - 40$                        $33 - 10$                        $42 - 30$                        $39 - 32$



● **294°.** Від невідомого числа відняли число 39 і дістали 22. Знайди невідоме число.

❄ Склади і розв'яжи подібну задачу з іншими числами.

**295.** Розглянь записи й поясни розв'язання.

$76 + 4 = \square$	
$6 + 4 = 10$	$70 + 10 = 80$

**296.** Знайди суму  $34 + 6$  і поясни обчислення.

**297.** Перевір правильність обчислень.

$$57 + 2 = 59 \quad 57 + 3 = 60 \quad 57 + 4 = 61$$

**298.** У діжку можна налити 16 відер води, а в бочку — на 4 відра більше. Скільки відер води можна налити у дві такі бочки?



Діжка



Бочка



Відро

<b>299.</b> $12 + 8$	$35 + 5$	$37 + 3$	$15 + 5$
$12 + 80$	$35 + 50$	$37 - 3$	$25 + 26$

**300\*.** Які вирази обчислено неправильно? Постав дужки так, щоб рівності були правильними.

$18 - 3 - 7 = 8$	$19 - 13 - 6 = 12$
$17 - 3 + 6 = 8$	$14 - 5 - 2 = 7$

**301°.** Господарка посадила 2 відра пізньої картоплі, по 8 кг у кожному, й 4 кг ранньої. Скільки всього кілограмів картоплі посадила господарка?

● **302°.**  $42 + 9$        $36 + 36$        $14 + 6$        $14 - 9 + 34$

**303.**  $14 + 6$        $55 + 5$        $34 + 16$        $36 - 12 + 6$   
 $14 + 2$        $55 + 25$        $34 + 60$        $85 - 4 + 19$

**304.** Розглянь записи й поясни розв'язання.

$38 + 52 = \square$		
$30 + 50 = 80$	$8 + 2 = 10$	$80 + 10 = 90$

**305.** Знайди суму  $26 + 14$  і поясни розв'язання.

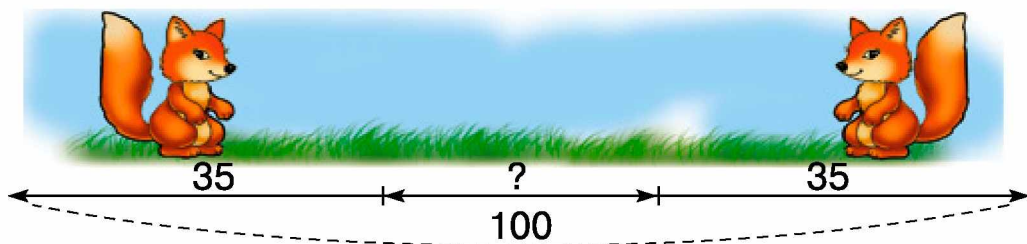
**306.** У першому залі універмагу працювало 12 продавців, у другому — на 5 менше, ніж у першому, а в третьому — на 8 більше, ніж у другому. Скільки продавців працювало в третьому залі?

**307.** У двох пакетах по 25 горіхів, а в третьому — стільки, скільки в двох пакетах разом. Скільки горіхів у третьому пакеті?

❄ Скільки всього горіхів у трьох пакетах?

**308.**  $12 + 9$        $59 + 4$        $25 + 36$        $50 + 12 - 21$

**309°.** Відстань між двома лисенятами 100 кроків. Яка відстань буде між ними, якщо кожне лисеня зробить назустріч іншому 35 кроків?

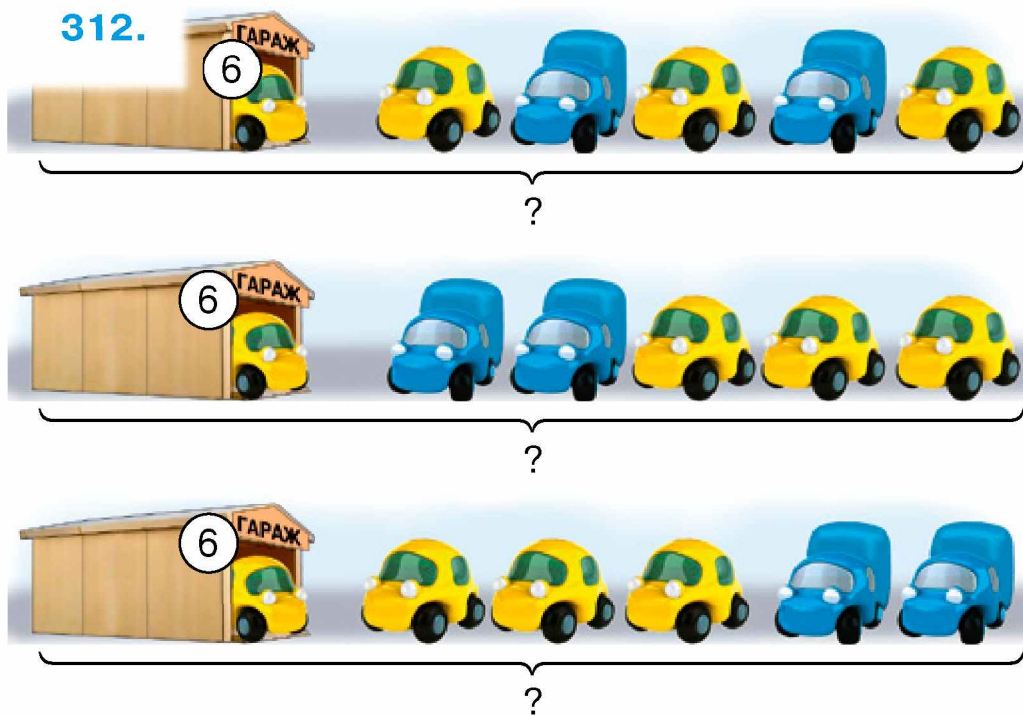


● **310°.** Випиши вирази зі значенням, меншим за 40.

$14 + 16$        $27 + 13$        $50 - 1$        $15 + 24$

$$311. 54 + (17 + 26) \quad 35 + (41 + 12) \quad 32 + (36 + 28)$$

312.



Розглянь малюнки і поясни, як до числа 6 додавали числа 2 і 3.

$$6 + (2 + 3) = 6 + 5 = 11$$

$$6 + (2 + 3) = 6 + 2 + 3 = 8 + 3 = 11$$

$$6 + (2 + 3) = 6 + 3 + 2 = 9 + 2 = 11$$

**Щоб додати суму до числа, можна послідовно додати до числа кожний доданок.**

313. Розв'яжи задачу різними способами.

У шкільній їдальні було 36 кг картоплі. Привезли ще 14 кг в одному ящику і 15 кг у другому. Скільки всього кілограмів картоплі стало?

314. Обчисли значення виразів різними способами.

$$15 + (20 + 25)$$

$$36 + (17 + 14)$$

$$38 + (22 + 19)$$

**315.** Розглянь пояснення додавання чисел частинами. Визнач, яку властивість додавання використано.

$$6 + 7 = 6 + (4 + 3) = (6 + 4) + 3 = 13$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 4 \quad 3 \end{array}$$

$$32 + 28 = 32 + (8 + 20) = (32 + 8) + 20 = 60$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 8 \quad 20 \end{array}$$

**316.** Обчисли зручним способом.

$$43 + (38 + 7)$$

$$52 + (14 + 26)$$

$$64 + (16 + 15)$$

**317.** Накресли прямокутник, довжина якого 8 см, а ширина 3 см. Обчисли його периметр.

**318.** У салоні автобуса їхало 16 чоловіків і 13 жінок. Після зупинки, на якій ніхто не ввійшов до автобуса, в салоні залишилося 17 пасажирів. Скільки пасажирів вишло на зупинці?

**319\*.** Назви пропущені числа.

1) 23, 33, 43,  $\square$ , 63,  $\square$ ; 2) 12, 7, 13, 7, 14,  $\square$ ,  $\square$ .

$$\textbf{320}^\circ. \quad 25 + (43 + 17) \quad 22 + (27 + 28) \quad 46 + (14 + 18)$$

$$32 + 43 + 7 \quad 44 + 27 + 16 \quad 21 + (19 + 26)$$

● **321** $^\circ$ . У першій залі кафетерію обідало 36 осіб, а в другій – на 12 осіб менше. Скільки осіб обідало в обох залах разом?

**322.** Розв'яжи задачу трьома способами.

Було 5 червоних перців і 6 жовтих. Із чотирьох перців приготували салат. Скільки перців залишилося?

**323.** Розглянь малюнки на с. 54 й поясни, як від суми чисел 4 і 3 можна відняти число 2. Зроби висновок.



1-й спосіб:  $(4 + 3) - 2 = 7 - 2 = 5$

2-й спосіб:  $(4 + 3) - 2 = (4 - 2) + 3 = 5$

3-й спосіб:  $(4 + 3) - 2 = 4 + (3 - 2) = 5$

**324.** Обчисли значення виразів різними способами.

$(48 + 36) - 12$

$(54 + 42) - 20$

$(38 + 27) - 6$

**Щоб відняти число від суми, можна, якщо можливо, відняти число від одного доданка і різницю додати до іншого доданка.**

**325.** Розглянь способи додавання і віднімання чисел і визнач, які властивості дій використано.

$8 + 6 = 8 + (2 + 4) = (8 + 2) + 4 = 14$

$16 - 7 = (10 + 6) - 7 = (10 - 7) + 6 = 9$

**326.** Обчисли зручним способом.

$(36 + 27) - 16$

$(58 + 34) - 24$

$(25 + 45) - 50$

**327\*.** Побудуй квадрат зі стороною 4 см та інший прямокутник з таким самим периметром.

**328°.**  $18 - 9$        $9 + 27$        $4 + 6$        $61 - 50$

  $22 + 39$        $11 - 7$        $10 + 8$        $36 - 14$

● **329°.** На дитячому майданчику треба встановити 8 гойдалок і 10 гірок. Навесні встановили 6 із цих споруд. Скільки таких споруд ще треба встановити?

**330.** 1) Скільки десятків у кожному із чисел: 20; 50; 100?

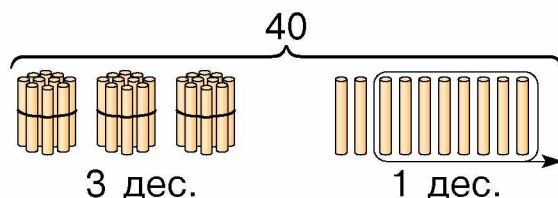
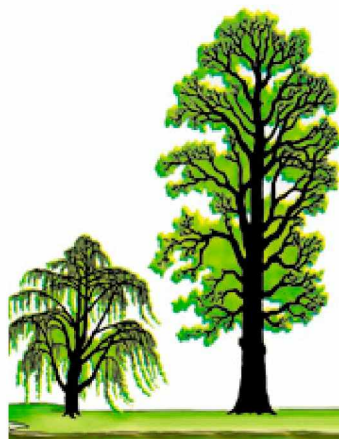
2) Полічи десятками від 10 до 100; від 100 до 10.



**331.** Висота верби 9 м, а осока – 20 м. На скільки метрів осока вищий за вербу?

**332.** Розглянь записи та малюнок і прочитай пояснення.

$40 - 8 = 32$
$10 - 8 = 2$
$30 + 2 = 32$

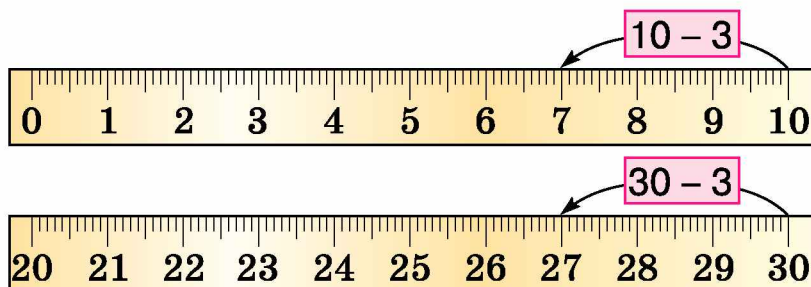


Від числа 40 треба відняти 8. 40 — це 4 десятки. Візьмемо 1 десяток. Це 10 одиниць. Від 10 віднімемо 8, залишиться 2 од. До 3 дес. додати 2 од., буде 32. Яку властивість використали?

**333.**  $50 - 4$        $70 - 7$        $90 - 2$        $100 - 5$

**334.** Покажи на метровій лінійці: перший десяток сантиметрів; другий; третій.

**335.** За допомогою шкали лінійки знайди різниці.



**336\*.** У коробці є білі, сині й червоні кульки. Усього 6 кульок. Червоних кульок на 3 більше, ніж синіх. Скільки в коробці білих кульок?

**337°.** Насіння салату проросло за 28 днів, моркви — на 8 днів раніше, ніж салату, а помідорів — на 6 днів раніше, ніж моркви. За скільки днів проросло насіння помідорів?

● **338°.**  $10 - 4$        $40 - 5$        $10 - 9$        $70 - 2$        $90 - 6$

**339.** Є 1 м дроту. Скільки дроту залишиться, якщо відрізати 20 см?

**340.** Випиши нерівності зі знаком  $>$ .

$40 - 5 \square 35$

$100 - 3 \square 99$

$60 - 3 \square 47$

$50 - 2 \square 49$

$40 - 8 \square 31$

$80 - 8 \square 81$

**341.** Назви числа, на 4 менші від кожного з поданих.

40	68	80	94	30
----	----	----	----	----

**342.** У шкільному театральному гуртку 24 хлопчики й 16 дівчаток. Четверо дітей не брали участі у виставі. Скільки дітей грало у виставі?

❄ Знайди ще два способи розв'язування задачі.

$(23 + 7) - 4$

$12 + 18 - 6$

$(45 + 5) - 3$

$(30 - 4) + 7$

$80 - 5 + 7$

$(60 - 2) + 6$

**344\*.** Скільки двоцифрових чисел можна записати за допомогою цифр 1, 4, 6, якщо цифри в запису можуть повторюватися?

**345°.** 1) Склади задачу за виразом  $40 - (23 + 7)$ .

$2) \begin{array}{|c|c|c|} \hline 37 & 55 & 49 \\ \hline \end{array} + 6$

$\begin{array}{|c|c|c|} \hline 70 & 62 & 48 \\ \hline \end{array} + 23$

● **346°.** Гончар виготовив 27 горщиків і 23 вази. Після випалювання в печі 6 виробів потріскалося. Скільки виробів залишилося після випалювання?

**347.** За записами поясни, як знайшли різницю.

$$\begin{array}{r} 53 - 8 = \square \\ \swarrow \quad \searrow \\ 40 \quad 13 \\ 13 - 8 = 5 \\ 40 + 5 = 45 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 53 - 8 = \square \\ \swarrow \quad \searrow \\ 3 \quad 5 \\ 53 - 3 = 50 \\ 50 - 5 = 45 \end{array}$$

**348.** У млині змололи 52 кг пшениці. Дістали борошно і 5 кг висівок. Скільки кілограмів борошна дістали?

**349.**

$$\begin{array}{|c|} \hline 14 \\ \hline 24 \\ \hline 34 \\ \hline \end{array}$$

– 8

$$\begin{array}{|c|} \hline 14 \\ \hline 24 \\ \hline 34 \\ \hline \end{array}$$

– 7

$$\begin{array}{|c|} \hline 14 \\ \hline 24 \\ \hline 34 \\ \hline \end{array}$$

– 9

$$\begin{array}{|c|} \hline 14 \\ \hline 24 \\ \hline 34 \\ \hline \end{array}$$

– 4

**350.** Брат, сестра і тато обкопували в саду дерева. Брат обкопав 7 дерев, сестра — 6, а тато — 20 дерев. Про що дізнаємось, якщо обчислимо значення виразів, складених за умовою?

$$7 + 6$$

$$20 - 7$$

$$20 + 7 + 6$$

$$(20 + 6) - 7$$

**351.** У саду посадили 26 кущів смородини, 18 кущів агрусу, а малини — на 9 кущів менше, ніж смородини й агрусу разом. Скільки кущів малини посадили?

**352\*.** Побудуй 2 прямокутники. Проведи в кожному прямокутнику 2 відрізки так, щоб утворилися:

1) у першому – 2 трикутники і чотирикутник;

2) у другому – трикутник і 2 чотирикутники.

**353°.**  $13 - 7$        $24 + 6$        $30 - 2$        $27 - 8$

● **354°.** У санаторії відпочивало 46 жінок, а чоловіків — на 7 менше. Скільки всього відпочиваючих у санаторії?

355.  $63 - 20 - 3$        $45 - 10 - 5$        $91 - 40 - 1$   
 $63 - 20 - 7$        $45 - 10 - 9$        $91 - 40 - 6$

356. Розглянь записи і поясни обчислення.

$84 - 29 = \square$	
$84 - 20 = 64$	$64 - 9 = 55$

357.  $42 - 24$        $71 - 34$        $83 - 69$        $44 - 27$   
 $92 - 38$        $63 - 45$        $55 - 36$        $73 - 57$

358. З квіток гречки бджоли зібрали 57 кг меду, а з квіток липи 39 кг. На скільки менше кілограмів меду зібрано з липи? Скільки всього кілограмів меду зібрали бджоли?

359. Купили светр за 90 грн і 2 сорочки по 38 грн. На скільки більше заплатили за светр, ніж за 2 сорочки?

360.



1) На скільки літрів води менше в бідоні, ніж у баку?

2) На скільки літрів води менше в баку, ніж разом у відрі, каністрі та бідоні?

❄ Скільки всього літрів води в цих посудинах?

361\*. Продовж ряди.

1) 15, 12, 9, 6,  $\square$ ,  $\square$ ; 2) 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 12,  $\square$ ,  $\square$ .

362°. Маса ягняти 8 кг, поросяти – 12 кг, а теляти – на 10 кг більша, ніж ягняти і поросяти разом. Яка маса теляти?

● **363°.** Обчисли вирази і перевір правильність обчислень.

$$\begin{array}{cccc} 60 - 6 & 35 - 12 & 90 - 2 & 75 - 19 \\ 72 - 8 & 35 - 16 & 24 - 9 & 88 - 22 \end{array}$$

66	88	64	56	54	23	19	15
----	----	----	----	----	----	----	----

**364.** Знайди різниці:  $45 - 18$ ;  $76 - 19$ ;  $62 - 28$ .

**365.** Склади і розв'яжи задачу за малюнком.

Всього 84 л олії	По 34 л в кожній сулії 	? 
------------------------	---	---

**366.** Знайди різницю  $a - 26$ , якщо  $a = 40$ ,  $a = 42$ .

**367.** Прочитай задачі. Знайди серед поданих виразів той, за допомогою якого розв'язується кожна задача.

1) У сувої було 13 м тканини. Відрізали 7 м, а потім ще 5 м. Скільки метрів тканини залишилось у сувої?

2) Потрібно заправити паливом 13 колісних і 7 гусеничних тракторів. Заправили 5 тракторів. Скільки тракторів залишилося заправити?

$$13 - (7 - 5) \quad (13 + 7) - 5 \quad (13 - 7) - 5$$

**368°.** Пофарбували 36 парт, столів – на 12 менше, ніж парт, а підвіконь – на 20 менше, ніж столів. Скільки разом пофарбували парт, столів і підвіконь?



● **369°.** Віднови рівності.

$16 - \square = 3$

$\square - 4 = 46$

$15 + \square = 25$

$24 - \square = 10$

$\square + 4 = 46$

$15 - \square = 5$

**370.**  $30 - 10 - 2$

$40 - 10 - 4$

$80 - 20 - 7$

$60 - 30 - 1$

$90 - 40 - 5$

$70 - 30 - 3$

$70 - 20 - 4$

$50 - 10 - 2$

$90 - 50 - 4$

**371.** Розглянь записи та поясни обчислення.

$50 - 34 = \square$	
$50 - 30 = 20$	$20 - 4 = 16$

**372.** Поясни обчислення різниць  $60 - 23$  і  $40 - 16$ .

**373.** Рослина соняшника випаровує за місяць 70 л води, а цукрового буряка – 58 л. На скільки більше води випаровує рослина соняшника за місяць?

**374.**  $40 - 5$

$45 + 35$

$36 + 4$

$25 + 25$



$80 - 44$

$35 + 25$

$60 - 35$

$50 - 5$

**375.** На одній ділянці посіяли кукурудзу, а на двох інших – жито і ячмінь. Восени зібрали 50 кг кукурудзи, а жита – на 22 кг менше. Ячменю зібрали стільки ж, скільки й жита. Скільки всього кілограмів жита і ячменю зібрали?



Ячмінь



Кукурудза



Жито

**376.** Побудуй 2 різних прямокутники з однаковим периметром 12 см.

**377°.** Обчисли вирази і звір їх значення.

$$\begin{array}{cccc} 30 - 6 & 90 - 5 & 43 - 8 & 55 - 7 \\ 30 - 26 & 90 - 25 & 43 - 28 & 55 - 17 \end{array}$$

4	15	24	35	38	48	65	85
---	----	----	----	----	----	----	----

● **378°.** Склади задачу, яка б розв'язувалася такими діями: 1)  $50 - 22 = 28$ ; 2)  $28 + 12 = \square$ .

Закінчи розв'язання і поясни його.

**379.** Математичний диктант.

- 1) Суму чисел 25 і 7 зменшити на 12.
- 2) 65 зменшити на суму чисел 18 і 4.
- 3) Різницю чисел 60 і 12 зменшити на 15.
- 4) 48 збільшити на різницю чисел 42 і 30.

**380.** Є три смужки: зелена, червона та біла. Довжина зеленої смужки 30 см, червоної — 20 см, а біла смужка на 5 см коротша, ніж зелена. Яка смужка найкоротша, яка — найдовша?

**381.**  $63 + 26$      $80 - 33$      $85 - 19$      $44 + 38$      $77 - 8$

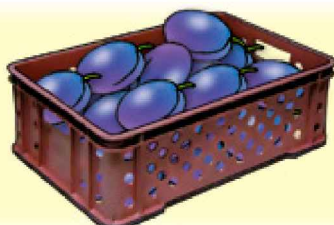
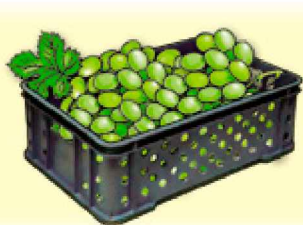
**382.** 1) У їдальні було 40 л молока. За сніданком першокласники випили 6 л, а другокласники — 7 л молока. Скільки літрів молока залишилося в їдальні після сніданку?

2) Склади задачу за таблицею. Запиши в зошит умову, запитання та розв'язання задачі.

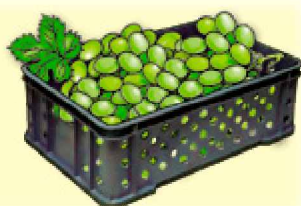
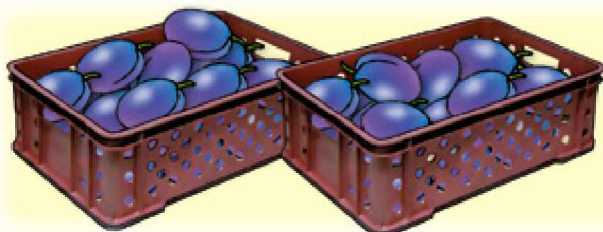
Було води в діжці	Витратили	Залишилося
50 л	I — 9 л II — стільки ж	?

**383\*.** Від найбільшого двоцифрового числа відними найбільше число четвертого десятка.

**384.** Склади і розв'яжи задачу, в якій потрібно окремо знайти масу ящика винограду і масу ящика слив.



23 кг



39 кг

**385°.**  $70 - \begin{array}{|c|c|c|} \hline 6 & 12 & 38 \\ \hline \end{array}$      $60 + \begin{array}{|c|c|c|} \hline 2 & 13 & 27 \\ \hline \end{array}$   
 $\begin{array}{|c|c|c|} \hline 40 & 32 & 57 \\ \hline \end{array} + 27$      $\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 65 & 80 & 72 & 51 \\ \hline \end{array} - 32$

● **386°.** Склади і розв'яжи дві задачі за даними таблиці.

Було	Відрізали	Залишилося
?	14 м	36 м
30 м	?	12 м

**387.** Випиши неправильні рівності. Обчисли.

$23 + 41 = 54$	$64 - 12 = 62$	$34 + 51 = 85$
$52 + 8 = 50$	$70 - 3 = 67$	$43 + 9 = 52$
$58 + 28 = 78$	$70 - 43 = 37$	$43 + 30 = 83$

**388.** 1) Зменшуване 26, від'ємник 9. Знайди різницю.

2) Що дістанемо, якщо додамо від'ємник і різницю?

**389.** Виконай завдання за таблицею.

1) Додай попарно числа другого і третього стовпчиків.

2) Додай попарно числа першого і четвертого рядків.

	1	2	3	4
1	1	9	13	40
2	4	7	20	50
3	5	8	12	72
4	6	9	31	44

**390.** Для виготовлення пляшкового скла використали 10 кг вапна, 30 кг піску, а соди на 22 кг менше, ніж піску. Скільки кілограмів соди використали?

**391.** У першій бочці було 80 л води, а в другій 70 л. З другої бочки взяли 30 л води, а в першу долили 20 л. Запиши виразами, скільки літрів води стало в кожній бочці.

**392\*.** Побудуй прямокутник, який можна відрізком поділити на 2 квадрати.

**393°.** З двох пунктів, відстань між якими 80 м, одночасно назустріч одне одному вийшли хлопчик і дівчинка. Хлопчик пройшов 35 м, а дівчинка — 30 м. Скільки метрів їм залишилося пройти до зустрічі?

● **394°.**  $48 + 8$        $37 - 12$        $55 + 13$        $18 + 18$   
 $48 + 28$        $60 - 14$        $55 + 9$        $45 - 17$

**395.** Було 9 цукерок. З'їли 2 шоколадні й 3 карамельні цукерки. Скільки цукерок залишилося?

Поясни 3 способи розв'язування задачі.

1-й спосіб:  $9 - (2 + 3) = 9 - 5 = 4$  (ц.)

2-й спосіб:  $(9 - 2) - 3 = 7 - 3 = 4$  (ц.)

3-й спосіб:  $(9 - 3) - 2 = 6 - 2 = 4$  (ц.)

**396.** Розв'яжи задачу різними способами.

Зірвали 15 червоних і білих троянд. Для букету взяли 4 червоні і 3 білі троянди. Скільки троянд залишилося?

**Щоб відняти суму від числа, можна послідовно віднімати від числа кожний доданок.**

**397.** Обчисли різними способами.

$$8 - (3 + 1) \quad 18 - (10 + 3)$$

**398.** Обчисли зручним способом.

$$67 - (36 + 27) \quad 85 - (5 + 50) \quad 77 - (17 + 30)$$

**399.** Поясни віднімання чисел частинами. Визнач, яку властивість віднімання використано.

$$15 - 8 = 15 - (5 + 3) = (15 - 5) - 3 = 10 - 3 = 7$$



$$74 - 54 = 74 - (4 + 50) = (74 - 4) - 50 = 70 - 50 = 20$$



**400.** На двох тарілках лежало 36 слив. Коли з першої взяли 12 слив, то на ній залишилося 3 сливи. Скільки слив лежало на другій тарілці?

**401\*.** Накресли в зошиті 3 таких п'ятикутники і в них з однієї вершини проведи 2 відрізки, щоб утворилися:

- 1) 3 трикутники;
- 2) 2 трикутники й чотирикутник;
- 3) 2 чотирикутники і трикутник.



**402°.** У хлопчика було 30 аркушів кольорового паперу. Для аплікації він витратив 7 зелених і 5 жовтих аркушів. Скільки аркушів паперу залишилось у хлопчика?

● **403°.**  $38 + 25 - 47$      $26 - 19 + 32$      $46 + (35 - 27)$   
 $46 - 33 + 16$      $92 - 38 - 22$      $54 - (34 - 12)$



## Додаткові вправи

1. Обчисли зручним способом.

$43 + 15 + 27$

$(67 + 33) - 17$

$(57 + 18) + 13$

$74 - (14 + 5)$

$26 + (27 + 14)$

$85 - (43 + 15)$

2. Між сусідніми поверхами будинку 10 сходинок. Вітя подолав 50 сходинок. На який поверх він піднявся, якщо до першого поверху сходинок немає?

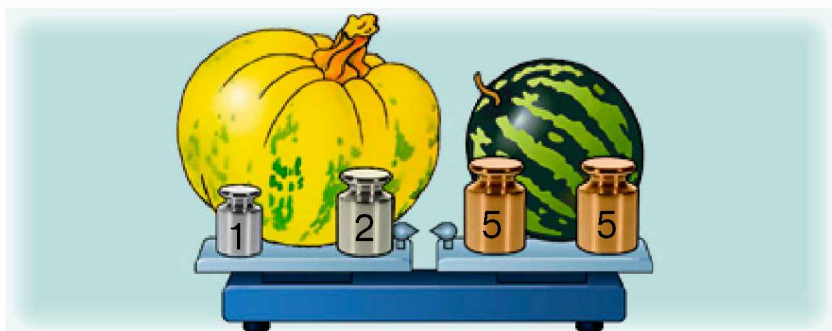
3. Накресли прямокутник зі сторонами 3 см і 9 см. На скільки рівних квадратів його можна поділити? На скільки сантиметрів периметр прямокутника більший від периметра одного квадрата?

4\*. Відомо, що різниця чисел 73 і 36 дорівнює 37. Як, користуючись цим результатом, знайти значення виразів:  $93 - 36$ ;  $70 - 36$ ;  $73 - 36$ ;  $74 - 37$ ?

5. Скількома точками можна поділити відрізок  $AB$  на 2 частини; на 5 частин?



6\*. Що має більшу масу – гарбуз чи кавун — і на скільки кілограмів?



7\*. Установи закономірність і продовж ряди.

1) 54, 50, 55, ,

2) 1, 1, 2, 3, 5, 8, ,

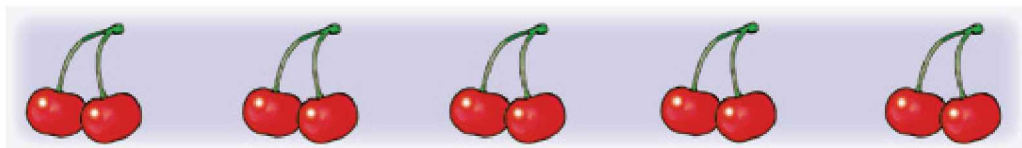


## АРИФМЕТИЧНІ ДІЇ МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ

### МНОЖЕННЯ

**404.** Скільки всього вишень?

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 10$$



**Додавання однакових доданків називають множенням.**

Суму однакових доданків  $2 + 2 + 2 + 2 + 2$  записують так:

$$2 \cdot 5 = 10$$

**Крапка ( $\cdot$ ) – знак множення.**

Записи на множення читають так:

**«Два помножити на п'ять, дорівнює десяти»,  
або: «По два взяти п'ять разів, дорівнює десяти».**

**405.** Заміни додавання множенням.

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2$$

$$4 + 4 + 4$$

$$6 + 6$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3$$

$$5 + 5 + 5$$

$$7 + 7 + 7$$

**406.** Заміни множення додаванням за зразком.

Зразок.  $9 \cdot 4 = 9 + 9 + 9 + 9$ .

$$9 \cdot 5$$

$$3 \cdot 5$$

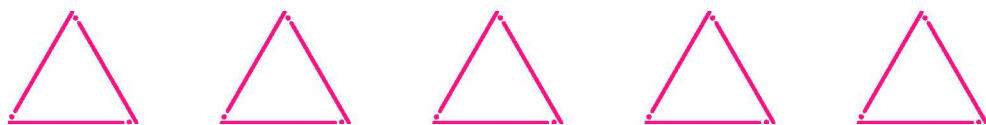
$$4 \cdot 4$$

$$6 \cdot 2$$

$$7 \cdot 3$$

$$8 \cdot 4$$

**407.** Скільки потрібно паличок, щоб скласти ці трикутники? Запиши додаванням, а потім — множенням.



**408.** У кіоск завезли 50 батонів. До обіду продали 14 батонів, а після обіду — 28. Скільки батонів залишилось у кіоску? Розв'яжи задачу двома способами.

**409.** Скільки всього квіток? Розв'язання запиши додаванням і множенням.



**410°.** Знайди і виправ помилки.

$$26 + 26 + 26 = 26 \cdot 3$$

$$41 + 41 + 41 + 41 = 41 \cdot 5$$

$$23 + 23 - 23 + 23 = 23 \cdot 4$$

$$21 + 12 + 21 + 12 = 21 \cdot 4$$

● **411°.** Компакт-диск коштує 7 грн. Скільки гривень треба заплатити за 6 таких дисків?

Вказівка. Розв'яжи задачу спочатку додаванням, а потім — множенням.

**412.** Яке число береться однаковим доданком у кожному виразі? Скільки разів повторюється доданок?

$$6 \cdot 5$$

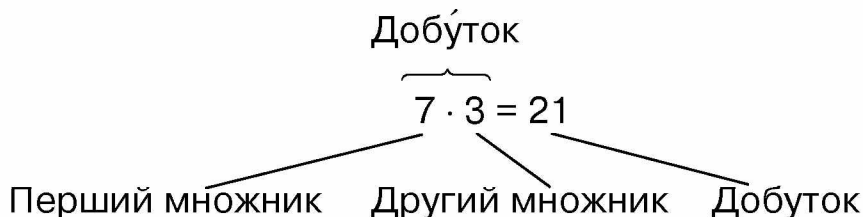
$$2 \cdot 3$$

$$2 \cdot 7$$

$$10 \cdot 3$$

$$12 \cdot 2$$

**413.** Прочитай назви чисел при множенні.



**Числа, які множать, називають *множниками*.  
Число, яке дістають при множенні, називають  
*добутком*.  
Вираз  $7 \cdot 3$  також називають добутком чисел 7 і 3.**

**414.** Назви числа в рівностях.

$$\begin{array}{lll} 9 \cdot 5 = 45 & 2 \cdot 3 = 6 & 5 \cdot 3 = \square \\ 3 \cdot 9 = 27 & 2 \cdot 7 = 14 & 7 \cdot 3 = \square \end{array}$$

**415.** Чашка коштує 3 грн. Скільки заплатили за 4 такі чашки? Запиши додаванням, а потім — множенням.



3 грн

?

**416\*.** Братові 12 років, а сестрі 9. Скільки років буде братові, коли сестрі виповниться стільки, скільки йому зараз?

**417°.** Маса посилки 3 кг. Яка маса 6 таких посилок? Запиши додаванням, а потім — множенням.

● **418°.**

$72 + 18$	$64 - 32$	$70 + 14$	$17 + 17$
$20 + 35$	$64 - 38$	$70 - 34$	$17 + 7$

## ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ ЧИСЛА 2

**419.** Прочитай рівність  $2 \cdot 3 = 6$ . Що показує другий множник? Як перевірити добуток?

**420.**  $13 + 13 + 13$      $20 + 20 + 20$      $17 + 17 + 17$

**421.** Знаходити добуток додаванням незручно. Треба скласти і вивчити таблицю множення числа 2.

$$2 + 2$$

$$\underline{2 + 2} + 2$$

$$\underline{2 + 2 + 2} + 2$$

$$\underline{2 + 2 + 2 + 2} + 2$$

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$$

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$$

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$$

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$$

$$2 \cdot 2 = 4$$

$$2 \cdot 3 = 6$$

$$2 \cdot 4 = 8$$

$$2 \cdot 5 = 10$$

$$2 \cdot 6 = 12$$

$$2 \cdot 7 = 14$$

$$2 \cdot 8 = 16$$

$$2 \cdot 9 = 18$$

Прочитай таблицю. Як можна одержати значення наступного виразу з попереднього?

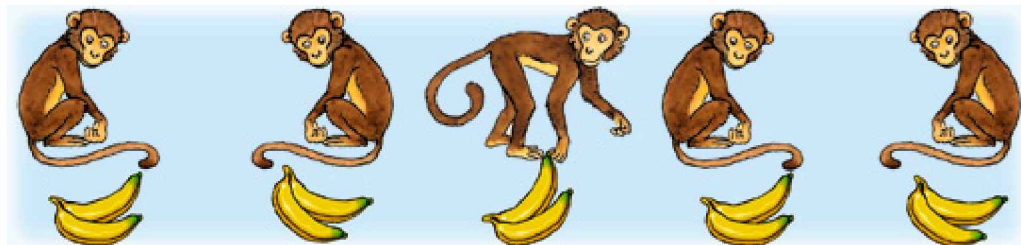
**422.** Маса кроля 2 кг. Яка маса шести таких кролів?

**423.** Є три стрічки. Довжина першої 80 см, другої — 50 см, а третя стрічка на 24 см довша від другої. Порівняй довжину найдовшої і найкоротшої стрічок.

$\begin{matrix} > \\ < \\ = \end{matrix}$	$2 \cdot 5 > 2 + 2$	$2 \cdot 4 \square 2 + 2 + 2 + 2$
	$2 \cdot 3 \square 2 + 2 + 2$	$2 \cdot 3 \square 2 + 2 + 2 + 2$

**425.** За день соняшник виростає на 2 см. На скільки сантиметрів він виросте за тиждень?

**426°.** П'ятьом мавпочкам дали по 2 банани. Скільки всього бананів роздали?





● **427°.** Віднови рівності.

$$11 + 11 + 11 + 11 = \square \cdot 4$$

$$24 + 24 + 24 + 24 = 24 \cdot \square$$

$$16 + 16 + 61 + \square = 16 \cdot 3 + \square$$

$$34 + 43 + 34 = 34 \cdot \square + \square$$

**428.** За малюнком склади і розв'яжи задачу на множення з таким запитанням: «Скільки всього ватрушок спекла мама?».



**429.** Прочитай таблицю множення числа 2. Поясни, як дізналися, що  $2 \cdot 6 = 12$ .

2 ·	2	3	4	5	6	7	8	9
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
	4	6	8	10	12	14	16	18

**430.** Розв'яжи задачі усно.

1) На тарілці 2 груші. Скільки груш на 6 тарілках?

2) У клітці 2 папужки. Скільки папужок у 5 клітках?

**431.** Запиши добутки чисел 2 і 3, 2 і 7, 2 і 9.

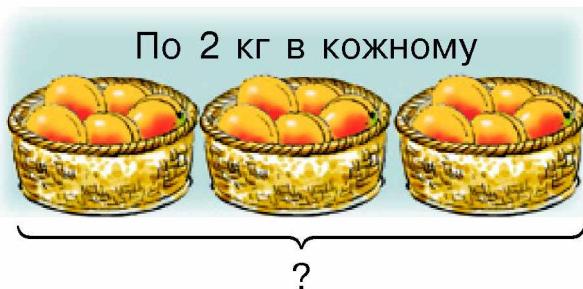
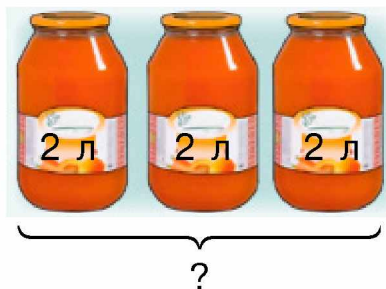
**432.** Обчисли усно і перевір додавання відніманням.

$$36 + 43 \quad 63 + 28 \quad 25 + 44 \quad 52 + 27$$

**433.** Пакувальник за 1 год пакує 24 подарункових набори, а його учень – 17 наборів. Скільки наборів вони запакують разом за 2 год?

<b>434°.</b> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> &gt; &lt; = </div>	$2 + 2 + 2 < 2 \cdot 4$	$2 + 2 \square 2 \cdot 2$
	$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 \square 2 \cdot 7$	$2 \cdot 5 \square 12$
	$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 \square 2 \cdot 5$	$2 \cdot 8 \square 14$

● **435°.** За малюнками склади і розв'яжи задачі.



**436.** Зроби короткий запис виразів за зразком.

Зразок.  $2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 27 = 2 \cdot 7 + 27$

$2 + 2 + 2 + 7$        $2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 12$

**437.** Розглянь записи й поясни обчислення.

$2 \cdot 4 + 7 = \square$
$2 \cdot 4 = 8$
$8 + 7 = 15$

$2 \cdot 8 + 12 = \square$
$2 \cdot 8 = 16$
$16 + 12 = 28$

**438.** Знайди значення виразів та поясни обчислення.

$2 \cdot 7 + 3$	$2 \cdot 5 - 4$	$2 \cdot 9 - 9$	$2 \cdot (2 \cdot 4)$
$2 \cdot 9 + 5$	$2 \cdot 7 - 4$	$2 \cdot 6 + 8$	$2 \cdot 2 + 2$

**439.** В одному пакеті 2 кг борошна. Скільки кілограмів борошна в 7 таких пакетах?

**440.** В одному ряді 6 парт. За кожною партою сидять 2 учні. Скільки всього учнів у цьому ряді?

❄ У класі 9 двомісних парт. Одне місце порожнє. Скільки учнів сьогодні у класі?

**441.** На майданчику 5 двоколісних велосипедів і один триколісний. Скільки всього коліс у цих велосипедів?

**442.** Побудуй один трикутник з прямим і один — з тупим кутом.

$$443^\circ. \quad 2 \cdot 3 + 20 \quad 2 \cdot 8 - 9 \quad 2 \cdot 7 + 7 \quad 2 \cdot 6 - 8$$

● **444°.** Автобус розрахований на перевезення 31 пасажирів. Скільки пасажирів можна перевезти цим автобусом за 3 рейси?

Розв'яжи задачу додаванням.

$$445. \quad 2 + 2 + 2 + 2 < 2 \cdot 5 \quad 25 + 25 \square 25 \cdot 3$$

$$30 + 30 + 30 \square 30 \cdot 2 \quad 41 \cdot 2 \square 41 + 41$$

**446.** У брата 4 монети по 2 к., а в сестри на 3 к. більше. Скільки копійок у сестри?

❄ Скільки грошей у брата й сестри разом?

$$447. \quad 2 \cdot 5 + 5 \quad 2 \cdot 7 - 5 \quad 2 \cdot 6 + 6 \quad 2 \cdot 9 - 11$$

$$2 \cdot 8 - 8 \quad 2 \cdot (15 - 8) \quad 2 \cdot 4 + 30 \quad 2 \cdot (2 + 4)$$

**448.** На пошиття дитячого костюма потрібно 2 м тканини, а костюма для дорослого — 3 м. Пошили 5 дитячих костюмів і один — для дорослого. Скільки метрів тканини витратили на всі костюми?

**449.** У бензобаку автомобіля було 30 л бензину. На проїзд від Києва до Житомира витратили 21 л. На скільки літрів бензину менше залишилося, ніж витратили?

**450\*.** Побудуй трикутник з прямим кутом, довжини сторін якого 3 см і 4 см. Виміряй довжину третьої сторони і знайди периметр трикутника.

**451°.** Заводу були потрібні робітники: 25 токарів і 12 слюсарів. Першого дня прийняли на роботу 15 робітників. Скільки робітників ще треба прийняти?

● **452°.** Обчисли. Випиши вирази зі значенням 50.

$$2 \cdot 5 + 40 \quad 18 + 32 \quad 47 + 13 \quad 2 \cdot 8 + 34$$

$$2 \cdot 7 + 26 \quad 60 - 1 \quad 60 - 10 \quad 2 \cdot 6 - 8$$

**453.** Запиши та обчисли вирази.

$$2 \cdot \begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 3 & 5 & 7 & 9 \\ \hline \end{array}$$

$$2 \cdot \begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 2 & 4 & 6 & 8 \\ \hline \end{array}$$

**454.**  $2 \cdot 8 - 15$

$2 \cdot 5 + 10$

$2 \cdot 9 - 9$

$12 \cdot 7 + 36$

$2 \cdot 8 - 12$

$2 \cdot 4 + 62$

**455.** Для їдальні купили сік у банках і в сулії. Скільки всього літрів соку купили?



❄ На скільки більше літрів соку в банках, ніж у сулії?

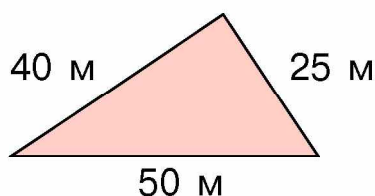
**456.** Від рулону чотирьом покупцям відрізали по 2 м клейонки. У рулоні ще залишилося 24 м. Скільки метрів клейонки було в рулоні?

**457.**  $37 + 58$      $85 - 19 + 25$      $61 - 44$      $100 - 64 - 23$

**458\*.** У бідоні було 38 л молока. 9 покупцям відлили по 2 л молока. Скільки молока залишилось у бідоні?

**459°.** У першому ряді 5 парт. За кожною партою сидять 2 учні. Скільки всього учнів у першому ряді?

● **460°.** За даними малюнка знайди, на скільки метрів більша сторона трикутника коротша від суми довжин двох менших сторін.



## ДІЛЕННЯ

**461.** Було 6 груш. Їх розклали на 3 тарілки порівну. Скільки груш на кожній тарілці?



Це задача на дію **ділення**.

Розв'язання:

$$6 : 3 = 2 \text{ (гр.)}$$

Відповідь: 2 груші.

**Дві крапки (:) – знак ділення.**

Записи на ділення читають так:

**«Шість поділити на три дорівнює двом».**

**462.** Прочитай рівності.

$$10 : 2 = 5$$

$$6 : 2 = 3$$

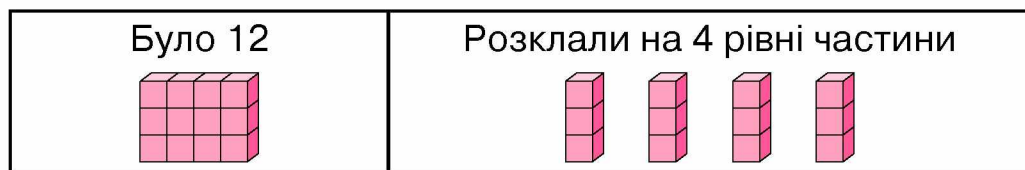
$$100 : 10 = 10$$

$$20 : 4 = 5$$

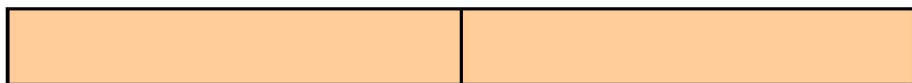
$$15 : 3 = 5$$

$$80 : 20 = 4$$

**463.** Склади й запиши за малюнком вираз на ділення.



**464.** Виміряй довжину смужки та її частин, а потім склади задачу на ділення.



 Накресли відрізок завдовжки 10 см і поділи його на 2 рівні частини.



**465.** Розв'яжи задачу за таблицею.

Привезли	Витратили	Залишилося
	9 л	?

**466°.** Виміряй довжину смужки та її частин, а потім склади задачу на ділення. Запиши в зошит умову, запитання та розв'язання задачі.

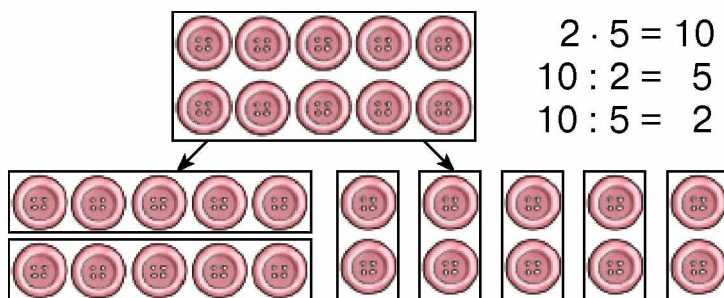


● **467°.**     $100 - 33$        $25 - (14 - 8)$        $100 - 52$   
                   $100 - 45$        $40 - (13 + 8)$        $100 - 65$

**468.** Прочитай рівності.

$2 \cdot 5 = 10$        $10 : 2 = 5$        $2 \cdot 6 = 12$        $12 : 2 = 6$

**469.** Поясни, які рівності складено за малюнками гудзиків.



**З кожного виразу на множення двох різних множників можна скласти два вирази на ділення. Якщо добуток поділити на один з множників, то дістанемо другий множник.**

**470.** З виразу на множення склали два вирази на ділення. Прочитай їх.

$$2 \cdot 9 = 18 \quad 18 : 2 = 9 \quad 18 : 9 = 2$$

$$\begin{array}{llll} \mathbf{471.} & 14 - 7 + 4 & 23 + 8 & 13 - 6 & 2 \cdot 8 - 6 \\ & 14 - (7 + 4) & 23 + 48 & 53 - 6 & 2 \cdot 8 + 6 \end{array}$$

**472.** На трьох однакових ділянках посіяли просо, овес і кукурудзу. Восени зібрали 10 кг проса, 23 кг вівса, а кукурудзи — на 9 кг більше, ніж проса й вівса разом. Скільки кілограмів кукурудзи зібрали?



Овес



Просо

**473.** Кожний з трьох дітей знайшов по 2 білих гриби, а їхня бабуся – 6 грибів. Скільки всього білих грибів вони знайшли?

**474°.** З кожного добутку склади 2 вирази на ділення.

$$2 \cdot 4 = 8 \quad 2 \cdot 3 = 6 \quad 2 \cdot 7 = 14 \quad 2 \cdot 8 = \square$$

● **475°.** У кожному із чотирьох малих наметів по 2 туристи, а у великому наметі — 10. Скільки всього туристів?

## ТАБЛИЦЯ ДІЛЕННЯ НА 2

**476.** Розглянь, як з кожного добутку склали вираз на ділення на 2 та обчислили його.

$2 \cdot 2 = 4 \rightarrow$	$4 : 2 = 2$	$2 \cdot 6 = 12 \rightarrow$	$12 : 2 = 6$
$2 \cdot 3 = 6 \rightarrow$	$6 : 2 = 3$	$2 \cdot 7 = 14 \rightarrow$	$14 : 2 = 7$
$2 \cdot 4 = 8 \rightarrow$	$8 : 2 = 4$	$2 \cdot 8 = 16 \rightarrow$	$16 : 2 = 8$
$2 \cdot 5 = 10 \rightarrow$	$10 : 2 = 5$	$2 \cdot 9 = 18 \rightarrow$	$18 : 2 = 9$

**477.** Прочитай таблицю множення числа 2 і таблицю ділення на 2, які подано в іншій формі запису.

2 ·	2	3	4	5	6	7	8	9	
	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	
	4	6	8	10	12	14	16	18	: 2

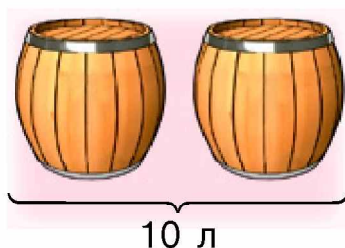
**478.** Обчисли, користуючись таблицею ділення на 2.

$$16 : 2 + 8 \quad 14 : 2 + 4 \quad 18 : 2 + 28$$

**479.** Користуючись таблицею, розв'яжи задачі.

1) 10 л маринаду розлили порівну в 2 барильця. Скільки літрів маринаду в кожному барильці?

2) 8 крашанок розклали порівну на 2 тарілки. Скільки крашанок на кожній тарілці?



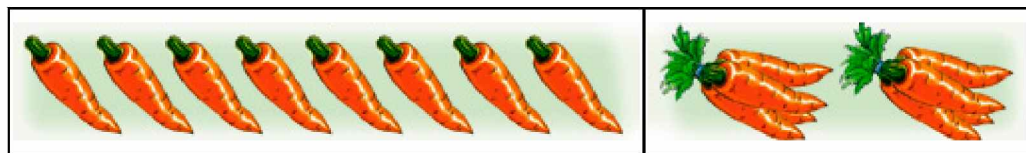
**480\*.** Дванадцятьоро дітей для гри поділилися на 2 команди і 2 суддів. Скільки гравців у кожній команді?

**481°.** Відрізок завдовжки 14 см поділили на дві рівні частини. Яка довжина кожної з частин?

● **482°.**  $4 : 2 + 2$      $8 : 2 + 10$      $12 : 2 - 2$      $16 : 2 - 6$   
 $2 \cdot 7 - 10$      $16 : 2 - 4$      $2 \cdot 9 - 13$      $14 : 2 + 9$

**483.**  $2 \cdot 7 + 40$      $16 : 2 + 24$      $18 : 2 + 45$      $(6 + 8) : 2$

**484.** Порівняй розв'язання і відповіді задач.



1) Було 8 морквин. Усю моркву поділили на 2 рівні частини і зв'язали в пучки. Скільки морквин у пучку?

Розв'язання:

$$8 : 2 = 4 \text{ (м.)}$$

Відповідь: 4 морквини.

2) Було 8 морквин. Морквини поділили по 4 і зв'язали в пучки. Скільки вийшло пучків?

Розв'язання:

$$8 : 4 = 2 \text{ (п.)}$$

Відповідь: 2 пучки.

**485.** Розв'яжи і порівняй задачі.

1) 8 запрошень розклали в конверти, по 2 в кожний. Скільки використали конвертів?

2) 8 запрошень розклали порівну в 2 конверти. Скільки запрошень у конверті?

**486.** Віднови нерівності.

$$25 + 8 > 25 + \square$$

$$40 - 12 < 40 - \square$$

$$16 - 5 > 15 - \square$$

$$34 + 10 > 34 + \square$$

$$17 + 6 > 21 - \square$$

$$24 + 11 < 48 + \square$$

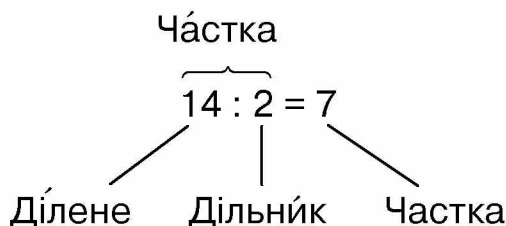
**487\*.** Кожен з одинадцятьох покупців хотів купити 2 кг черешень. У ящику 18 кг черешень. Скільком покупцям не вистачило черешень?

**488°.** З 16 м тканини пошили дитячі сукні, витрачаючи на кожну сукню 2 м. Скільки суконь пошили?

● **489°.**

$2 \cdot 4 + 4$	$8 : 2 - 3$	$2 \cdot 7 - 5$
$2 \cdot 5 - 4$	$6 : 2 + 4$	$2 \cdot 8 - 3$

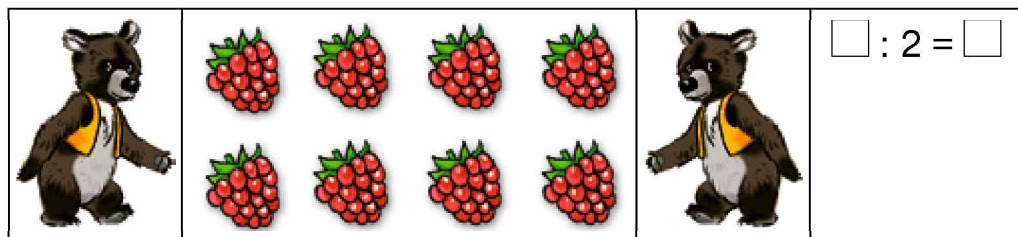
**490.** Запам'ятай назви чисел при діленні.



**491.** Назви кожне число в рівностях.

$$16 : 2 = 8 \quad 12 : 3 = 4 \quad 8 : 2 = \square \quad 14 : 2 = \square$$

**492.** Склади усно задачу і розв'яжи її.



**493.** Скільки двоколісних велосипедів мають 16 коліс?

**494.** В Олі 6 купюр по 2 грн і ще 20 грн. Скільки грошей в Олі?

**495.**  $14 : 2 + 16$      $2 \cdot 9 - 4$      $8 \cdot 2 - 16$      $18 : 2 - 6$

**496\*.** До цирку пішло 29 першокласників і стільки ж другокласників. Усього було 32 хлопчики. Скільки дівчаток пішло до цирку?

**497°.** У їдальню привезли 34 пакети молока і стільки ж пакетів соку. На сніданок використали 16 пакетів молока і 19 пакетів соку. Скільки пакетів соку і скільки пакетів молока залишилося?

● **498°.**     $16 : 2 + 52$      $2 \cdot 9 + 29$      $10 : 2 + 10$   
                    $14 : 2 + 72$      $2 \cdot 6 - 12$      $18 : 2 + 71$

**499.**

Числа	Знайти
2 і 8	добуток
2 і 8	суму
8 і 2	різницю
8 і 2	частку



Числа	Знайти
9 і 2	суму
2 і 7	добуток
16 і 2	частку
6 і 2	різницю

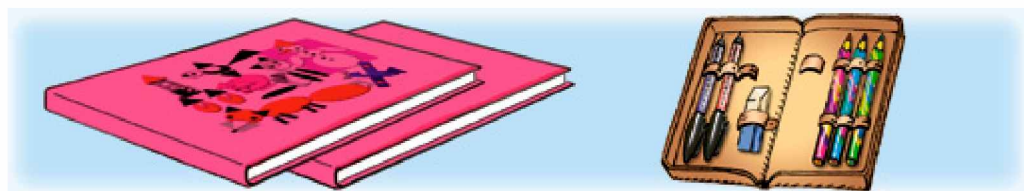


**500.**  $12 - 2 + 80$      $2 \cdot 8 - 6$      $2 \cdot 3 + 9$      $(86 - 74) : 2$

**501.** 18 учнів розподілили на 2 групи, порівну в кожній. Скільки учнів у кожній групі?

**502.** У мішку 12 кг крупів. Скільки потрібно пакетів, щоб розфасувати ці крупи по 2 кг у кожний?

**503.** 2 альбоми коштують 14 грн, а пенал — 24 грн. На скільки гривень пенал дорожчий від альбома?



14 грн

24 грн

**504.**

>
<
=

 $2 + 2 + 2 + 2 < 2 \cdot 5$      $8 : 2 \square 4$   
 $2 + 2 + 2 + 2 \square 2 \cdot 4$      $12 : 2 \square 3$

**505.** На 16 грн купили ручок ціною 2 грн. Скільки ручок купили?

**506\*.** До 48 додали 2 однакових числа й дістали 62. Які числа додали?

**507°.**  $10 : 2 - 5$      $2 \cdot 4 + 6$      $4 : 2 + 29$      $16 : 2 + 34$

● **508°.** 6 л виноградного соку розлили в 2 банки порівну. З однієї банки відлили 1 л соку. Скільки літрів соку залишилося в цій банці?

**509.** 2 хлопчики разом знайшли 12 грибів, порівну кожний. Дівчинка знайшла на 4 гриби більше, ніж один хлопчик. Скільки грибів знайшла дівчинка?

### План розв'язування:

- 1) Скільки грибів знайшов один хлопчик?
- 2) Скільки грибів знайшла дівчинка?

**510.** На зиму сім'я заготовила 8 дволітрових банок яблучного соку й одну десятилітрову. Скільки всього літрів соку заготовила сім'я?

**511.** Скільки склянок в одній коробці?



**512.**  $10 : 2 + 28$      $33 - 14 - 6$      $12 : 2$      $8 : 2 + 36$   
 $2 \cdot 6 - 3$      $2 \cdot 5 + 56$      $18 : 2$      $16 : 2 + 14$

**513\*.** Від 42 відняли два числа й дістали 24. Які числа відняли?

**514°.**  $18 : 2 - 6$      $2 \cdot 8 + 32$      $7 + 17 + 27$   
 $14 : 2 + 70$      $2 \cdot 4 + 28$      $50 - 16 - 16$

● **515°.** 1) Перший множник 2, другий 8. Знайди добуток. Що показує другий множник?

2) Ділене 14, дільник 2. Знайди частку.

### ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ ЧИСЛА 3

**516.** Прочитай рівність  $3 \cdot 5 = 15$ . Що показує другий множник? Як перевірити, що  $3 \cdot 5 = 15$ ?

**517.** Поясни, як склали таблицю множення числа 3 на с. 82. Вивчи її напам'ять. Як можна одержати наступний добуток з попереднього?

$3 + 3$

$3 + 3 + 3$

$3 + 3 + 3 + 3$

$3 + 3 + 3 + 3 + 3$

$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$

$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$

$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$

$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$

$3 \cdot 2 = 6$

$3 \cdot 3 = 9$

$3 \cdot 4 = 12$

$3 \cdot 5 = 15$

$3 \cdot 6 = 18$

$3 \cdot 7 = 21$

$3 \cdot 8 = 24$

$3 \cdot 9 = 27$

**518.** Користуючись таблицею, обчисли вирази.

$3 \cdot 8 + 5$

$3 \cdot 7 - 12$

$3 \cdot 9 + 32$

$3 \cdot 6 - 12$

**519.** Тато купив 4 головки капусти, по 3 кг кожна, і 5 кг буряків. Скільки всього кілограмів овочів купив тато?

**520.** В одній сітці 3 кг яблук. Скільки кілограмів яблук у 5 таких сітках? у 8 таких сітках?

**521.** Для пошиття сорочки потрібно 3 м тканини. Коли пошили 6 таких сорочок, то ще залишилося 9 м тканини. Скільки метрів тканини було спочатку?

$522^\circ. 2 \cdot 6 + 78$

$3 \cdot 7 + 45$

$3 \cdot 6 - 14$

$3 \cdot 4 + 40$

$3 \cdot 5 + 20$

$3 \cdot 2 - 6$

$3 \cdot 3 + 9$

$3 \cdot 9 + 3$

● **523°.** Сашко купив набір кольорових олівців за 12 грн, а Миколка — 5 зошитів, по 3 грн кожний. Хто із хлопчиків заплатив більше? На скільки більше?

**524.** Склади і розв'яжи задачу за малюнком.



3 кг

3 кг

3 кг

3 кг

**525.**


$>$
$<$
$=$

 $3 + 3 + 3 < 3 \cdot 4$      $3 + 3 + 3 + 3 + 3 \square 3 \cdot 5$   
 $3 + 3 + 3 \square 3 \cdot 2$      $3 + 3 + 3 + 3 + 3 \square 3 \cdot 9$

  $3 \cdot 5 + 10 \square 3 \cdot 4 - 10$      $3 \cdot 9 - 20 \square 3 \cdot 7 + 20$

**526.** У сулїї 18 л виноградного соку. Чи вистачить 5 трилїтрових банок, щоб розлити цей сїк? Скїльки банок потрібно?

**527.** Купили 8 лимонїв, по 3 грн кожний, і винограду на 16 грн. Скїльки грошей заплатили за всю покупку?

 На скїльки бїльше заплатили за лимони, нїж за виноград?

**528.** Розв'язи і порївняй задачї.

1) Квіти поставили у вази, по 3 квітки в кожну. Скїльки квіток у 6 таких вазах?


2) Квіти поставили у 6 ваз, по 3 квітки в кожну. Скїльки всього квіток поставили у вази?

**529.** Обчисли. Випиши вирази зі значенням 24.

$50 - 24$	$3 \cdot 8$	$16 : 2 + 16$	$24 - 9$
$33 - 7$	$3 \cdot 9$	$3 \cdot 5 + 15$	$72 - 48$

**530\*.** Скїльки паличок потрібно, щоб побудувати 4 трикутники? Олесь використав для побудови всього 9 паличок. Накресли, як він це зробив.

**531°.** На пошиття покривала витрачають 2 м тканини. Скїльки таких покривал можна пошити з 16 м тканини?

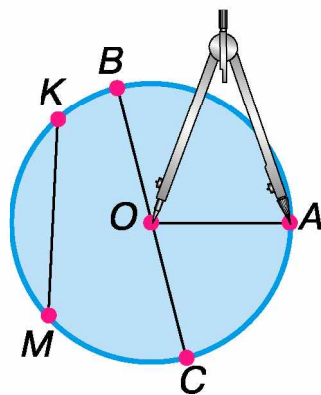
 **532°.** Знайди неправильні рївності. Виправ помилки і запиши правильно.

$37 - 6 + 7 = 38$	$45 + 45 - 12 = 33$
$3 \cdot 9 + 40 = 47$	$13 - (7 - 3) = 9$
$2 \cdot 8 - 9 = 9$	$2 \cdot 9 - 15 = 3$

**533.** Прочитай пояснення про круг і коло.


На малюнку зображено круг із центром  $O$ .

**Лінія, яка є межею круга, називається колом.**

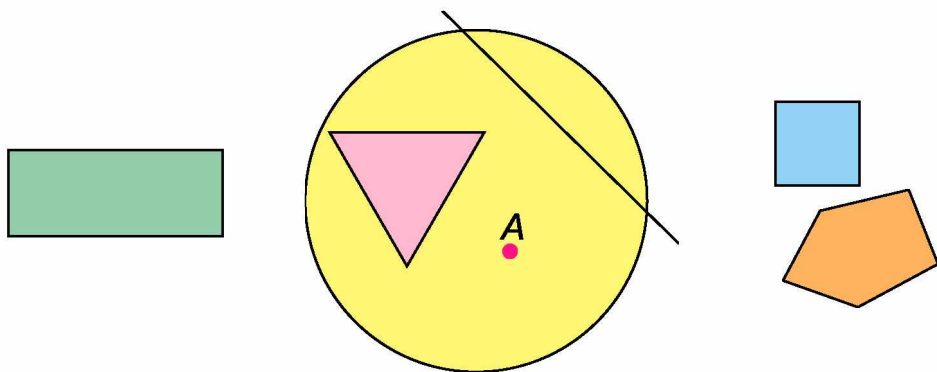


Коло креслять за допомогою циркуля. Точка  $O$ , в якій розміщується голка циркуля, — *центр кола*. Відрізок  $OA$  — *радіус кола і круга*. Відрізок  $BC$  — *діаметр кола і круга*. Чи є діаметром відрізок  $KM$ ?

**534.** Побудуй коло, радіус якого 2 см, і проведи в ньому 2 радіуси. Побудуй коло, радіус якого на 1 см більший. Яка довжина діаметрів у цих колах?

 Скільки радіусів можна побудувати в колі? Скільки діаметрів у крузі?

**535.** Скільки точок перетину має пряма з колом? Покажи їх. Які фігури лежать усередині кола; поза колом?



**536.** Розв'яжи і порівняй задачі.

1) Учень обчислив 4 стовпчики виразів, по 3 вирази в кожному. Скільки всього виразів він обчислив?

2) З першого стовпчика учень обчислив 4 вирази, а з другого — 3. Скільки всього виразів обчислив учень?



**537.** Для виготовлення аплікацій на першому уроці витратили 18 аркушів синього паперу і 2 аркуші жовтого, а на другому — 20 аркушів білого паперу. Скільки всього аркушів паперу витратили на двох уроках?

**538.**  $3 \cdot 4$      $3 \cdot 8 - 6$      $18 : 2 + 25$      $3 \cdot 9 + 17$

**539°.**  $3 \cdot 5 + 5$      $2 \cdot (1 + 5)$      $(10 - 7) \cdot 3$      $12 : 2 - 6$

● **540°.** Купили 8 однакових блокнотів по 3 грн і одну ручку за 7 грн. На скільки більше заплатили за всі блокноти, ніж за ручку?

**541.** Розв'яжи задачі усно.

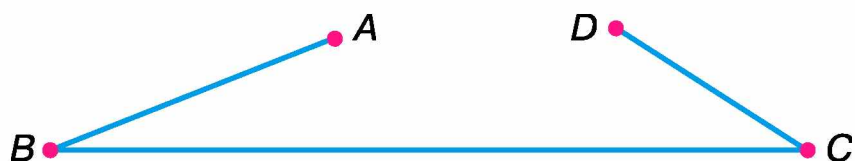
1) 1 кг моркви коштує 3 грн. Скільки треба заплатити за 6 кг моркви?

2) Булочка коштує 3 грн. Скільки треба заплатити за 8 таких булочок?

3) 2 м стрічки коштують 18 грн. Скільки коштує 1 м стрічки?

**542.**  $3 \cdot (2 + 4)$      $(12 - 9) \cdot 3$      $3 \cdot 4 + 28$      $3 \cdot (67 - 58)$

**543.** Покажи спільну точку відрізків  $BC$  і  $CD$ . Виміряй і запиши довжину найбільшого відрізка.



**544.** 1) На двох причепах було 20 мішків зерна. Коли з другого причепа зняли 2 мішки зерна, то на обох причепах мішків стало порівну. Скільки мішків зерна було на першому причепі? Поясни розв'язання задачі.

Розв'язання:

1)  $20 - 2 = 18$  (м)

2)  $18 : 2 = 9$  (м)

2) 18 кг борошна розсипали в пакети, по 2 кг в кожний. 3 пакети борошна витратили на приготування печива. Скільки пакетів борошна залишилося?

План розв'язування:

- 1) Скільки вийшло пакетів із борошном?
- 2) Скільки пакетів борошна залишилося?

**545°.** На двох полицях було 17 горщиків меду. З другої полиці продали 5 горщиків, і на обох полицях їх стало порівну. Скільки горщиків меду було на першій полиці?

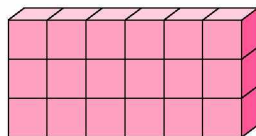
● **546°.**  $3 \cdot (2 + 3)$        $(13 - 10) \cdot 6$        $3 \cdot 5 + 45$

**547.** Математичний диктант.

- 1) Добуток чисел 3 і 2 зменшити на 2.
- 2) Суму чисел 12 і 6 поділити на 2.
- 3) Різницю чисел 20 і 18 помножити на 8.
- 4) Добуток чисел 3 і 6 збільшити на 4.

**548.** Поясни, як склали рівності.

$$\begin{aligned} 3 \cdot 6 &= 18 \\ 18 : 3 &= 6 \\ 18 : 6 &= 3 \end{aligned}$$



**549.** З кожного добутку за зразком склади та обчисли вираз на ділення на 3.

$3 \cdot 9 = 27$      $27 : 3 = 9$        $3 \cdot 8$      $3 \cdot 7$      $3 \cdot 5$

**550.** Мама спекла пиріжки. Трьом синам вона дала по 2 пиріжки. Ще залишилося 18 пиріжків. Скільки пиріжків спекла мама?

**551.** Склади і розв'яжи задачу.

Зібрали меду	Розклали в банки	Банок
7 кг і 8 кг	по 3 кг	?

**552.** Знайди довжину ламаної.



 Побудуй іншу ламану такої самої довжини.

**553\*.** Треба перевезти 11 шаф. На автомобіль можна навантажити не більше 3 шаф. Скільки рейсів доведеться зробити автомобілю?


**554°.** Дівчинка пробігла доріжкою 35 м, і їй ще залишилося бігти на 15 м більше. Яка довжина доріжки?

● **555°.**  $3 \cdot (2 + 2)$     $(11 - 8) \cdot 2$     $3 \cdot 4 + 45$     $3 \cdot (54 - 47)$   
 $2 \cdot (3 + 5)$     $(12 - 9) \cdot 9$     $3 \cdot 8 + 12$     $3 \cdot (42 - 36)$

**556.**  $84 - 16$     $35 + 28$     $80 - 24$     $3 \cdot 6 + 45$

**557.** Обчисли добуток  $3 \cdot a$ , якщо  $a = 5$ ,  $a = 4$ ,  $a = 7$ .

**558.** У парку 18 беріз, стільки ж кленів, а каштанів — на 10 менше, ніж беріз і кленів разом. Скільки в парку каштанів?

 Заміни число 10 числом 20. Чи зміниться план розв'язування задачі?

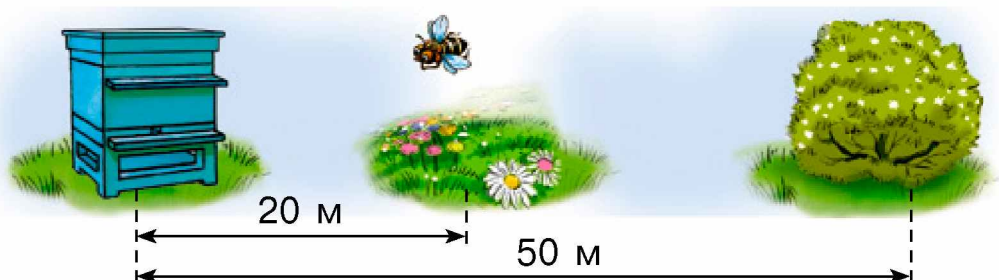
**559.** В одній каністрі 18 л пального, а в іншій — 22 л. На дозаправлення трактора витратили 30 л пального. Про що можна дізнатися, обчисливши значення виразів:

$18 + 22;$     $22 - 18;$     $(18 + 22) - 30?$

**560.**  $3 \cdot (5 + 1)$     $2 \cdot 9 - 15$     $(11 - 9) \cdot 7$   
 $3 \cdot (34 - 27)$     $3 \cdot 8 + 44$     $(32 - 29) \cdot 6$

**561\*.** Двоє хлопчиків пробігли наввипередки 100 м. Скільки метрів пробіг кожен хлопчик?

**562.** Відстань від вулика до квітів 20 м, а до куща — 50 м. Уранці бджілка полетіла за нектаром до квітів і повернулася до вулика. А потім полетіла до куща і стала збирати нектар там. Яку відстань пролетіла бджілка?



**563°.** З однієї грядки зібрали 10 кабачків, а з другої 8. Усі кабачки поклали в 3 кошики, порівну в кожний. Скільки кабачків поклали в кожний кошик?

● **564°.** Зменшуване 50, від'ємник виражений сумою чисел 10 і 14. Знайди різницю.

## ТАБЛИЦЯ ДІЛЕННЯ НА 3

**565.** Склади та обчисли вирази на множення числа 3. З кожного добутку склади вираз на ділення на 3.

3	·	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

**566.** Прочитай таблицю множення числа 3 і таблицю ділення на 3.

3	·	2	3	4	5	6	7	8	9
		↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕
		6	9	12	15	18	21	24	27

: 3

**567.** Обчисли, користуючись таблицею ділення на 3.

$12 : 3 + 4$

$27 : 3 - 6$

$24 : 3 + 24$

$21 : 3$

$12 : 3 - 4$

$27 : 3 + 16$

$18 : 3 - 0$

$15 : 3$

**568.** У трилітрові банки розлили 18 л квасу. Скільки потрібно було банок?

**569.** Розв'яжи задачі усно.

1) 18 вареників розклали на 3 тарілки порівну. Скільки вареників на кожній тарілці?

2) Скільки блокнотів по 3 грн можна купити на 21 грн? А на 27 грн?

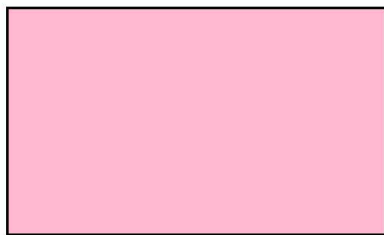
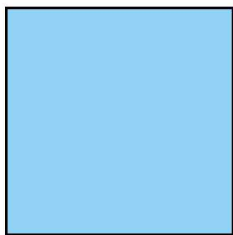
**570°.**  $3 \cdot 7 - 14$      $9 : 3 + 33$      $21 : 3 + 73$      $6 : 3 + 0$

● **571°.** Маса трьох однакових цеглин 12 кг. Яка маса однієї цеглини? Скільки цеглин мають масу 24 кг?

**572.**  $(13 + 2) : 3$      $15 : 3 - 5$      $3 \cdot (12 - 9)$   
 $(18 - 6) : 3$      $15 : 3 + 30$      $3 \cdot (3 + 6)$

**573.** На торговельному майдані спорудили 8 магазинів, на 2 зали кожний, і один магазин на 4 зали. Скільки всього залів облаштували?

**574.** Виміряй довжину сторони квадрата. Знайди периметр квадрата додаванням, а потім — множенням.



❄ Знайди периметр іншого прямокутника.

**575\*.** Маса гарбуза така сама, як 4 кавунів, по 3 кг кожний. На скільки кілограмів гарбуз важчий від кавуна?

**576°.**  $27 : 3 - 7$      $(14 + 4) : 3$      $2 \cdot (15 - 8)$   
 $24 : 3 + 42$      $(45 - 30) : 3$      $3 \cdot (15 - 8)$



● **577°.** 25 м дроту розрізали на шматки по 3 м. Скільки вийшло таких шматків? Скільки метрів дроту залишилося?

**578.** Столяр зробив 6 рам за 2 дні, виготовляючи щодня однакову кількість рам. За третій день він зробив на одну раму більше, ніж за попередній день. Скільки рам зробив столяр за третій день?

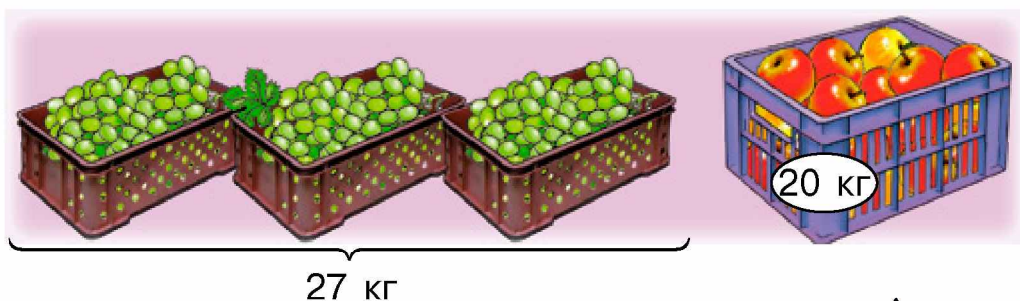
**579.** Обчисли значення виразів.

$17 - (32 - 24)$	$100 - 33 - 33$	$24 : 3$
$81 - (67 + 9)$	$91 - 47 + 26$	$18 : 3$

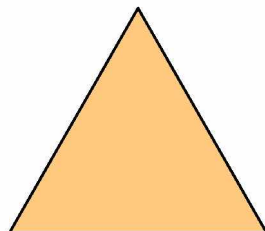
**580.** Знайди значення виразів, якщо  $a = 3$ .

$a \cdot 6$	$31 - a$	$21 : a$	$27 : a$
$18 : a$	$28 + a$	$a \cdot 5$	$a - 2$

**581.** Маса трьох однакових ящиків винограду 27 кг, а ящика яблук – 20 кг. На скільки кілограмів маса ящика яблук більша за масу ящика винограду?



**582\*.** Периметр рівностороннього трикутника — 18 см. Знайди довжину однієї сторони цього трикутника.



**583°.** Перший хлопчик упіймав 12 рибин, а другий – 9. Усю рибу вони поділили на три рівні частини й одну частину віддали дівчинці. Скільки рибин віддали?

● **584°.**  $3 \cdot 9 + 9 + 1$      $27 : 3 + 21 + 9$      $(86 - 65) : 3$   
 $3 \cdot 7 - 7 - 7$      $24 : 3 - 8 + 5$      $(94 - 67) : 3$

**585.** Математичний диктант.

- 1) Частку чисел 18 і 3 збільшити на 6.
- 2) Суму чисел 9 і 15 поділити на 3.
- 3) Добуток чисел 6 і 2 поділити на 3.
- 4) Добуток чисел 6 і 2 зменшити на 3.

**586.** Накресли відрізок завдовжки 15 см і поділи його на три рівні частини.

**587.** За першим виразом склади задачу про саджанці яблунь і груш, а за другим — про огірки в ящиках.

$$3 \cdot 4 + 17 \qquad 12 + (12 - 5)$$

**588.** Обчисли  $3 \cdot a + 17$ , якщо  $a = 9$ ,  $a = 6$ .

**589.** Що дістанемо, коли:

- 1) від суми віднімемо один з доданків?

$$20 + 60 = 80 \qquad 80 - 20 = \square$$

- 2) до різниці додамо від'ємник?

$$70 - 30 = 40 \qquad 40 + 30 = \square$$

- 3) від зменшуваного віднімемо різницю?

$$12 - 4 = 8 \qquad 12 - 8 = \square$$



**590\*.** В одному ряді довжиною 21 м дерева ростуть на відстані 3 м одне від одного. У другому ряді 17 дерев. Скільки всього дерев у двох рядах?

**591°.** Від двох берегів річки шириною 36 м попливли два плавці. До зустрічі один з них проплив 15 м. Скільки метрів до зустрічі проплив другий плавець?

● **592°.**  $(25 - 1) : 3$      $(20 - 2) : 2$      $3 \cdot 7 + 27$   
 $(30 - 3) : 3$      $(5 + 7) : 2$      $2 \cdot 8 + 28$

**593.** У покупця є 9 грошових купюр по 2 грн. Він купив календар за 12 грн. Скільки грошей залишилося в покупця? Скільки купюр?

**594.**  $\square + 13 = 35$     $\square - 13 = 35$     $100 - \square = 80$     $\square : 3$

<b>595.</b>	Годинники	Потрібно відремонтувати	Відремонтували
	наручні	47 г.	28 г.
	настільні	13 г.	6 г.

На скільки більше залишилося відремонтувати наручних годинників, ніж настільних?

**596.**  $4 : 2 + 48$     $27 : 3 + 9$     $21 : 3 - 6$     $12 : (35 - 32)$   
 $9 : 3 + 64$     $3 \cdot 8 + 46$     $56 - 6 : 3$     $(46 - 34) : 3$

**597.** 1) 12 веслярів сіли в 3 човни, порівну в кожний. Скільки веслярів сіло в один човен?

2) 24 учні поділилися на команди, по 3 учня в кожній. Скільки вийшло команд?

**598\*.** Чи будуть серед десяти монет однакові?



**599°.**  $2 \cdot 9$     $10 : 2$     $21 : 3 + 45$     $15 : 3 - 0$   
 $16 : 2$     $3 \cdot 9$     $2 \cdot 4 - 7$     $12 : 2 + 0$

● **600°.** 18 кг гречаних крупів розсипали в 6 пакетів, по 2 кг у кожний. Скільки кілограмів крупів залишилося?

## ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ ЧИСЛА 4

**601.** Прочитай рівність  $4 \cdot 5 = 20$ . Що показує множник 5? Як перевірити, що  $4 \cdot 5 = 20$ ?

**602.** Поясни, як склали таблицю множення числа 4. Вивчи її напам'ять.

$$4 + 4$$

$$\underline{4 + 4} + 4$$

$$\underline{4 + 4 + 4} + 4$$

$$\underline{4 + 4 + 4 + 4} + 4$$

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$$

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$$

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$$

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$$

$$4 \cdot 2 = 8$$

$$4 \cdot 3 = 12$$

$$4 \cdot 4 = 16$$

$$4 \cdot 5 = 20$$

$$4 \cdot 6 = 24$$

$$4 \cdot 7 = 28$$

$$4 \cdot 8 = 32$$

$$4 \cdot 9 = 36$$

Як можна одержати наступний добуток із попереднього?

**603.** Скільки потрібно однакових паличок, щоб побудувати 8 окремих квадратів?

**604\*.** Побудуй 5 прямокутників з десяти паличок.

**605.** Від сувою двом покупцям відрізали по 4 м тканини кожному, після чого в сувої залишилося 16 м. Скільки метрів тканини було в сувої?

**606.**  $4 \cdot 2 + 16$



$$14 : 2 + 14$$

$$21 : 3 + 6$$

$$24 : 3 - 5$$

$$3 \cdot 6 - 4$$

$$13 + 36 - 45$$

**607.**  $4 \cdot 3 + 48$

$$4 \cdot 8 - 20$$

$$(11 - 8) \cdot 4$$

$$(12 - 8) \cdot 4$$

$$17 - (8 + 3)$$

$$45 - (8 + 4)$$

**608°.**  $4 \cdot 5 + 12$

$$4 \cdot 7 - 19$$

$$4 \cdot 9 + 4$$

$$4 \cdot 8 - 4$$

$$4 \cdot 6 + 24$$

$$4 \cdot 4 - 16$$

● **609°.** Корові в холодному корівнику треба на добу 40 кг кормів, а в теплому – 36 кг. На скільки кілограмів кормів менше треба на тиждень корові в теплому корівнику, ніж у холодному?

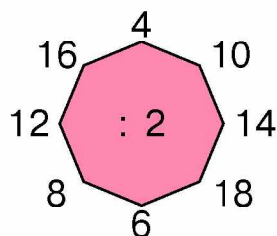
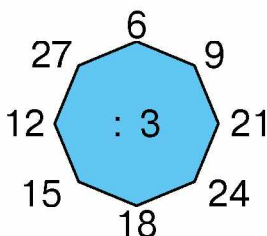
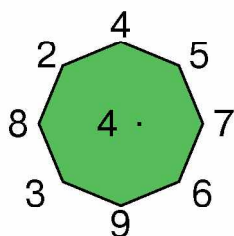
**610.** Прочитай таблицю множення числа 4.

4 ·	2	3	4	5	6	7	8	9
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
	8	12	16	20	24	28	32	36

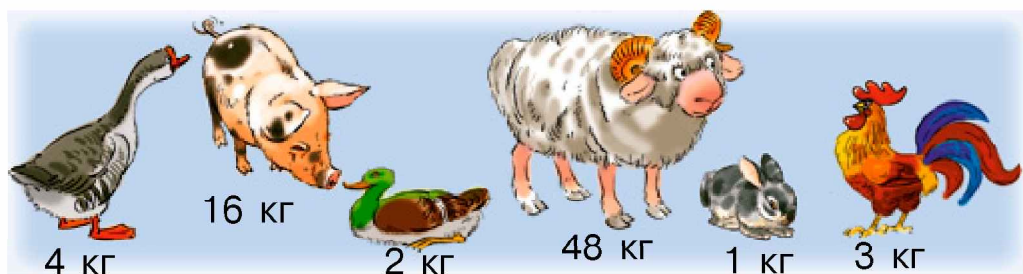
**611.** 1) Обчисли. Випиши вирази на знаходження добутку. Підкресли в кожному з них множники.

$$\begin{array}{ccccc} 12 : 3 & 4 \cdot 9 & 4 + 9 & 3 \cdot 8 & 15 : 3 \\ 12 - 3 & 3 \cdot 9 & 4 \cdot 8 & 16 : 2 & 4 \cdot 7 \end{array}$$

2) Усно.



**612.** За даними малюнка дай відповіді на запитання.



1) Яка маса 5 таких гусок?

2) Яка загальна маса 3 таких півнів, качки і кроля?

3) На скільки кілограмів маса вівці більша від маси двох таких поросят?

❄️ Постав свої запитання за малюнком.



**613.** За даними малюнка до попередньої вправи склади задачі на дві дії.

<b>614°.</b> $4 \cdot 8$	$9 : 3$	$8 + 13$	$4 \cdot 8 : 3$
$24 - 12$	$36 - 16$	$21 : 3$	$4 \cdot 6 + 3$
$16 : 2$	$5 + 4$	$3 \cdot 8$	$4 \cdot 7 + 8$

● **615°.** Два хлопчики стоять обличчям один до одного на відстані 60 кроків. Яка відстань буде між хлопчиками, якщо кожний зробить назустріч іншому 25 кроків?

**616.** Обчисли. Випиши вирази зі значенням 25.

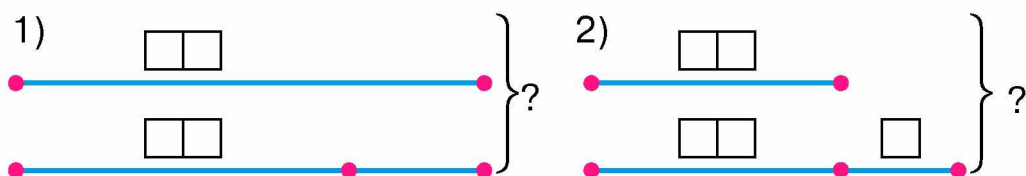
$2 \cdot 9 + 6$	$4 \cdot 8 - 7$	$27 : 3 + 16$
$18 : 2 + 11$	$18 : 3 + 24$	$24 : 3 + 17$

**617.** Коли з баку відлили фарбу в 3 банки, по 4 кг у кожну, в ньому ще залишилося 8 кг фарби. На скільки менше кілограмів фарби залишилося, ніж відлили?

❄ Про що дізнаємося за виразом  $4 \cdot 3 + 8$ ?

**618.** Від стрічки відрізали 3 шматки, по 4 дм кожний. Залишилося 8 дм стрічки. Якої довжини була стрічка спочатку?

**619\*.** Склади задачі за короткими записами.



**620°.** На трьох клумбах учні посадили по 4 кущі троянд. Скільки всього кущів троянд посадили учні?

● **621°.** Господарка зібрала 5 кошиків полуниць, по 4 кг кожний, і 10 кг смородини. На скільки більше вона зібрала полуниць, ніж смородини?

## ТАБЛИЦЯ ДІЛЕННЯ НА 4

**622.** Прочитай таблицю множення числа 4 і поясни, як склали таблицю ділення на 4.

4 ·	2	3	4	5	6	7	8	9
	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕
	8	12	16	20	24	28	32	36

: 4

**623.** Обчисли, користуючись таблицею ділення на 4.

$28 : 4 + 7$

$36 : 4 + 19$

$24 : 4 + 14$

**624.** 1) Шнур завдовжки 20 м розрізали на частини, по 4 м кожна. Скільки вийшло частин?

2) Шнур завдовжки 20 м розрізали на 4 рівні частини. Яка довжина однієї частини?

Порівняй задачі та їх розв'язання.

<b>625.</b> $36 : 4$	$28 : 4$	$20 : 4$	$12 : 4$	$(1 + 15) : 4$
$32 - 4$	$24 - 4$	$16 - 4$	$8 - 4$	$(18 + 18) : 4$

**626\*.** Довжина прямокутника 6 см. Вона на 2 см більша за ширину. Знайди периметр прямокутника.

**627°.** Мама купила на 28 грн яблук, по 4 грн за кілограм. 3 кг яблук вона віддала сусідці. Скільки кілограмів яблук залишилось у мами?

**628°.** Добери такі числа, щоб рівності були правильними. Запиши.

$\square : 4 = 2$

$\square : 4 = 5$

$\square : 4 = 6$

$\square : 4 = 9$

**629.** 1)  $2 \cdot 9 + 10$        $(2 + 1) \cdot 3$        $2 \cdot 8 + 48$

2)  $4 \cdot 6 < 4 \cdot 8 - 3$        $36 : 4 \square$        $20 : 4 + 3$        $28 : 4 \square$        $4 \cdot 6$

3)

Числа	32 і 4	32 і 4	28 і 4	28 і 4
Знайти	різницю	частку	частку	суму

**630.** У дитячий садок привезли 5 кг слив, а яблук — на 3 кг більше. Усі яблука розклали порівну на 4 підноси. Скільки кілограмів яблук на одному підносі?

**631.** 8 покупцям продали по 4 кг яблук кожному. Залишилося 60 кг яблук. Скільки кілограмів яблук було?

**632.**  $2 \cdot 9 + 10$        $(2 + 1) \cdot 3$        $2 \cdot 8 + 48$   
 $36 : 4$        $20 : 4 + 3$        $28 : 4$

**633.** Склади задачу, яка розв'язувалася б так:

1)  $4 \cdot 5 = 20$  (кг);      2)  $20 + 17 = \square$  (кг).

**634\*.** Є шматок шовку довжиною 8 м. Як, не користуючись метром (чи іншою міркою довжини), відрізати від нього 6 м?

**635°.** У чотирьох хлопчиків 20 горіхів, порівну в кожного, а в дівчинки 3 горіхи. На скільки менше горіхів у дівчинки, ніж у кожного хлопчика?

● **636°.**  $80 - 25 - 25$        $36 : 4 + 27$        $(14 - 10) \cdot 5$   
 $75 - 30 + 40$        $32 : 4 - 7$        $(9 - 5) \cdot 4$

**637.** Розглянь, як смужку поділено на 2 рівні частини (половини). Виконай завдання на с. 98.

Половина	Половина
----------	----------

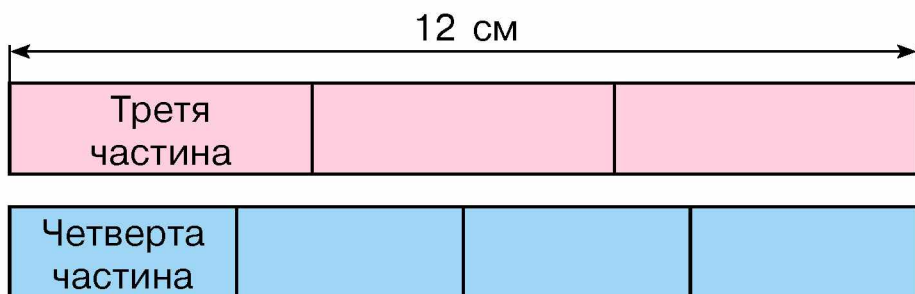
**Половина — це одна з двох рівних частин цілого.**

1) Склади прямокутний аркуш паперу навпіл. Покажи половину аркуша.

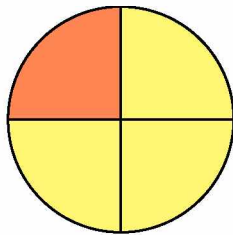
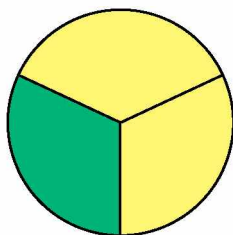
2) Поділи в такий спосіб круг на дві рівні частини.

**638.** Довжина мотузки 8 м. Яка довжина її половини?

**639.** На малюнку дві смужки. Довжина кожної 12 см.



Першу смужку поділено на 3 рівні частини, а другу — на 4. Чому дорівнюють третя і четверта частини смужки? Третя частина ще має назву *третина*, а четверта — *чверть*.



Покажи на малюнку третю і четверту частини круга.

**640.** Знайди половину числа 12, третину числа 15 і чверть числа 8.

**641.**  $5 \text{ дм } 6 \text{ см} + 3 \text{ см}$        $8 \text{ дм } 7 \text{ см} - 4 \text{ дм}$   
 $5 \text{ дм } 6 \text{ см} + 3 \text{ дм}$        $8 \text{ дм } 7 \text{ см} - 4 \text{ см}$   
 $1 \text{ дм} + 2 \text{ см}$        $1 \text{ дм} : 2$        $1 \text{ дм} - 2 \text{ см}$

**642.** Обчисли вирази. Підкресли дільники.

$21 - 3$      $3 \cdot 6$      $16 : 4$      $14 : 2$      $(48 - 36) : 4$   
 $21 : 3$      $12 : 4$      $12 - 4$      $18 : 3$      $48 - 36 : 4$

**643.** За схемою виразу склади і розв'яжи задачу.

$$\square \cdot \square + \square$$

**644\*.** Накресли прямокутник зі сторонами 3 см і 4 см. Розбий його на квадрати зі стороною 1 см. Скільки однакових квадратів вийшло?

**645°.** У класі 13 парт. Принесли ще 2 парт. Потім усі парт розставили порівну в 3 ряди. Скільки парт у кожному ряді?

● **646°.**  $37 + 45$      $2 \cdot 8 - 12$      $16 : 2 + 32$      $81 - (14 - 7)$   
 $62 - 36$      $3 \cdot 8 + 40$      $24 : 3 + 13$      $81 - 14 - 7$

### ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ ЧИСЛА 5

**647.** Додай, а потім заміни додавання множенням.

$$4 + 4 + 4 \quad 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

**648.** Прочитай рівність  $5 \cdot 8 = 40$ . Що показує множник 8? Як перевірити, що  $5 \cdot 8 = 40$ ?

**649.** Поясни, як склали таблицю множення числа 5. Вивчи її напам'ять.

$$5 + 5$$

$$5 \cdot 2 = 10$$

$$5 + 5 + 5$$

$$5 \cdot 3 = 15$$

$$5 + 5 + 5 + 5$$

$$5 \cdot 4 = 20$$

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

$$5 \cdot 5 = 25$$

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

$$5 \cdot 6 = 30$$

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

$$5 \cdot 7 = 35$$

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

$$5 \cdot 8 = 40$$

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

$$5 \cdot 9 = 45$$

Як можна одержати наступний добуток із попереднього?



**650.** Обчисли, користуючись таблицею множення числа 5.

$$5 \cdot 3 + 12 \quad 5 \cdot 7 - 23 \quad 5 \cdot 9 + 50 \quad 5 \cdot 8 - 14$$

**651.** Садівник посадив дерева в 4 ряди, по 5 дерев у кожному. Скільки всього дерев посадив садівник?

 Склади обернену задачу.

**652.** На грядці 8 рядків перцю, по 5 кущиків у кожному. Скільки всього кущиків?

**653.** За малюнком і схемою склади та розв'яжи задачу із запитанням: «Скільки всього вареників у мисках?».



$$\square \cdot \square + \square$$

**654.** Встав пропущені числа.

$$5 \text{ м } 6 \text{ дм} = \square \text{ дм}$$

$$43 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$$

$$6 \text{ дм } 5 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$34 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$$

$$8 \text{ дм } 7 \text{ см} < \square \text{ дм } 9 \text{ см}$$

$$5 \text{ м } 6 \text{ дм} > 5 \text{ м } \square \text{ дм}$$

**655\*.** В одному літрі 5 склянок води. Скільки склянок води в двох десятилітрових відрах?

**656°.** Обчисли значення виразів, якщо  $a = 12$ .

$$a + 40$$

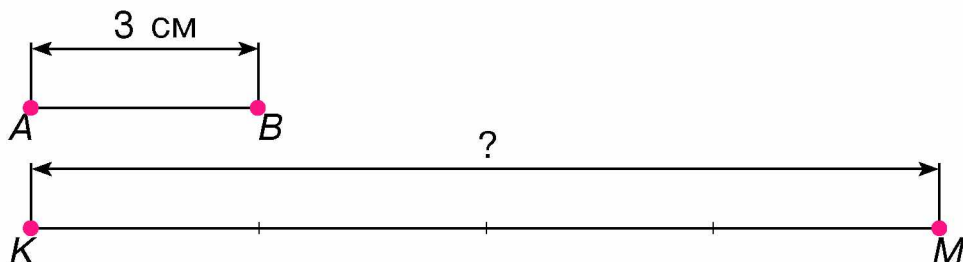
$$a : 4$$

$$a + (a + 25)$$

● **657°.** Довжина першого відрізка 15 см, другий відрізок на 5 см коротший від першого, а третій — на 6 см коротший від другого. Накресли ці відрізки.

## ЗБІЛЬШЕННЯ ТА ЗМЕНШЕННЯ ЧИСЛА В КІЛЬКА РАЗІВ

**658.** Розглянь малюнок і прочитай записи.



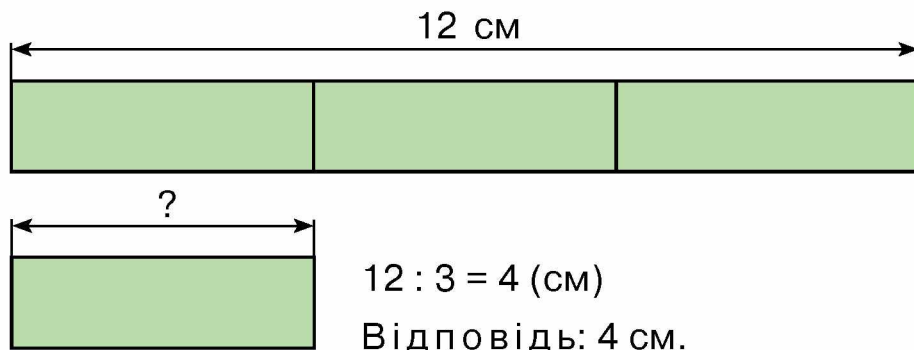
Відрізок  $KM$  у 4 рази довший за відрізок  $AB$ . Яка довжина відрізка  $KM$ ?

$$3 \cdot 4 = 12 \text{ (см)}$$

Відповідь: 12 см.

**Щоб збільшити число в 4 рази, треба його помножити на 4.**

**659.** Друга смужка в 3 рази коротша від першої. Яка довжина другої смужки?



$$12 : 3 = 4 \text{ (см)}$$

Відповідь: 4 см.

**Щоб зменшити число в 3 рази, треба його поділити на 3.**

**660.** 1) Намалюй у першому рядку 4 кружечки, а в другому — в 5 разів більше.

2) Намалюй у першому рядку 6 кружечків, а в другому — в 2 рази менше.

**661.** Синові 3 роки, батько в 9 разів старший. Скільки років батькові?

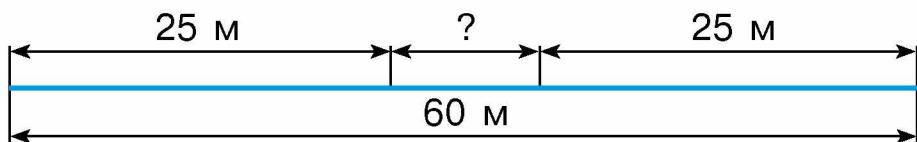
**662.** Книжка коштує 36 грн, альбом у 4 рази дешевший. Скільки коштує альбом?

 На скільки гривень більше коштує книжка, ніж альбом?

**663.**  $5 \cdot 7$        $9 \cdot 3$        $8 + 12$        $12 - 3$   
  $24 - 12$        $35 - 11$        $20 : 4$        $27 - 19$

**664\*.** Сума трьох доданків 100. Перший доданок 30, другий — на 10 менший. Знайди третій доданок.

**665.** Довжина шматка дроту 60 м. З обох його кінців відрізали по 25 м. Яка довжина шматка, що залишився?



**666°.** У шаховому гуртку 15 хлопчиків, а дівчаток — у 3 рази менше. Скільки дівчаток у шаховому гуртку?

 **667°.**  $5 \cdot 5 + 20$        $5 \cdot 7 + 15$        $24 : 4 - 6$

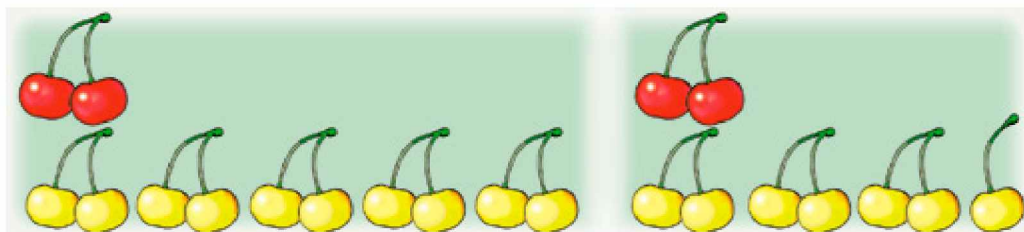
**668.** (Усно.) Добери потрібні числа.

$\cdot 7 = 35$       $\cdot 7 = 21$       $\cdot 7 = 28$       $\cdot 7 = 14$

**669.** Рибалка впіймав 15 окунів, а йоржів — у 3 рази менше. Скільки всього рибин упіймав рибалка?


**670\*.** Сума двох чисел 18. Якщо одне з них збільшити на 4, а друге зменшити на 4, то дістанемо рівні між собою числа. Знайди вихідні доданки.

**671.** Прочитай висловлення, складені за малюнками.



Червоних черешень 2, а жовтих — у 5 разів більше.

Червоних черешень 2, а жовтих — на 5 більше.

 Скільки жовтих черешень на кожному малюнку? Скільки всього черешень на кожному малюнку?

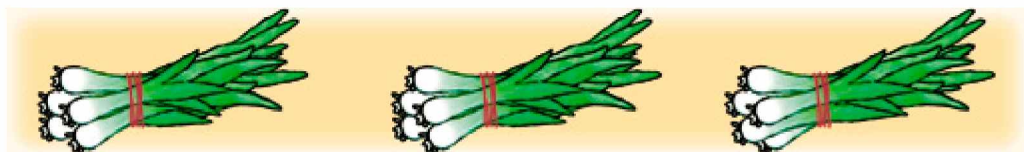
**672°.** Маса собаки 15 кг, а кота — у 3 рази менша. Яка маса кота? Яка маса собаки й кота разом?

 **673°.**

Числа	5 і 9	4 і 9	21 і 3	21 і 3	5 і 8
Знайти	добуток	суму	різницю	частку	добуток

## ТАБЛИЦЯ ДІЛЕННЯ НА 5

**674.** За малюнком склади дві задачі на множення й ділення. У розв'язанні першої задачі число 5 має бути множником, а в розв'язанні другої — дільником.



**675.** З рівності  $5 \cdot 7 = 35$  склади та обчисли вираз на ділення на 5.

**676.** Прочитай таблицю множення числа 5 на с. 104 і поясни, як склали таблицю ділення на 5.





**686.** За добу від вівці надоїли 1 л молока, від кози 3 л, а від корови – у 5 разів більше, ніж від вівці й кози разом. Скільки літрів молока надоїли від корови?

 Скільки всього літрів молока надоїли?

**687.** Для приготування вишневого компоту з 35 кг вишень взяли 10 кг води, а цукру — у 5 разів менше, ніж вишень і води разом. Скільки кілограмів цукру взяли?

**688.** (Усно.) 1) Віднови рівності.

$$\square : 5 = 8 \quad \square : 3 = 8 \quad \square : 4 = 8 \quad \square : 2 = 8$$

2) Полічи четвірками до 40. Полічи п'ятірками до 50.

**689\*.** Пакет з борошном важить 3 кг. На одну шальку терезів поставили 3 пакети, а на другу – гирю масою 5 кг. Як можна врівноважити терези?

**690°.**

>
<
=

 $45 : 5 > 8$        $40 : 5 \square 6$   
 $5 \cdot 6 \square 33$        $4 : 2 \square 3$

● **691°.** На приготування сніданку в шкільній їдальні витратили 2 кг цибулі, 3 кг моркви, а картоплі — у 9 разів більше, ніж цибулі й моркви разом. Скільки кілограмів картоплі витратили?

**692.** Перша дівчинка знайшла в лісі 9 грибів, друга — 6, а третя не знайшла жодного. Усі гриби вони поділили порівну. Скільки грибів одержала кожна дівчинка?

## ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ДІЙ У ВИРАЗАХ

**693.** Яким правилом ти користуватимешся, обчислюючи значення виразів з дужками?

$2 + 2 + 7$	$75 - (13 - 6)$	$5 \cdot (2 + 7)$	$16 - 2 - 4$
$2 \cdot 2 \cdot 7$	$75 - 13 - 6$	$5 \cdot 2 + 7$	$16 : 2 : 4$

**694.** Прочитай правила про порядок виконання дій у виразах і перевір правильність обчислень.

- 1) **У виразах із дужками першою виконують дію над числами, записаними в дужках.**

$$36 - (25 + 4) = 36 - 29 = 7$$

- 2) **Якщо у виразі без дужок є тільки додавання і віднімання або тільки множення і ділення, їх виконують у тому порядку, в якому вони записані.**

$$\begin{array}{lll} 40 - 12 + 8 = 36 & 57 - 9 - 20 = 28 \\ 24 : 4 : 3 = 2 & 12 : 3 \cdot 8 = 32 & 2 \cdot 2 \cdot 7 = 28 \end{array}$$

- 3) **Якщо у виразі немає дужок, то спочатку виконують по порядку множення і ділення, а потім — додавання і віднімання.**

$$24 - 8 : 4 = 24 - 2 = 22 \quad 4 \cdot 3 + 2 \cdot 6 = 12 + 12 = 24$$

**695.**  $28 - 8 : 2$        $24 : 3 : 2$        $(50 - 12) + (43 - 3)$   
 $26 + 4 \cdot 3$        $2 \cdot 9 : 3$        $(33 + 8) - (60 - 25)$

**696.** Сік розлили в трилітрові й п'ятилітрові банки. Скільки літрів соку в 6 трилітрових і 2 п'ятилітрових банках? Поясни, як склали вираз для розв'язування задачі. Запиши вираз та обчисли його значення.

$$3 \cdot 6 + 5 \cdot 2$$

**697.** У салоні автобуса 5 чоловіків, а жінок — у 3 рази більше. Скільки всього пасажирів у салоні?

 Заміни у 3 рази словами на 3. Розв'яжи задачу.

**698°.** Посадили 12 беріз, 6 лип, а дубів — у 2 рази менше, ніж беріз і лип разом. Скільки дубів посадили?

● **699°.**  $21 : 3 + 7$      $36 - 36 : 4$      $(16 + 16) : 4$      $36 : 4 : 3$   
 $40 - 20 : 5$      $28 - 28 : 4$      $38 + 12 : 4$      $10 : 2 \cdot 8$

**700.** (Усно.)

$5 \cdot 8$	$5 \cdot 2$	$27 : 3$	$32 : 4$	$57 - 22$
$- 16$	$+ 6$	$: 3$	$: 2$	$: 5$
$: 3$	$: 4$	$\cdot 5$	$\cdot 5$	$+ 8$

**701.** У господарки 5 індиків, 20 качок, а гусей — у 6 разів більше, ніж індиків. Скільки всього водоплавної птиці в господарки?

Індиків — 5	} ?
Качок — 20	
Гусей — ?, у 6 разів більше, ніж індиків	

**702.** У майстерні було 40 ніжок для табуреток. Скільки залишилося ніжок, коли зробили 8 табуреток?



**703.**  $17 + 5 - (13 - 8)$      $20 - 8 : 4$      $6 : 2 \cdot 3$   
 $20 - (15 - 7) - 3$      $(20 - 8) : 4$      $6 : 3 \cdot 2$

**704.** (Усно.) 1) Знайди третину чисел: 12, 15, 24.  
 2) Знайди чверть чисел: 16, 20, 28.

**705.** З числами 21 і 3 склади три задачі: на знаходження остачі, на зменшення числа на кілька одиниць і на різницеве порівняння чисел.

**706\*.** На змаганнях із гандболу гравці однієї команди набрали 21 очко, що у 3 рази більше, ніж іншої. Який був рахунок у грі?

**707\*.** У зайців, які гралися на галявині, 18 вух. 4 зайці заховалися. Скільки зайців залишилося на галявині?

**708°.** Маса поросяти 20 кг, а гуски — 5 кг. Яка маса поросяти і 9 таких гусок?

● **709°.** Знайди половину, третину і чверть числа 12.

**710.** Як називаються числа в рівності  $27 - 5 = 22$ ?

**711.** З кожної різниці склади та обчисли вираз на додавання.

З р а з о к.  $12 - 7 = 5$ ,      $5 + 7 = 12$ .

$28 - 5$      $68 - 12$      $43 - 26$

**712.** Перевір віднімання додаванням.

З р а з о к.  $85 - 21 = 64$ ,      $64 + 21 = 85$ .

$25 - 9 = 16$       $63 - 8 = 55$       $80 - 7 = 73$

**Щоб перевірити віднімання додаванням, можна до різниці додати від'ємник. Якщо дістанемо зменшуване, то розв'язання правильне.**

**713.** Обчисли вирази з перевіркою:  $63 - 9$ ,  $78 - 25$ .

**714.** Знайди значення кожного виразу, якщо  $a = 7$ .

$a + 48$       $65 - a$       $100 - (13 - a)$       $4 \cdot a - 8$

**715.** Склади і розв'яжи задачі за короткими записами.

1) Було — ?

Використали — 4 кг і 5 кг

Залишилося — 12 кг

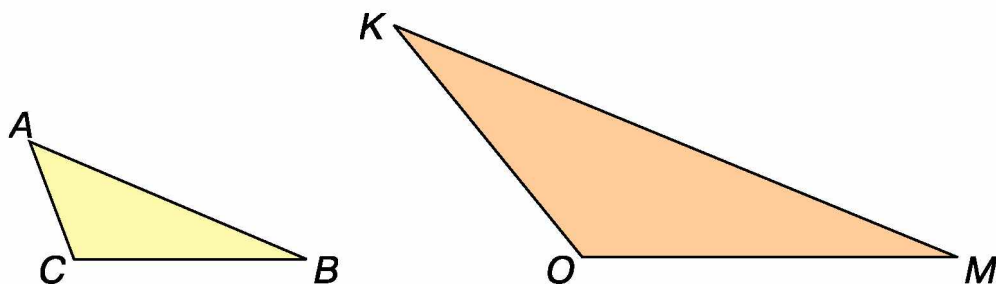
2) Було — ?

Відрізали — 4 м і 5 м

Залишилося — 12 м

**716.** Після помелу 100 кг пшениці одержали 2 кг манних крупів і 80 кг борошна. Решту становили кормові відходи. Скільки кілограмів становили кормові відходи?

**717.** Знайди і порівняй периметри трикутників  $ABC$  і  $KMO$ .



**718°.**  $5 \cdot 4$

$3 \cdot 8$

$45 - 36$

$15 + 6$



$21 + 24$

$24 - 19$

$20 - 5$

$9 : 3$

**719°.** На одній тарілці було 12 помідорів, а на другій 9. За сніданком діти з'їли 8 помідорів. Скільки помідорів залишилося? Розв'яжи задачу різними способами.

## ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ ЧИСЛА 6

**720.** Обчисли. Заміни додавання множенням.

$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$

$6 + 6 + 6 + 6$

**721.** Прочитай рівність  $6 \cdot 7 = 42$ . Що показує множник 7? Як перевірити, що  $6 \cdot 7 = 42$ ?

**722.** Поясни, як склали таблицю множення числа 6.

$6 + 6$

$6 \cdot 2 = 12$

$6 + 6 + 6$

$6 \cdot 3 = 18$

$6 + 6 + 6 + 6$

$6 \cdot 4 = 24$

$6 + 6 + 6 + 6 + 6$

$6 \cdot 5 = 30$

$6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6$

$6 \cdot 6 = 36$

$6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6$

$6 \cdot 7 = 42$

$6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6$

$6 \cdot 8 = 48$

$6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6$

$6 \cdot 9 = 54$

Як одержати наступний добуток з попереднього?

**723.**  $6 \cdot 8 + 23$

$50 - 6 \cdot 5$

$6 \cdot 9 - 6 \cdot 5$

$6 \cdot 2 : 3$



**724.** (Усно.) У коробці було 5 рядів кубиків, по 6 у кожному ряді. Скільки кубиків було в коробці?

**725.** Учень вирізав з паперу 4 квадрати, 6 кругів, а трикутників — у 3 рази більше, ніж кругів. Скільки всього многокутників вирізав учень?

**726.** Склади задачу за даними таблиці. Перевір розв'язання.

Купили	Ціна	Кількість	Вартість покупки
Тарілки	4 грн	5 шт.	?
Миски	6 грн	4 шт.	

Розв'язання:

$$4 \cdot 5 + 6 \cdot 4 = 44 \text{ (грн)}$$

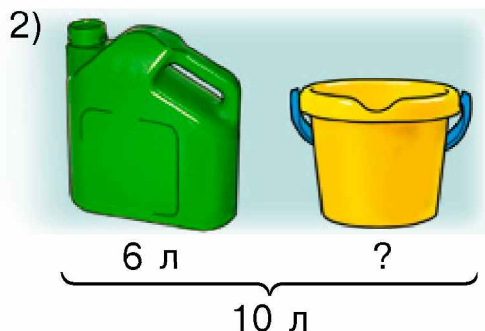
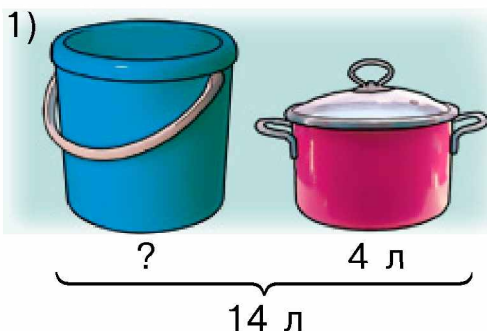
**727.** Обчисли значення виразів, якщо  $a = 8$ .

$$a + 6 - a \quad a : 4 + a \quad (a + 7) : 5$$

**728°.**  $6 \cdot 2 - 12 \quad 60 - 6 \cdot 4 \quad 6 \cdot 6 + 6 \cdot 7$

$$6 \cdot 3 + 12 \quad 30 + 6 \cdot 5 \quad 6 \cdot 9 - 6 \cdot 8$$

● **729°.** Склади і розв'яжи задачі за малюнками.



❓ **730.** 1) Ростає дуб, у нього 12 гілок, на кожній гілці 4 гнізда, в кожному гнізді 7 пташенят. Що це таке?

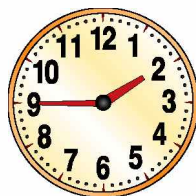
2) Не їсть і не п'є, а ходить і б'є.

**731.** Назви частини доби. Пригадай, скільки годин у добі, скільки хвилин у годині?

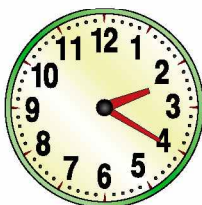
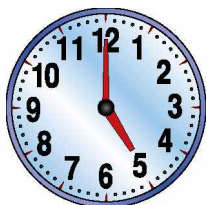
**1 доба = 24 год**  
**1 год = 60 хв**  
**1 хв = 60 с**

Час визначають за годинником. За добу *годинна стрілка* робить два повних оберти. *Хвилинна стрілка* робить повний оберт за 1 год, а *секундна* — за 1 хв.

Розглянь малюнок і скажи, скільки годин і хвилин показує годинник.



**732.** 1) Запиши, котру годину показує кожен годинник.



2) Запиши, котру годину покаже кожен годинник через 10 хв.

**733.** Урок триває 40 хв, а перерва – 10 хв. Скільки часу тривають разом урок і перерва? На скільки 50 хв менше, ніж 1 год?

**734.** Обчисли значення виразів. Випиши ті, в яких останньою є дія віднімання.

$$72 - 5 \cdot 8$$

$$(60 - 40) : 4$$

$$6 \cdot 7 - 42$$

$$32 - 7 + 8$$

$$44 - (7 + 17)$$

$$18 : (12 - 9)$$

**735.** Перше число 3, друге — у 6 разів більше, а третє — в 2 рази менше від другого. Знайди третє число.

Перше — 3

Друге — ?, у 6 разів більше від першого

Третє — ?, у 2 рази менше від другого

**736\*.** Розшифруй слово, розставивши букви біля результатів у порядку зростання. Що воно означає?



Е		$6 \cdot 3 - 8$	Ж		$26 + 6 \cdot 5$
Й		$30 : 5 + 17$	А		$5 \cdot 6 + 18$
		$3$			$6 \cdot 9 - 24$
		П			$45 - 6 \cdot 7$

**737°.** Гурток «Умілі руки» відвідують  дівчаток, а хлопчиків — у 4 рази більше. Скільки всього дітей відвідує гурток? (Добери число і розв'яжи задачу.)

● **738°.** Обчисли значення виразів. Випиши ті, у яких першою є дія віднімання.

$13 - 6 + 5$	$12 - 6 \cdot 2$	$6 \cdot 9 - 3$
$13 - (6 + 5)$	$(12 - 6) - 2$	$6 - (7 - 3)$

**739.** Віднови рівності.

$5 \cdot 5 + 5 = 5 \cdot \square$	$5 \cdot 6 + 5 + 5 = 5 \cdot \square$
$5 \cdot 9 - 5 = 5 \cdot \square$	$5 \cdot 8 - 5 - 5 = 5 \cdot \square$

**740.** Почалася велика перерва.

Закінчилася велика перерва.



Скільки часу тривала велика перерва?

**741.** У дитячий садок привезли 4 кг бананів, яблук — на 28 кг більше, ніж бананів, а чорносливу — в 4 рази менше, ніж яблук. Скільки кілограмів чорносливу привезли в дитячий садок?

# Розв'язання:

1)  $4 + 28 = 32$  (кг)

2)  $32 : 4 = 8$  (кг)

Поясни, про що дізналися кожною дією.

**742.** На приготування обіду кухар витратив 36 кг картоплі, капусти — у 4 рази менше, ніж картоплі, а цибулі — у 3 рази менше, ніж капусти. Скільки кілограмів цибулі витратив кухар?

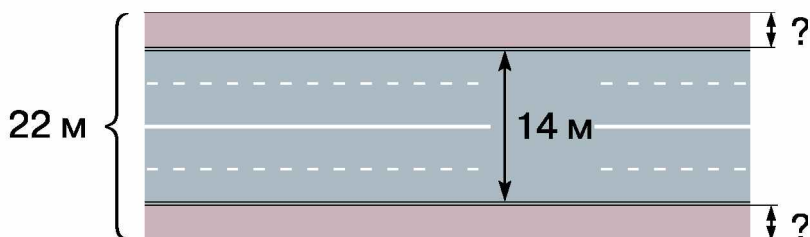
 Скільки всього кілограмів овочів витратив кухар?

<b>743.</b> 12 см : 3	12 см : 3 см	12 см – 3 см
2 дм + 3 см	1 дм – 3 см	2 дм – 3 см
4 см · 4	5 · 2 дм	3 см + 5 дм

**744\*.** У Вінні-Пуха 12 повітряних кульок, а у П'ятачка — 6. Що треба зробити, щоб кульок у них стало порівну?

<b>745.</b> 100 – 36 : 4	48 + 6 – 7	24 : (13 – 9)
54 – 45 : 5	(85 – 65) : 5	(60 – 24) : 4

**746°.** Ширина вулиці 22 м, ширина проїзної частини 14 м. Яка ширина кожного з двох тротуарів, якщо вони однакові?



● **747°.** Перше число 12, друге — у 2 рази менше від першого, а третє — у 8 разів більше, ніж друге. Знайди третє число.

**748.** Запиши вирази та обчисли їх значення.

- 1) Суму чисел 8 і 16 поділити на 4.
- 2) Число 6 помножити на різницю чисел 20 і 12.
- 3) Різницю чисел 40 і 12 зменшити в 4 рази.
- 4) 60 зменшити на добуток чисел 6 і 9.

**749.** Годинник показує час, коли учень розпочав виконувати домашнє завдання з математики. Через 20 хв він закінчив виконувати завдання. О котрій годині учень закінчив виконувати завдання?



**750.** Котру годину показує кожний годинник?



**751.** Довжина стрічки 6 м. Яка загальна довжина трьох таких стрічок?

**752.** Батько купив 2 кг яблук, 6 кг картоплі, а груш — у 2 рази менше, ніж картоплі. Скільки всього кілограмів фруктів купив батько?

**753\*.** Постав дужки, щоб рівності були правильними.

$$6 \cdot 4 - 2 = 12 \quad 31 - 10 - 3 = 24 \quad 12 : 2 - 2 = 3$$

$$6 - 2 \cdot 3 = 12 \quad 40 - 15 : 5 = 5 \quad 16 : 4 : 2 = 8$$

**754°.** Від стрічки завдовжки 5 м відрізали три шматки по 6 дм. Яка завдовжки стрічка залишилася?

● **755°.**

$1 \text{ м} - 3 \text{ дм}$	$1 \text{ м} - 3 \text{ см}$	$1 \text{ м } 2 \text{ дм} : 3$
$1 \text{ дм} - 4 \text{ см}$	$2 \text{ дм} - 2 \text{ см}$	$2 \text{ дм } 8 \text{ см} : 4$



## ТАБЛИЦЯ ДІЛЕННЯ НА 6

**756.** З рівності  $6 \cdot 7 = 42$  склади вираз на ділення на 6.

**757.** Поясни, як склали таблицю. Вивчи її.

6 ·	2	3	4	5	6	7	8	9	
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
	12	18	24	30	36	42	48	54	: 6

**758.**  $30 : 6 + 17$        $60 - 24 : 6$        $(96 - 42) : 6$   
 $54 : 6 - 48 : 6$        $96 - 42 : 6$        $12 : 6 + 18 : 6$

**759.** З якого добутку складено рівність  $42 : 6 = 7$ ?

**760.** Прочитай задачі. Знайди серед поданих виразів ті, якими вони розв'язуються.

1) Дівчинці подарували набір цукерок: 25 жовтих, 10 рожевих, а зелених — у 5 разів менше, ніж жовтих і рожевих разом. Скільки було зелених цукерок?



2) В автобусі їхало 10 жінок, 25 чоловіків, а дітей — у 5 разів менше, ніж чоловіків. Скільки разом дітей і жінок їхало в автобусі?

$(25 - 5) + 10$        $25 : 5 + 10$        $(25 + 10) : 5$

❄️ Склади свою задачу за першим виразом.

**761.** Знайди вирази, значення яких обчислено неправильно. Згадайся, чому виникли помилки.

$$\begin{array}{lll} 21 : 3 + 4 = 3 & 45 - 6 \cdot 5 = 15 & 28 - 8 : 4 = 5 \\ 90 - 30 : 6 = 85 & 41 - 21 - 5 = 25 & 36 + 18 : 3 = 42 \end{array}$$

**762.** Купили 4 іграшки за ціною 6 грн. Усього заплатили 24 грн. Про що дізнаємося, обчисливши кожен вираз?

$$6 \cdot 4$$

$$24 : 6$$

$$24 : 4$$

**763°.** Для виготовлення 1 кг крохмалю потрібно 6 кг картоплі. Скільки крохмалю одержали з 30 кг картоплі?

● **764°.**  $54 - 54 : 6$      $18 : 6 + 8$      $48 : 6 + 42 : 6$   
 $24 + 36 : 6$      $3 \cdot 8 : 6$      $24 - 6 + 12 : 6$

**765.** (Усно.) Виконай тільки першу дію виразів.

$$\begin{array}{lll} 30 - 42 : 6 & 30 : 6 - 5 & 48 - (13 - 6) \\ (90 - 42) : 6 & 24 : 6 - 2 & 24 : (6 - 2) \end{array}$$

**766.** Маса гуски 5 кг. Яка маса 4 таких гусок?

 Склади обернені задачі.

**767.** Маса 6 однакових малих посилок 18 кг, а маса більшої посилки 8 кг. На скільки кілограмів маса малої посилки менша за масу більшої?

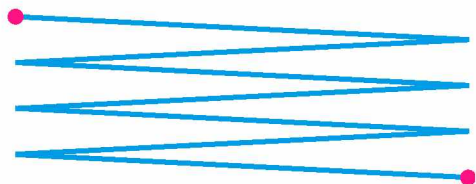
**768.** У 6 однакових бідонах 24 л води, а у відрі – 10 л. На скільки літрів води більше у відрі, ніж у бідоні?

**769.** Назви в кожному виразі перший і другий множники, а потім знайди значення добутку.

$$2 \cdot (4 + 3) \quad 6 \cdot (24 : 3) \quad (51 - 45) \cdot 4 \quad (12 : 2) \cdot 5$$

Зразок. 2 — перший множник,  $(4 + 3)$  — другий множник, 14 — добуток.

**770.** Знайди довжину ламаної лінії дією додавання. Відповідь запиши в сантиметрах, а потім — у дециметрах і сантиметрах.



**771\*.** У виразі  $12 : 2 + 2 \cdot 2$  постав дужки так, щоб після обчислення дістати суму: 6; 2.

**772°.**  $21 - 35 : 5$        $4 \cdot 5 - 10 : 2$        $40 - 18 : 6$   
 $(55 - 19) : 6$        $40 - 18 : 3$        $81 + 48 : 6$

● **773°.** Маса теляти 42 кг, індички — у 6 разів менша, а курки — на 4 кг менша від маси індички. Яка маса курки?

**774.** Екскурсія в музеї тривала 50 хв і закінчилася о 15 год 10 хв. О котрій годині розпочалася екскурсія?

**775.** 1) Басейн відвідує 48 хлопчиків, а дівчаток — у 6 разів менше. Скільки всього дітей ходить у басейн?

2) У класі 18 хлопчиків, а дівчаток — на 6 менше. Скільки всього учнів у класі?

**776.** За даними таблиці склади та обчисли вирази.

Зменшуване	$6 \cdot 7$	$36 : 4$	45	94	$6 \cdot 8$
Від'ємник	$6 : 3$	$18 : 6$	$81 - 57$	$54 : 6$	29

Зразок.  $6 \cdot 7 - 6 : 3 = 42 - 2 = 40$ .

**777.** Віднови рівності.

$\square \cdot 6 = 24$        $\square : 6 = 5$        $12 - (\square + 4) = 2$   
 $12 - \square = 6$        $\square - 6 = 8$        $43 - (20 + \square) = 13$

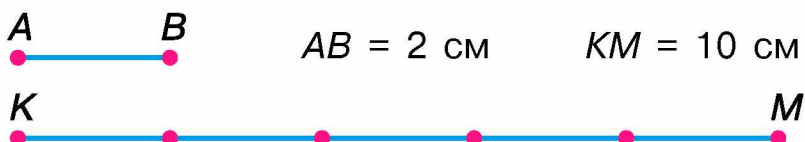
**778\*.** Накресли прямокутник і проведи в ньому 2 відрізки так, щоб можна було побачити по 2 трикутники, чотирикутники і п'ятикутники.

**779°.** Знайди значення виразу  $a \cdot 9$ , якщо  $a = 6$ ,  $a = 3$ .

● **780°.** Батько купив 15 кг картоплі в 5 однакових сітках і 4 кг моркви. Син допоміг йому нести одну сітку картоплі та моркву. Скільки кілограмів овочів ніс син?

## ПОРІВНЯННЯ ВЕЛИЧИН І ЧИСЕЛ

**781.** 1) Розглянь малюнок і прочитай записи.



10 см поділити по 2 см:  $10 : 2 = 5$  (разів). Відрізок  $AB$  вмістився у відрізок  $KM$  5 разів. Відрізок  $AB$  у 5 разів коротший за відрізок  $KM$ . Відрізок  $KM$  у 5 разів довший за відрізок  $AB$ .

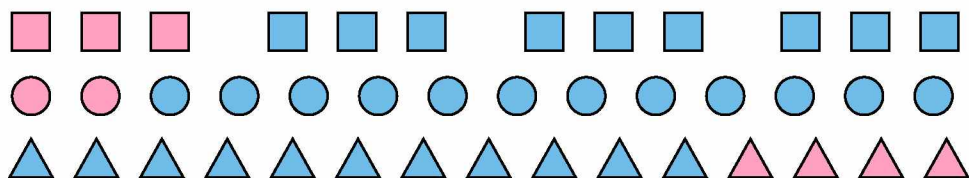
2) Побудуй відрізки довжиною  $AB = 12$  см і  $KM = 3$  см. Поділи  $AB$  на частини по 3 см. Визнач дією, у скільки разів  $KM$  коротший за  $AB$ .

**782.** Виміряй довжину смужок. Визнач, у скільки разів жовта смужка коротша за рожеву.



**Щоб дізнатись, у скільки разів одне число більше або менше за інше, треба більше число поділити на менше.**

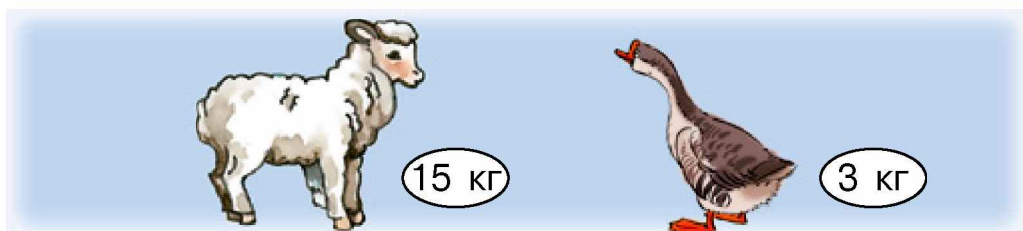
**783.** У скільки разів у кожному ряді більше синіх фігур, ніж рожевих?



**784.** Перше число 18, а друге 6. У скільки разів друге число менше від першого? На скільки одиниць друге число менше від першого?

$$\begin{array}{lll} 785. & 6 \cdot 5 + 54 : 6 & 48 - 28 : 4 \quad 24 : 6 : 2 \\ & 40 : 5 - 20 : 5 & (48 - 28) : 4 \quad 24 : (6 : 2) \end{array}$$

**786.** У скільки разів маса ягняти більша за масу гуски? На скільки кілограмів маса гуски менша за масу ягняти?



❄ Постав ще запитання за малюнком.

**787.** Батькові 32 роки, а мати на 4 роки молодша від нього. Скільки років їхньому синові, якщо він у 4 рази молодший від матері?

**788\*.** Від чотирикутника відрізали 1 кут. Скільки кутів у фігури, яка утворилася?

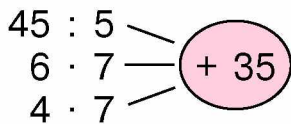
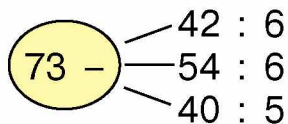
**789°.** Запиши вирази та обчисли їх значення.

- 1) Частку чисел 48 і 8 зменшити у 2 рази.
- 2) Добуток чисел 3 і 8 збільшити на 27.



● **790°.** За 5 год роботи двигуна було витрачено 30 л пального. Скільки літрів пального потрібно на 1 год роботи цього двигуна?

**791.**



**792.** У саду викорчували 5 старих вишень. Натомість посадили 15 молодих. У скільки разів більше вишень посадили, ніж викорчували?

**793.** Для приготування клею взяли 2 склянки крохмалю і 18 склянок води. У скільки разів менше взяли крохмалю, ніж води?

❄ Склади обернену задачу з відповіддю 18.

**794.**  $20 - \square = 4$

$35 - \square = 3$

$100 - \square = 5$

$\square + 30 = 80$

$\square - 8 = 80$

$30 - \square = 1$

**795.**  $1 \text{ м} - 5 \text{ дм}$

$5 \text{ см} \cdot 5$

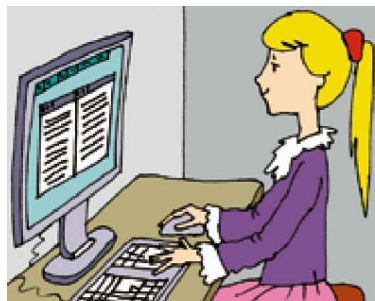
$1 \text{ м} - 5 \text{ см}$

$15 \text{ см} : 5$

$1 \text{ дм } 2 \text{ см} : 3$

$1 \text{ м } 6 \text{ дм} - 8 \text{ дм}$

**796\*.** За 3 год оператор набирає на комп'ютері 15 сторінок тексту. Скільки сторінок 4 оператори наберуть за 1 год?



**797°.** Матері 24 роки, а доньці 4 роки. У скільки разів мати старша за доньку? На скільки років донька молодша за матір?

● **798°.**  $28 + 6 \cdot 2$      $(36 - 12) : 6$      $48 : (8 + 4)$   
 $5 \cdot 8 - 26$      $36 - 12 : 6$      $48 : 8 + 4$

## ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ ЧИСЛА 7

**799.** Як перевірити, що  $7 \cdot 8 = 56$ ?

**800.** Поясни, як склали таблицю множення числа 7.

$7 + 7$	$7 \cdot 2 = 14$
$7 + 7 + 7$	$7 \cdot 3 = 21$
$7 + 7 + 7 + 7$	$7 \cdot 4 = 28$
$7 + 7 + 7 + 7 + 7$	$7 \cdot 5 = 35$
$7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7$	$7 \cdot 6 = 42$
$7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7$	$7 \cdot 7 = 49$
$7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7$	$7 \cdot 8 = 56$
$7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7$	$7 \cdot 9 = 63$

**801.**  $7 \cdot 7 + 21$        $7 \cdot 9 - 40$        $7 \cdot 6 + 7 \cdot 4$   
 $60 - 7 \cdot 2$        $25 + 7 \cdot 3$        $(35 - 28) \cdot 5$

**802.** Бригада монтує з блоків один дачний будинок за 7 днів. За скільки днів бригада змонтує 4 таких будинки?

**803.** Трактор за 6 год роботи витрачає 42 л пального. Скільки літрів пального витрачають 3 таких трактори за 1 год?

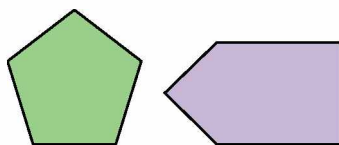
**804.** З кожної рівності склади ще одну за зразком.

$14 - 8 = 6$        $25 - 6 = 19$        $85 - 25 = 60$

Зразок.  $14 - 5 = 9$ ,  $14 - 9 = 5$ .

Поясни, що дістанемо, коли від зменшуваного відніmemo різницю.

**805\*.** Від паперового п'ятикутника по прямій відрізали трикутник. Які фігури могли утворитися? Накресли.



**806°.** У 6 однакових ящиках 30 кг лимонів. Маса порожнього ящика 3 кг. Яка маса ящика з лимонами?

● **807°.**  $7 \cdot 7 + 13$        $7 \cdot 9 - 7 \cdot 5$        $(14 + 14) : 4$   
 $40 - 7 \cdot 4$        $(23 - 16) \cdot 5$        $7 \cdot 8 - 24$

**808.** Робітник за 1 год обробляв 2 деталі. На нових верстатах він почав обробляти за годину 9 таких деталей. На скільки більше деталей став обробляти робітник за 8 год роботи?

**809.** За поданою умовою дай відповіді на запитання.  
Перше число 45, а друге — у 5 разів менше.

1) Чому дорівнює друге число?

2) На скільки друге число менше від першого?

**810.** Обчисли вирази. Випиши ті, в яких останньою є дія множення.

$7 \cdot 3 + 7 \cdot 5$	$24 : 3 - 2$	$80 - 7 - 9$	$19 - 2 - 9$
$7 \cdot (3 + 5)$	$24 : (3 - 2)$	$(12 - 5) \cdot 7$	$(9 - 2) \cdot 9$

**811.** В альбомі у Тараса на трьох сторінках по 7 марок і в пакетику 18 марок. Скільки всього марок?

<b>812.</b> $7 \cdot 5$	$(9 - 5) \cdot 4$	$36 : 4$
$28 + 8$	$35 - 7$	$(16 - 2) : 2$

**813\*.** Які з поданих висловлень завжди істинні (правильні), які — завжди хибні (неправильні), а які можуть бути істинними або хибними?

1) Двоцифрове число більше за одноцифрове.

2) Зменшуване більше за різницю.

3) Від'ємник більший за різницю.

4) Сума не може дорівнювати доданку.

5) Батько старший за дідуся.

**814°.** На сцені співав хор з 2 рядів по 7 дівчаток і 6 хлопчиків. Скільки всього дітей у хорі?

● **815°.** За даними таблиці запиши та обчисли вирази.

Ділене	24	$40 - 8$	$17 + 18$	45	$36 : 4$	$6 \cdot 3$
Дільник	6	4	5	$13 - 8$	3	2

**816.** Обчисли значення виразу  $k : 6$ , якщо  $k$  набуває таких значень: 12, 24, 36, 54.

**817.**  $5 \cdot 6 > 5 \cdot \square$      $7 \cdot 4 < 7 \cdot \square$      $6 \cdot 6 + 6 = 6 \cdot \square$

**818.** 54 зменшили на невідоме число і дістали 32. Знайди невідоме число.

**819.** Запиши тільки відповіді.

У скільки разів: 6 грн більше, ніж 2 грн? 30 м більше від 6 м? 2 год менше за 8 год? 18 кг більше від 3 кг? 5 дм менше від 40 дм?

**820.** (Усно.) Маса дерев'яного бруска 6 кг, а маса такого самого за розміром залізного бруска у 8 разів більша. Яка маса залізного бруска? На скільки кілограмів його маса більша від маси дерев'яного?

**821.** Листоноша приніс у бібліотеку 3 журнали, 1 брошуру і 12 газет. У скільки разів більше листоноша приніс газет, ніж журналів і брошур разом?

**822.** Обчисли. У виразах, де останньою є дія додавання, підкресли другий доданок.

$$\begin{array}{lll} 5 \cdot 9 + 15 & 80 - 7 \cdot 7 & 7 \cdot 8 + 36 : 6 \\ 40 - 5 \cdot 4 & 20 + 7 \cdot 9 & (18 - 12) \cdot 7 \end{array}$$

**823\*.** Число 8 можна розкласти на два доданки по-різному. Яка пара таких доданків при множенні дає найбільший добуток?

**824°.** Купили 5 кг огірків, 4 кг помідорів і 3 кг яблук. У скільки разів менше купили яблук, ніж овочів?

● **825°.** Побудуй прямокутник, довжина якого 5 см, а ширина – на 2 см менша. Знайди його периметр.

## ТАБЛИЦЯ ДІЛЕННЯ НА 7

**826.** З кожного добутку склади та обчисли вираз на ділення на 7.

$$7 \cdot 2 = 14$$

$$7 \cdot 6 = 42$$

$$7 \cdot 9 = 63$$

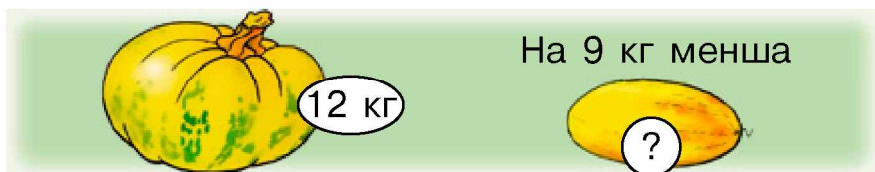
**827.** Поясни, як склали таблицю ділення на 7. Прочитай таблицю.

7 ·	2	3	4	5	6	7	8	9
	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕
	14	21	28	35	42	49	56	63

: 7

**828.**  $49 : 7 + 14$      $60 - 63 : 7$      $(68 - 26) : 7$      $21 : 7 + 0$   
 $42 : 7 - 5$      $81 - 56 : 7$      $35 - 14 : 7$      $28 : 7 - 4$

**829.** Склади і розв'яжи задачу за малюнком.



У скільки разів маса гарбуза більша за масу дині?

**830.** Перше число 5, а друге — на 30 більше. У скільки разів перше число менше від другого?

**831.** Заповни порожні клітинки.

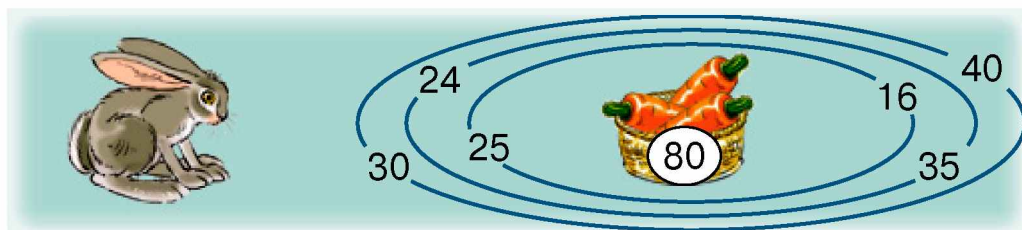
$$\square \cdot 6 = 18$$

$$\square \cdot 5 = 35$$

$$\square \cdot 7 = 21$$



**832\*.** Лабіринт. Покажи шлях до центру. Сума чисел, записаних біля воріт, через які проходить шлях, має дорівнювати числу, записаному всередині.



**833°.** Накресли таблицю і запиши до неї дані й шукані числа.

$a$	28	63	54	56	48	49	36
$b$	7	7	6	7	6	7	6
$a : b$							

● **834°.** Щоб одержати 7 кг цукру, використали 42 кг цукрових буряків. Скільки кілограмів цукрових буряків іде на виготовлення 1 кг цукру?

❄ Склади обернену задачу.

**835.** Полічи шістками до 60, сімками до 70.

**836.** З виразів та їх числових значень склади правильні рівності.

Зразок.  $7 \cdot 7 + 7 = 56$ .

$$7 \cdot 7 + 7$$

$$(2 + 5) \cdot 7$$

$$8 : 4 \cdot 7$$

$$63 - 21 : 7$$

$$48 - 8 : 2$$

$$3 \cdot 3 \cdot 3$$

49	56	14
27	60	44

**837.** У кіоску до перерви продали 7 однакових листівок за 42 грн. Після перерви продали ще 5 однакових листівок за 45 грн. Скільки гривень одержали за листівки, продані за день?

❄ Постав ще запитання за умовою задачі.

**838.** За даними малюнка і запитаннями склади числові вирази, щоб дізнатися:

- 1) скільки виростили гіацинтів і фікусів;
- 2) на скільки менше фікусів, ніж крокусів;
- 3) на скільки більше фікусів, ніж гіацинтів.



Гіацинт

Фікус

Крокус

**839.** У спортивний табір прибуло 24 футболісти, а хокеїстів — у 3 рази менше. На скільки більше прибуло футболістів, ніж хокеїстів?

**840\*.** Знайди числа й запиши рівності.

28 більше від 7 у  рази; 54 більше від 6 у  разів;  
7 менше від 35 у  разів і менше від 63 у  разів.

**841°.** Фермеру треба розфасувати 21 кг червоних і 14 кг рожевих помідорів у ящики по 7 кг. Скільки потрібно ящиків?

● **842°.**  $28 : 7 + 49$        $7 \cdot 3 + 7 \cdot 6$        $70 - 56 : 7$   
 $63 - 63 : 7$        $7 - 6 + 7 \cdot 2$        $42 : (12 - 5)$

**843.** Закінчи обчислення.

$6 \cdot 3 = 18$	$7 \cdot 4 = 28$	$5 \cdot 7 = \square$	$6 \cdot 5 = \square$
$18 : 6 = 3$	$28 : 7 = \square$	$35 : 5 = \square$	$30 : 5 = \square$
$18 : 3 = 6$	$28 : 4 = \square$	$35 : 7 = \square$	$30 : 6 = \square$

Що дістаємо, коли добуток ділимо на множник? Якщо  $a \cdot b = c$ , то чому дорівнює частка  $c : a$ ; частка  $c : b$ ?

**844.** (Усно.) Знайди невідомі множники.

$$\square \cdot 2 = 12$$

$$\square \cdot 3 = 15$$

$$4 \cdot \square = 20$$

**845.** 7 хлопчиків поділили між собою порівну 35 абрикосів. Скільки абрикосів одержав кожен хлопчик?

 Склади обернені задачі.

**846.** Ширина річки 20 м. Під час повені річка з одного боку вийшла з берегів на 6 м, а з другого — у 3 рази далі. Яка ширина річки під час повені?

$$20 + 6 + 6 \cdot 3 = \square$$

Поясни, що означають доданки  $20 + 6$  і  $6 \cdot 3$  у складеному виразі. Закінчи розв'язання задачі.

**847\*.** 18 л томатного соку розлили в дволітрові банки і таку саму кількість соку розлили в трилітрові банки. Скільки всього вийшло банок із соком?

$$\mathbf{848^{\circ}}. 56 : 7 + 22$$


$$14 + 28 : 7$$

$$22 - 56 : 7$$

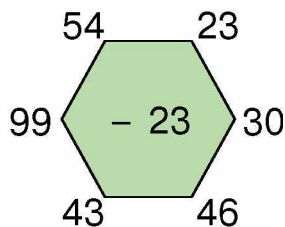
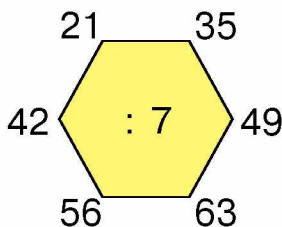
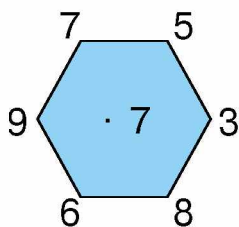
$$63 : 7 : 3$$

$$(14 + 28) : 7$$

$$42 : 6 \cdot 7$$

 **849°.** За рік у селищі збудували 6 будинків, по 4 квартири в кожному, і 8 двоквартирних будинків. Скільки всього квартир збудували в селищі за рік?

**850.** (Усно.) Виконай обчислення.



**851.** Випиши неправильні рівності. Обчисли.

$$65 - 3 = 35$$

$$90 - 9 = 99$$

$$100 - 0 = 10$$

$$21 - 5 = 16$$

$$60 - 3 = 67$$

$$35 : 5 + 2 = 5$$

$$35 : (5 + 2) = 5$$


$$20 - 6 : 2 = 7$$

$$1 + 7 \cdot 7 = 51$$

**852.** За даними таблиці склади та обчисли вирази.

Ділене	$36 - 6$	18	$36 : 4$	$70 - 7$	$25 + 17$	$6 \cdot 4$
Дільник	6	$2 + 4$	3	7	7	3

**853.** У гуртку 7 дівчаток, а хлопчиків – у 3 рази більше. На скільки більше у гуртку хлопчиків, ніж дівчаток?

 Зміни запитання так, щоб останньою дією було додавання.

**854.** 1) У другому класі 30 учнів. До свята 14 учнів готують танці, 7 розучують пісні, а решта учнів учать вірші. Скільки учнів учать вірші?

2) У другому класі 30 учнів. До свята 14 учнів готують танці, а розучують пісні – у 2 рази менше. Решта – учать вірші. Скільки учнів учать вірші?

**855\*.** Постав знаки дій, щоб рівності були правильними.

$$7 \square 6 = 42 \quad 63 \square 7 \square 1 = 69 \quad 48 \square 2 \square 3 = 8$$

$$7 \square 6 = 13 \quad 63 \square 7 \square 1 = 10 \quad 7 \square 12 \square 6 = 14$$

**856.**


$>$
$<$
$=$

 $5 \cdot 6 - 5 > 20$        $56 : 7 - 7 \square 5$

$$27 : 3 + 2 \square 10 \quad 63 : 7 + 7 \square 14$$

**857\*.** На скільки частин можна поділити круг трьома прямими? Накресли різні випадки.

**858°.** Щоб приготувати суміш для укладання цегли, взяли 7 кг цементу, а піску – на 14 кг більше. У скільки разів цементу взяли менше, ніж піску?

 Заміни в умові *на 14 кг більше* словами у 2 рази більше. Чи зміниться відповідь задачі?

● **859°.**  $33 + 7 \cdot 5$        $6 \cdot 7 + 7 \cdot 6$        $(18 + 36) : 6$   
 $48 : 6 : 4$        $50 - 20 : 5$        $(85 - 22) : 7$

## ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ ЧИСЛА 8

**860.** Додай, а потім заміни додавання множенням.

$$7 + 7 + 7 + 7 \qquad 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8$$

**861.** Поясни, як склали таблицю множення числа 8. На скільки відрізняються значення сусідніх виразів?

$8 + 8$	$8 \cdot 2 = 16$
$8 + 8 + 8$	$8 \cdot 3 = 24$
$8 + 8 + 8 + 8$	$8 \cdot 4 = 32$
$8 + 8 + 8 + 8 + 8$	$8 \cdot 5 = 40$
$8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8$	$8 \cdot 6 = 48$
$8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8$	$8 \cdot 7 = 56$
$8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8$	$8 \cdot 8 = 64$
$8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8$	$8 \cdot 9 = 72$

**862.**  $8 \cdot 8 + 36$      $8 \cdot 7 - 28$      $8 \cdot 6 - 9$      $16 : 2 \cdot 8$   
 $8 \cdot 9 + 28$      $12 + 8 - 5$      $60 - 8 \cdot 4$      $24 : 4 \cdot 8$

**863.** Накресли три відрізки. Перший завдовжки 8 см, другий — у 2 рази коротший, а третій — на 2 см довший від першого.

**864.** Один цех за день виготовив 24 книжкові шафи, а другий — на 6 шаф більше. Усі шафи навантажили на 6 вантажних автомобілів порівну. Скільки шаф навантажили на один автомобіль? (Задача на 3 дії.)

**865.** У цукорниці лежало 28 грудочок цукру. У 8 склянок чаю поклали по 3 грудочки. Скільки грудочок цукру залишилося в цукорниці?

 У скільки разів більше взяли цукру, ніж залишилось?



**866\*.** Як зміниться частка, якщо ділене 18 зменшити у 2 рази і дільник 6 теж зменшити у 2 рази?

**867°.** Коневі на добу дають 16 кг сіна, буряків у 2 рази менше, ніж сіна, а вівса — у 4 рази більше, ніж буряків. Скільки кілограмів вівса дають коневі на добу?

 Скільки всього кілограмів кормів дають коневі на добу?

● **868°.** Розстав правильно значення виразів.

$$99 - (45 + 16)$$

$$35 : 7 + 27$$

$$8 \cdot 4 + 68$$

$$17 + 38 - 15$$

$$8 \cdot 3 - 16$$

$$4 \cdot 9 + 6$$

8	32	38	40	42	100
---	----	----	----	----	-----

**869.**  $28 - 8 \cdot 2$

$32 : (12 : 3)$

$24 : 3 : 2$

$64 - 8 \cdot 8$

$8 \cdot 3 : 4$

$(64 - 28) : 4$

$8 + 8 + 8$

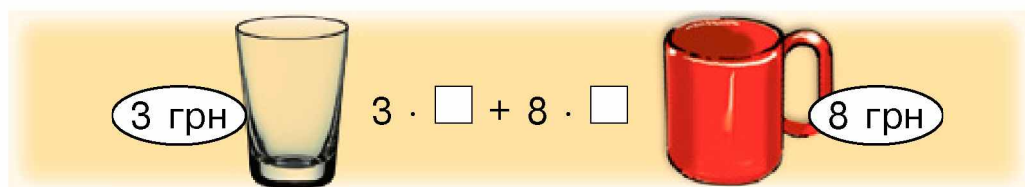
$21 : (11 - 8)$

**870.** Запиши вирази та обчисли їх значення.

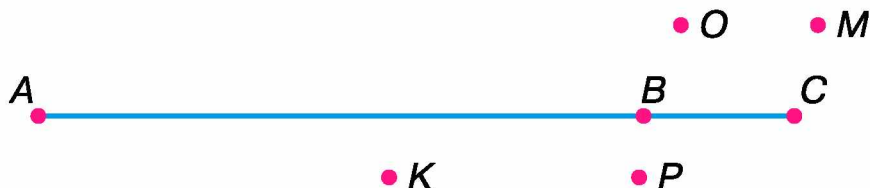
1) Перший доданок 50, другий — добуток чисел 8 і 4.

2) Ділене 56, а дільник — різниця чисел 30 і 23.

**871\*.** За малюнком добери кількість предметів для покупки і склади задачу за схемою розв'язання.



**872.** Назви точки, що лежать поза прямою. Виміряй відстань між точками  $K$  і  $M$ . У скільки разів довжина відрізка  $BC$  менша за довжину відрізка  $AC$ ?



$$\begin{array}{cccc}
 873^\circ. & 17 - 8 + 14 & 80 - 8 \cdot 5 & 8 \cdot 3 + 46 & 8 \cdot 6 + 18 \\
 & 91 - 37 & 35 + 35 : 5 & 8 \cdot 8 - 15 & 8 \cdot 9 - 1
 \end{array}$$

● 874°.

Назва виробу	Норма витрати	Кількість виробів	Усього витрачено
Простирадло	2 м	8 пр	} ? м
Підковдра	4 м	6 п	

**875.** Купили 5 однакових іграшок за ціною 9 грн, та ще одну машинку за 52 грн. Яка вартість усієї покупки?


**876.** Знайди значення виразів. Випиши ті, у яких останньою є дія віднімання.

$$\begin{array}{ccc}
 8 - 8 : 2 & 32 + (17 - 8) & 63 : 7 - 8 \\
 (70 - 7) : 7 & 32 - (17 + 8) & (64 - 8) : 7
 \end{array}$$

$$877. \quad 8 \cdot 4 \qquad 18 + 24 \qquad 48 - 24 : 3$$

$$\text{↻} \quad 40 - 22 \qquad 32 + 16 \qquad 42 : 7 + 2$$

**878.** Рибалка впіймав 28 рибин. Кілька менших рибин він відпустив. Залишилася 21 рибина. У скільки разів більше рибин залишилось у рибалки, ніж він відпустив?

 Зміни запитання так, щоб у розв'язанні останньою дією було віднімання.

**879\*.** У 5 ящиків розклали порівну 30 кг вишень. Скільки потрібно таких ящиків, щоб розкласти 54 кг вишень?

**880°.** У їдальні було 80 кг борошна. Протягом тижня щодня на випічку витрачали по 8 кг. Скільки кілограмів борошна залишилося в їдальні?

● **881°.** 1)  $(8 + 27) : 7$        $8 \cdot 4 + 8 \cdot 3$   
            $83 - (40 - 21)$        $16 + 48 : 8$   
            $(54 - 5) : 7$        $8 \cdot 9 - 8 \cdot 2$   
            $7 + 20 - 18 : 3$        $8 + 16 - 24$


2) 1 м – 2 см      1 м – 20 см      1 м – 1 дм  
      1 дм – 2 см      1 год – 1 хв      1 дм + 2 см  
      1 дм + 20 см      1 дм + 4 дм      1 год + 2 хв

**882.** (Усно.)  $8 \cdot 9$        $49 : 7$        $21 + 42$        $8 \cdot 8$   
                $- 32$        $+ 17$        $: 7$        $+ 16$   
                $: 5$        $: 4$        $+ 9$        $- 24$

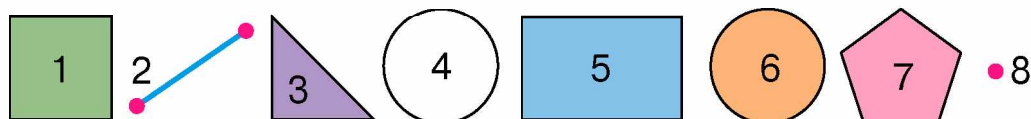
**883.** Встав пропущені числа.

$\square : 3 = 6$        $\square : 5 = 4$        $\square : 7 = 2$   
 $\square \cdot 5 = 30$        $\square - 7 = 42$        $\square \cdot 6 = 48$


**884.** У 7 ящиків розклали порівну 42 кг слив. А яблук у ящику – 12 кг. У скільки разів менша маса слив у ящику, ніж яблук?

**885.**  $7 \cdot 3 + 9$        $9 : 3 + 4$        $49 - 8 \cdot 5$   
  $4 \cdot 7 - 14$        $14 : 2 \cdot 7$        $30 - (19 + 7)$

**886.** Скільки на малюнку многокутників? Назви кожен фігуру, що не є многокутником.

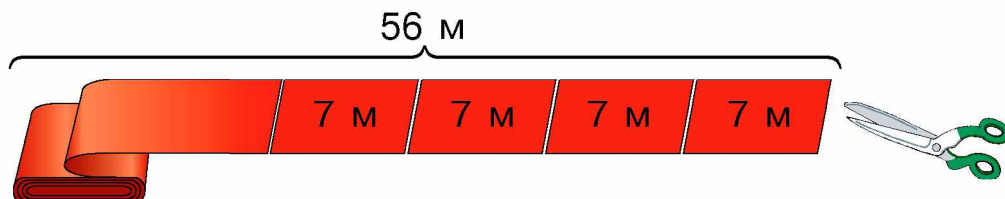


**887.** У шкільному хорі 24 дівчинки, а хлопчиків – у 3 рази менше. Скільки всього дітей у хорі?

 Заміни число 3 числом 2. Чи зміниться план розв'язування задачі?

**888.** Знайди значення виразу  $a : 8 + 15$ , якщо  $a = 40$ ,  $a = 64$ ,  $a = 72$ .

**889\*.** Від рулону тканини довжиною 56 м відрізають по 7 м. Скільки розрізів треба зробити, щоб поділити на рівні шматки всю тканину?



**890°.** До годівниці прилетіло 12 горобців, а синичок – у 3 рази менше. Скільки всього пташок прилетіло до годівниці?

● **891°.**  $(80 - 38) : 7$        $(100 - 93) \cdot 8$        $49 : 7 + 36 : 4$   
 $(26 + 28) : 6$        $40 - 16 : 4$        $8 \cdot 9 - 8 \cdot 6$

## ТАБЛИЦЯ ДІЛЕННЯ НА 8

**892.** З кожного добутку склади та обчисли вираз на ділення на 8.

$8 \cdot 7 = 56$        $8 \cdot 3 = 24$        $8 \cdot 9 = \square$

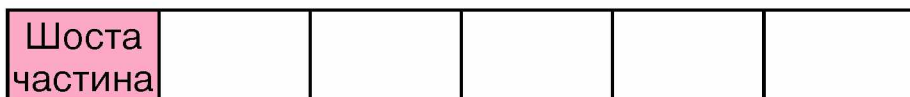
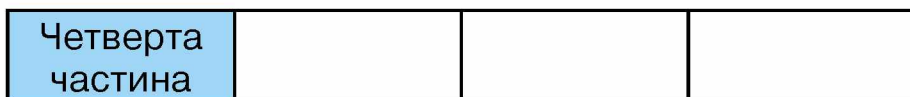
**893.** Поясни, як склали таблицю ділення на 8. Прочитай таблицю.

8	·	2	3	4	5	6	7	8	9	
		↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
		16	24	32	40	48	56	64	72	: 8

**894.**  $72 : 8 + 25$        $100 - 56 : 8$        $(35 + 5) : 8$        $32 : 8 : 2$   
 $64 : 8 - 8$        $48 - 16 : 8$        $48 - 24 : 8$        $32 : 8 \cdot 2$

**895.** У ящику було 24 кг картоплі. Уранці звідти взяли 6 кг, а ввечері – у 2 рази менше. Скільки кілограмів картоплі залишилося в ящику?

**896.** Виміряй довжину смужок. Знайди довжини четвертої частини першої смужки та шостої частини другої. Частки перевір вимірюванням.



 Порівняй довжини четвертої і шостої частин смужки.

**897.** Доба має 24 години. Доросла людина повинна спати третину доби, а дитина — на 2 год більше. Скільки годин повинна спати дитина?

**898\*.** У кожному виразі постав дужки так, щоб його значення збільшилося.

$$\begin{array}{lll} 1 + 8 \cdot 4 & 24 - 18 : 2 + 4 & 24 : 8 - 2 \\ 32 : 8 - 4 & 42 - 24 : 3 + 3 & 7 \cdot 3 + 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll} \mathbf{899^\circ.} & 8 \cdot 3 + 8 \cdot 7 & 16 - 16 : 8 & (16 + 56) : 8 & 45 + 48 \\ & 8 \cdot 2 + 8 \cdot 8 & 56 - 64 : 8 & (100 - 36) : 8 & 73 - 18 \end{array}$$

● **900°.** З автобуса вийшло 32 пасажери, після чого в салоні їх залишилося у 8 разів менше, ніж вийшло. Скільки пасажирів було в салоні спочатку?

**901.** (Усно.) Перевір, чи правильні рівності й нерівності.

$$\begin{array}{lll} 8 \cdot 9 > 8 \cdot 8 & 24 : 8 < 24 : 3 & 8 \cdot 5 = 5 \cdot 8 \\ 8 \cdot 5 + 8 \cdot 3 = 64 & (36 - 12) : 8 = 4 & 8 \cdot 9 < 42 - 7 \\ 32 - 24 + 64 > 8 \cdot 8 & 56 : (20 - 13) > 9 & (36 - 4) : 8 = 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} \mathbf{902.} & 8 \cdot 2 - 8 : 2 & 36 - 16 : 8 & 32 - 24 + 64 : 8 \\ & 56 : 8 + 64 : 8 & 64 - 24 : 8 & 8 \cdot 9 - (42 - 7) \end{array}$$



**903.** Що важче і на скільки кілограмів: 8 пакетів борошна, по 2 кг в кожному, чи 5 сіток картоплі по 3 кг?

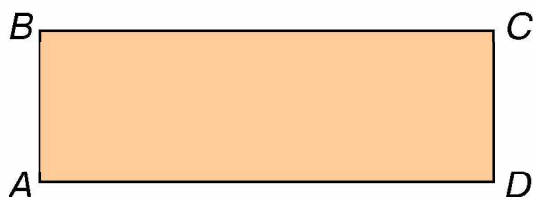
**904.** Для дитячого садка на 72 грн купили 8 однакових ляльок і на 28 грн — 4 ведмедики. Що дорожче: лялька чи ведмедик — і на скільки гривень?

8 ляльок – 72 грн  
4 ведмедики – 28 грн

Що дорожче?



**905.** Назви пари протилежних сторін прямокутника  $ABCD$ . Знайди суму довжин кожної пари протилежних сторін.



❄ Знайди периметр прямокутника.

**906.** Склади і розв'яжи задачі за короткими записами.

- 1) Ж.  $\overbrace{\text{---} 9 \text{ кульок} \text{---}}$   
З.  $\text{---} \text{---} \text{---} \text{---} \text{---}$  } ?
- 2) С.  $\overbrace{\text{---} 9 \text{ арк.} \text{---}}$   
Ч.  $\text{---} \text{---} 3 \text{ арк.} \text{---}$  } ?

**907°.** Добери такі числа, щоб нерівності й рівність були правильними.

$$5 \cdot 8 > 5 \cdot \square$$

$$2 \cdot 8 < 8 \cdot \square$$

$$8 \cdot 3 + 8 = 8 \cdot \square$$

● **908°.** Вівці на день давали 3 кг кормів, а корові – на 24 кг більше. У скільки разів більше кормів давали корові, ніж вівці?

❄ Склади обернену задачу із запитанням: «На скільки більше..?».

**909.** Розглянь записи і дай відповіді на запитання.

Ділене	Дільник	Частка	
20	4	5	→ 4 · 5 = 20

- 1) Що дістанемо, коли дільник помножимо на частку?
- 2) Як знайти невідоме ділене?

**910.** (Усно.) Знайди невідомі ділені.

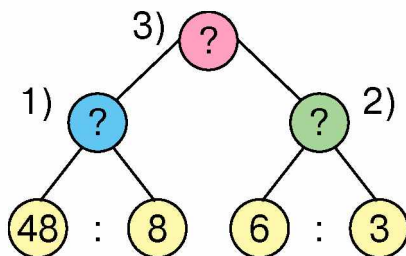
$$\square : 2 = 8 \quad \square : 8 = 5 \quad \square : 7 = 5$$

**911.** Невідоме число зменшили у 3 рази і дістали 9. Знайди невідоме число.

**912.** Майстер за 8 год виготовив 48 деталей, а учень за 3 год — 6 таких деталей. У скільки разів більше деталей виготовив за 1 год майстер?

План розв'язування:

- 1) Скільки деталей виготовив майстер за 1 год?
- 2) Скільки деталей виготовив учень за 1 год?
- 3) У скільки разів більше деталей виготовив за 1 год майстер?



**913.** У ящику 5 кг цукру, а в мішку — в 9 разів більше. 3 мішка продали 42 кг цукру. Скільки кілограмів цукру ще залишилося продати?

$$(15 - 7) \cdot 2$$

**923.** Периметр трикутника 24 см. Довжина однієї сторони 6 см, а другої – 8 см. Яка довжина третьої сторони?

**924°.** Батькові 36 років, а син у 4 рази молодший. На скільки років син молодший від батька?

● **925°.**

$a$	72		56	45		64
$b$	8	8	7	5	6	8
$a : b$		6			8	

## ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ ЧИСЛА 9

**926.** Додай числа, а потім заміни додавання множенням.

$$8 + 8 + 8 + 8$$

$$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9$$

**927.** Поясни, як склали таблицю множення числа 9.

$$9 + 9$$

$$9 \cdot 2 = 18$$

$$9 + 9 + 9$$

$$9 \cdot 3 = 27$$

$$9 + 9 + 9 + 9$$

$$9 \cdot 4 = 36$$

$$9 + 9 + 9 + 9 + 9$$

$$9 \cdot 5 = 45$$

$$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9$$

$$9 \cdot 6 = 54$$

$$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9$$

$$9 \cdot 7 = 63$$

$$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9$$

$$9 \cdot 8 = 72$$

$$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9$$

$$9 \cdot 9 = 81$$

**928.**  $9 \cdot 2 + 9 \cdot 8$      $100 - 9 \cdot 9$      $(9 - 3) \cdot 9$      $3 \cdot 3 - 7$   
 $9 \cdot 8 + 9 \cdot 3$      $2 + 7 \cdot 9$      $24 : 6 - 9$      $2 \cdot (3 \cdot 3)$

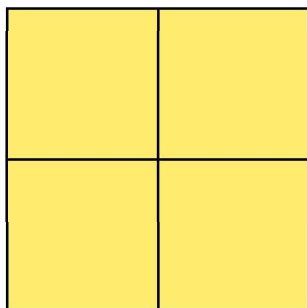
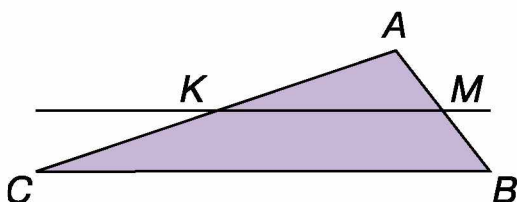
**929.** У чотирьох вазах по 9 айстр. У більшій вазі 7 жоржин. Скільки всього квіток у цих вазах?

❄ На скільки квіток менше у більшій вазі?

**930.** З першого куща зібрали 8 кг ягід, з другого – на 3 кг більше, а з третього — на 2 кг більше, ніж із другого. Скільки кілограмів ягід зібрали з третього куща?

❄ На скільки кілограмів більше зібрали з третього куща, ніж із першого? (Розв'яжи двома способами.)

**931.** Які сторони трикутника  $ABC$  перетинає пряма  $KM$ ? Виміряй довжини сторін  $AB$  і  $CB$  та порівняй їх. Обчисли периметр трикутника  $ABC$ .



**932\*.** Із чотирьох однакових квадратів склали один великий. Знайди його периметр, якщо периметр малого квадрата 8 см. Накресли великий і один малий квадрати.

**933°.** Кравчиня пошила 6 підковдр, витрачаючи по 4 м на кожну, і в неї залишилося ще 12 м тканини. Скільки тканини було у кравчині спочатку?

● **934°.**  $9 \cdot 4 + 9 \cdot 6$      $9 \cdot 8 - 4$      $(2 + 7) \cdot 9$      $66 - 39$   
 $9 \cdot 5 + 9 \cdot 5$      $2 + 7 \cdot 9$      $63 : 7 : 3$      $18 + 81$

**935.** Полічи дев'ятками до 90; вісімками до 80.

**936.**

$>$
$<$
$=$

 $54 : 6 < 54 - 6$      $9 \cdot 3 + 20 \square 50$   
 $9 \cdot 7 \square 9 \cdot 6 + 9$      $9 \cdot 2 + 40 \square 9 \cdot 7$

**937.** (Усно.)  $9 \cdot 7$      $9 \cdot 9$      $54 : 6$      $45 : 5$   
 $+ 1$      $- 41$      $\cdot 3$      $\cdot 4$   
 $: 8$      $: 8$      $: 9$      $: 6$



**938.** Закінчи розв'язування задач.

1) У новому будинку 72 квартири. Восьма частина квартир — чотирікімнатні, а решта – трикімнатні. Скільки в будинку трикімнатних квартир?

$$72 - 72 : 8 = \square$$

2) На складі було 48 березових і 36 соснових колод. На дошки розпиляли всі березові колоди і четверту частину соснових. Скільки всього колод розпиляли?

$$\square + \square : \square = \square$$

$$\begin{array}{llll} \text{939. } 9 \cdot 2 + 9 & 9 \cdot 4 + 9 & 40 - 16 : 8 & 9 \cdot 9 - 9 \\ 9 \cdot 3 + 9 & 9 \cdot 5 + 9 & 40 + 16 : 8 & 9 \cdot 8 - 9 \end{array}$$

**940\*.** Як зміниться добуток  $9 \cdot a$ , якщо число  $a$  збільшити в 3 рази; зменшити в 3 рази?

**941°.** У кошику було 16 кг яблук. Взяли четверту частину яблук. Скільки кілограмів яблук залишилось у кошику?

● **942°.** Знайди значення виразу  $k : 8$ , якщо  $k$  набуває значень: 16, 24, 40, 64.

## ТАБЛИЦЯ ДІЛЕННЯ НА 9

**943.** (Усно.) Заповни пропуски.

Ділене	24	24	63				12	18	40
Дільник	6	8	7	8	6	2			
Частка				4	3	9	4	6	5

**944.** Поясни, як склали таблицю ділення на 9. Прочитай таблицю.

9	·	2	3	4	5	6	7	8	9	
		↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
		18	27	36	45	54	63	72	81	: 9

945.  $72 : 9 + 32$        $63 : 9 + 54 : 9$        $45 - 18 : 9$   
 $81 : 9 - 9$        $(100 - 55) : 9$        $27 + 27 : 9$

946. У квітнику посадили 5 рядків тюльпанів по 9 цибулин у кожному. Залишилося посадити ще 54 цибулини. Скільки цибулин треба було посадити?

 На скільки цибулин більше залишилося, ніж посадили?

947.

Числа	8	14	18	9	18	27	18	36	72
Знайти	половину			третину			дев'яту частину		

948\*. Три брати впіймали 41 карася. Коли один відклав для юшки 7 карасів, другий 3, а третій 4, то в кожного брата залишилася однакова кількість рибин. Скільки карасів упіймав кожний брат?


949°. 

>
<
=


 $81 : 9 > 8$        $18 : 9 + 12 \square 15$        $64 : 8 \square 8$   
 $72 : 9 \square 9$        $9 \cdot 4 - 14 \square 50$        $45 : 9 \square 8$   
 $56 : 8 \square 5$        $8 \cdot 4 - 12 \square 15$        $28 : 7 \square 8$

950°. У дитячий садок привезли яблука. Після того як протягом 5 днів витрачали по 9 кг яблук щодня, залишилося 8 кг. Скільки кілограмів яблук привезли?

951. (Усно.) 36 м зменш у 9 разів; знайди дев'яту частину від 45 кг; знайди, у скільки разів 9 менше від 72.

952.  $18 + 36 : 9$        $21 : 7 + 46$        $49 - 7$   
  $16 + 45 : 9$        $22 - 54 : 9$        $42 : 6 + 11$

953. У хлопчика було 36 наклейок з автомобілями і 27 — з літаками. Він наклеїв їх в альбом, по 9 наклейок на сторінку. Скільки сторінок в альбомі зайняли наклейки?

 Розв'яжи задачу двома способами.

**954.** Перше число 12, друге 36, а третє — в 9 разів менше від другого. Знайди суму цих чисел. На скільки третє число менше від суми всіх чисел?

**955.** 1) Який відрізок накреслено: вертикально; горизонтально; похило?



2) Накресли в зошиті такі відрізки.

**956.**  $(82 - 28) : 9$        $65 + 27 : 9$        $(63 + 18) : 9$   
 $(46 - 37) \cdot 9$        $26 - 18 : 9$        $63 + 18 : 9$

**957°.** У двох ящиках було 36 кг цвяхів і 12 кг цвяхів. Усі цвяхи розклали в пакети, по 6 кг у кожний. Скільки витратили пакетів? (Розв'яжи задачу двома способами.)

● **958°.** Запиши вирази і знайди їх значення.

- 1) Різницю чисел 90 і 18 зменшити в 9 разів.
- 2) 40 збільшити на добуток чисел 9 і 6.
- 3) Частку чисел 81 і 9 зменшити в 3 рази.
- 4) Знайти суму часток чисел 72 і 8 та 45 і 9.

**959.**

Множник	9	8	8	6		7
Множник	8	9	8	4	6	
Добуток				24	48	49

**960.** У баку було 72 л пального. Двигун працював 9 год, витрачаючи по 6 л щогодини. Скільки літрів пального залишилося в баку?

❄ Склади подібну задачу про розливання соку в банки за виразом  $24 - 2 \cdot 9$ .

**961.** У швейній майстерні було 30 м шовку. Коли пошили кілька суконь, витративши на кожну по 3 м, то залишилося 9 м шовку. Скільки пошили суконь?

План розв'язування:

- 1) Скільки метрів шовку витратили на всі сукні?
- 2) Скільки пошили суконь?

**962\*.** Постав дужки, щоб рівності були правильними.

$$2 \cdot 8 + 48 = 64 \quad 2 \cdot 2 + 7 = 18 \quad 27 : 3 + 6 = 3$$

$$\begin{array}{lll} \textbf{963}^\circ. & 72 : 8 + 9 \cdot 3 & 40 - 36 : 6 : 2 & (55 + 9) : 8 \\ & 42 - 42 : 6 & 55 + 81 : 9 \cdot 3 & 68 - (81 - 17) \end{array}$$

● **964°.** У теніс грало 4 хлопчики, а у волейбол — на 8 хлопчиків більше. У скільки разів більше хлопчиків грало у волейбол, ніж у теніс?

**965.** (Усно.) Виконай обчислення.

$8 \cdot 3$
$9 \cdot 4$
$3 \cdot 4$

$45 : 9$
$63 : 9$
$54 : 9$

$18 + 36$
$81 - 27$
$36 + 36$

**966.** Порівняй множники і добутки. Що змінилося в другому рядку?

$$2 \cdot 3 \cdot 4 = 24$$

$$4 \cdot 2 \cdot 3 = 24$$

**Множити числа можна в будь-якому порядку.  
Результат множення від порядку запису множників  
не змінюється.**

**967.** Знайди значення виразів, застосовуючи переставну властивість множення.

$$2 \cdot 7 \cdot 3$$

$$9 \cdot 4 \cdot 2$$

$$3 \cdot 8 \cdot 3$$

$$2 \cdot 9 \cdot 3$$

$$8 \cdot 3 \cdot 2$$

$$4 \cdot 9 \cdot 2$$

**968\*.** 1) Віднови рівності.

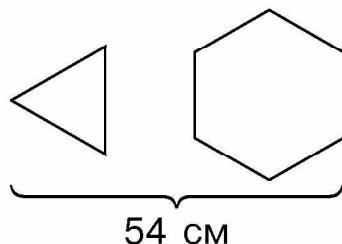
$$3 \cdot 7 = \square \cdot 3 \quad 8 \cdot 5 = 5 \cdot \square \quad 3 \cdot \square = 4 \cdot 3$$


$$6 \cdot 5 = \square \cdot 6 \quad 9 \cdot 2 = 2 \cdot \square \quad 8 \cdot \square = 9 \cdot 8$$

2) Знайди два таких значення  $k$ , щоб нерівність  $k \cdot 7 > 40$  була правильною.

**969.** У хлопчика було 20 паличок. Він склав кілька окремих трикутників, і в нього залишилось 11 паличок. Скільки трикутників склав хлопчик?

**970.** З 54 см дроту склали рівносторонній трикутник і шестикутник. Довжини сторін трикутника і шестикутника однакові. Знайди довжину однієї сторони.



 Знайди периметри трикутника і шестикутника. Порівняй їх суму із довжиною дроту.

**971°.** У класі було 22 хлопчики і 16 дівчаток. 20 хлопчиків і 10 дівчаток вийшли на подвір'я. Кого більше залишилося в класі — хлопчиків чи дівчаток? У скільки разів більше?

● **972°.** Висота липи 6 м, а сосна на 18 м вища. У скільки разів сосна вища за липу?

**973.** 1) Заміни множення додаванням та обчисли.

$$1 \cdot 3 \quad 1 \cdot 5 \quad 0 \cdot 3 \quad 0 \cdot 6$$

Зразок.

$$1 \cdot 4 = 1 + 1 + 1 + 1$$

$$0 \cdot 5 = 0 + 0 + 0 + 0 + 0$$

$$1 \cdot 4 = 4$$

$$0 \cdot 5 = 0$$

2)  $1 \cdot a = a$   $0 \cdot a = 0$  Прочитай ці записи.

3) (Усно.)  $1 \cdot 8$   $0 \cdot 7$   $1 \cdot (4 + 5)$   $0 \cdot (3 + 2)$   
 $1 + 8$   $0 + 7$   $1 \cdot 4 + 5$   $0 \cdot 3 + 2$



**974.** Добутки  $4 \cdot 1$  та  $7 \cdot 0$  не можна замінити додаванням однакових доданків. При множенні на 1 і 0 застосовують такі правила.

$a \cdot 1 = a$	<b>При множенні будь-якого числа на одиницю в добутку дістаємо те саме число.</b>
-----------------	---

$a \cdot 0 = 0$	<b>При множенні будь-якого числа на 0 у добутку дістаємо 0.</b>
-----------------	---

Знайди значення виразів:  $5 \cdot 1 + 12$ ,  $6 \cdot 0 + 8$ .

**975.**  $7 \cdot 1$      $5 \cdot 0$      $8 \cdot 1$      $(8 + 1) \cdot 1$      $(4 + 4) \cdot 0$   
 $7 + 1$      $5 + 0$      $1 \cdot 8$      $8 + 1 \cdot 1$      $4 + 4 \cdot 0$

**976.** Для приготування будівельної суміші взяли 27 кг піску, а вапна — у 3 рази менше. На скільки кілограмів менше взяли вапна, ніж піску?

**977\*.** За літо господарка виростила 98 птахів. Курей і качок було 77, а качок і гусей — 64. Скільки курей, гусей і качок окремо виростила господарка?

**978°.** Купили 5 кг яблук по 9 грн і кілограм ківі за 18 грн. Яка вартість покупки?

● **979°.**  $30 : 5 + 1$      $30 : (5 + 1)$      $0 \cdot 7 + 1 \cdot 7$      $(10 \cdot 0) + 4$   
 $30 : 5 \cdot 1$      $30 : (5 \cdot 1)$      $5 \cdot 1 + 6 \cdot 0$      $10 \cdot 0 + 10$

**980.** Розглянь записи. Дай відповіді на запитання.

$\frac{1 \cdot 8 = 8}{8 : 1 = 8}$	$\frac{1 \cdot a = a}{a : 1 = a}$
$8 : 8 = 1$	$a : a = 1$

Що дістаємо в частці при діленні будь-якого числа на 1?

Що дістаємо в частці при діленні будь-якого числа на це саме число, крім нуля?

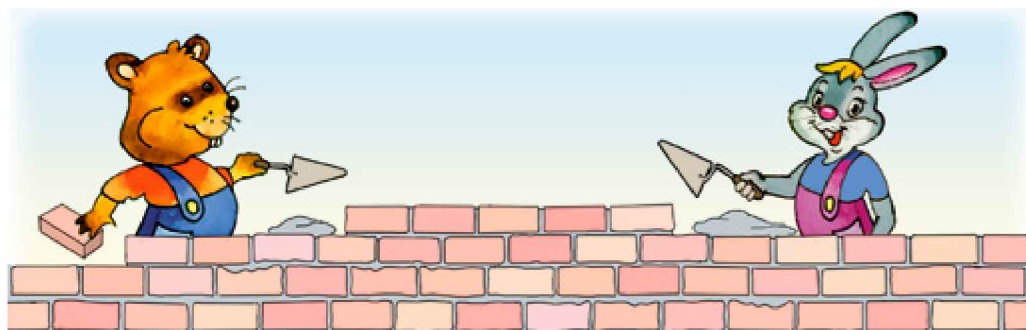
**981.** Ширина прямокутника в 3 рази менша від його довжини. Знайди периметр прямокутника, якщо його довжина 12 см.

**982.** Склади вирази та обчисли їх значення.

Зменшуване	36	83	$9 \cdot 3$	9	16	$18 \cdot 1$
Від'ємник	$6 : 1$	$17 - 9$	0	$0 \cdot 3$	$6 : 6$	2

**983.**  $(18 : 3) : 6$        $(4 + 5) : (4 + 5)$        $36 : 1 + 5$   
 $(18 : 3) : 1$        $(37 + 17 + 8) : 1$        $36 : (1 + 5)$

**984.** Перший муляр за 6 хв уклав 54 цеглини. Другий муляр за 5 хв уклав 35 цеглин. На скільки менше цеглин укладав другий муляр за хвилину?



План розв'язування:

- 1) Скільки цеглин укладав перший муляр за 1 хв?
- 2) Скільки цеглин укладав другий муляр за 1 хв?
- 3) На скільки менше цеглин укладав другий муляр за хвилину?

**985\*.** У дівчинки стільки ж сестер, скільки братів. Брат сказав, що має 3 сестри. Скільки всього дітей у сім'ї?

**986°.**  $1 \cdot 5 - 1$        $(14 : 2) : 7$        $9 : 9 + 9$        $6 : 6 + 6 - 6$   
 $5 : 1 + 0$        $(81 : 9) : 9$        $9 \cdot 9 + 9$        $8 \cdot 1 - 1 \cdot 1$

● **987°.** В одному мішку було 48 кг цибулі, а в іншому — 24 кг. Частину цибулі розклали в 5 ящиків, по 8 кг у кожний. Скільки кілограмів цибулі ще треба розкласти?

**988.**  $0 \cdot 4 = 0$      $0 : 4 = 0$      $0 \cdot 6 = 0$      $0 : 6 = 0$

<p><b>При діленні нуля на будь-яке число в частці дістаємо нуль.</b>  <b>У в а г а! Ділити на нуль неможливо!</b></p>	<p><b><math>0 : a = 0</math></b></p>
---	--------------------------------------

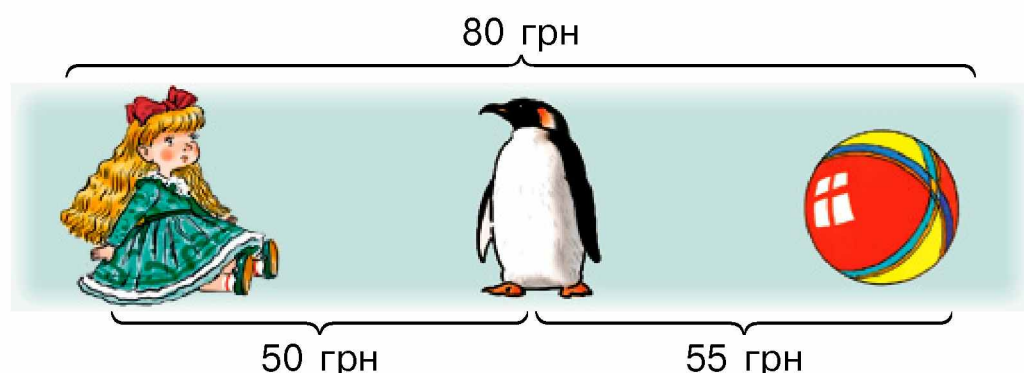
**989.**  $0 + 0 + 0 + 0$      $0 \cdot 8$      $1 \cdot 0$      $15 + 5 : 1$   
 $1 + 1 + 1 + 1$      $0 : 7$      $0 + 1$      $15 + 0 : 5$

**990.** Склади вирази та обчисли їх значення.

- 1) Зменшуване 72, а від'ємник у 9 разів менший.
- 2) Ділене 63, а дільник на 54 менший.

**991.**  $46 \cdot 1 - 36 : 9$      $81 : 9 + 31$      $4 \cdot 9 \cdot 24 - 1$   
 $63 : 9 + 24 \cdot 0$      $54 : 9 + 17$      $56 : 8 + 35 \cdot 0$

**992\*.** Вартість трьох іграшок 80 грн. Лялька й пінгвін коштують 50 грн, а м'яч і пінгвін — 55 грн. Скільки гривень коштує кожна іграшка?



**993°.** У парк привезли 33 куці троянд. Коли на кількох малих клумбах посадили по 6 куців, то залишилося ще 15 куців. Скільки було малих клумб?

● **994°.** 22 грудня в Києві день триває 8 год. Скільки годин у цю добу триває ніч?

**995.**  $0 \cdot 2 + 28$      $18 : 3 : 2$      $1 \cdot 7 + 25$      $9 \cdot 8 - 71$   
 $16 : 8 \cdot 9$      $28 : 4 + 2$      $(3 - 3) \cdot 3$      $32 : 8 - 4$

**996.** Користуючись зразком, знайди добутки та поясни спосіб обчислення.

$10 \cdot 3 = 30$
$1 \text{ дес.} \cdot 3 = 3 \text{ дес.}$

$10 \cdot 5$      $10 \cdot 2$      $10 \cdot 7$

**997\*.** Склади і розв'яжи задачу за даними таблиці.

Кролі	Маса одного кроля	Кількість кролів	Загальна маса
Сірі	3 кг	6	} 26 кг
Чорні	?	4	

План розв'язування:

- 1) Яка маса 6 сірих кролів?
- 2) Яка маса 4 чорних кролів?
- 3) Яка маса 1 чорного кроля?

**998.** Паливний бак мотоцикла вміщує 10 л пального. Заправили 7 мотоциклів. Скільки літрів пального залишилось, якщо в бочці було 100 л?

**999.** Знайди значення виразів, якщо  $a = 1$  і  $b = 0$ .

$a \cdot 9 + a$      $8 : a + a \cdot 1$      $b : 4 + b$      $(40 \cdot b) : 5$

**1000°.** 24 кг меду розлили порівну у 8 банок, а ще 30 кг — порівну в 6 бідонів. На скільки кілограмів меду було більше в бідоні, ніж у банці?

● **1001°.**  $4 \cdot 3 \cdot 0$      $10 \cdot 7 - 25$      $4 + 1 \cdot 9$      $(4 + 1) \cdot 9$

**1002.** Знайди добуток, застосовуючи переставну властивість дії множення.

$$10 \cdot 2 \quad 2 \cdot 10 \quad 10 \cdot 9 \quad 9 \cdot 10$$

**1003.** У рівностях порівняй перший множник і добуток.

$$3 \cdot 10 = 30 \quad 5 \cdot 10 = 50 \quad 7 \cdot 10 = 70$$

**Щоб помножити число на 10, треба до нього справа приписати один нуль.**

**1004.** З добутків склади та обчисли вираз на ділення на 10.

$$2 \cdot 10 = 20 \quad 6 \cdot 10 = 60$$

**Щоб поділити число на 10, треба від нього справа відкинути один нуль.**

**1005.**  $50 : 10 \quad (35 + 65) : 10 \quad 34 + 80 : 10$   
 $20 : 10 \quad 26 + 50 : 10 \quad 0 \cdot (40 : 10)$

**1006.** За 8 год токарь виготовив 40 деталей. Скільки деталей він виготовляв за 1 год? за 3 год?

 Склади обернені задачі.

**1007.** До збірки увійшло 45 творів письменника. З них 2 оповідання, нарисів – у 10 разів більше, ніж оповідань, а решту становили вірші. Скільки віршів увійшло до збірки творів?

**1008\*.** Знайди 2 числа, одне з яких у 10 разів менше від їх добутку, а друге менше від їх добутку в 4 рази.

**1009°.**  $0 \cdot 3 + 39 \quad 4 \cdot 10 - 26 \quad 24 : 8 \cdot 10$   
 $(41 - 15) \cdot 1 \quad 3 \cdot 10 + 46 \quad 80 : 10 \cdot 4$

● **1010°.** Коли Оксанка прочитала 6 сторінок книжки, їй залишилося читати в 10 разів більше. Скільки сторінок у книжці?



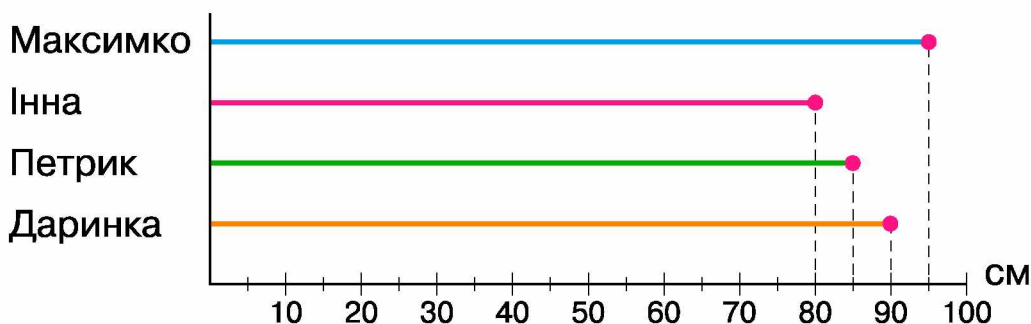
**1011.** (Усно.)  $5 \cdot 10$      $60 : 10$      $6 \cdot 1$      $8 : 8$   
 $10 \cdot 6$      $8 \cdot 10$      $70 : 10$      $7 : 1$   
 $10 \cdot 1$      $0 \cdot 10$      $0 : 10$      $1 : 1$

**1012.** Учні посадили 2 ряди жовтих айстр по 10 у кожному, а білих – у 2 рази менше. Скільки всього посадили айстр?

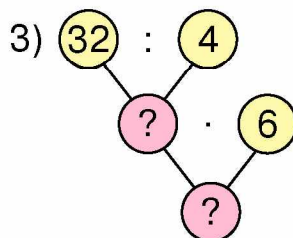
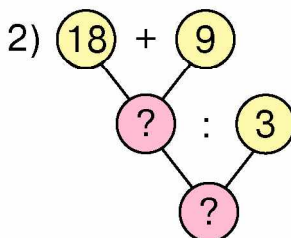
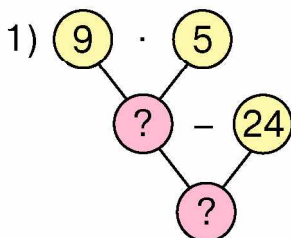
**1013.** На одному боці вулиці побудували 9 будинків по 4 квартири, а на другому – 3 таких будинки. Скільки всього квартир побудували?

**1014.** 1) Знайди шосту частину чисел: 18, 42, 30, 48, 54.  
 2) Знайди десятю частину чисел: 40, 60, 80, 100.

**1015.** Розглянь дані вимірювання зросту малюків і запиши зріст кожного у дециметрах і сантиметрах.

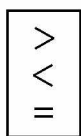


**1016.** Склади вирази за блок-схемами.



**1017°.** На свято Великодня до класу прийшли гості: 18 дорослих, а дошкільнят – у 6 разів менше. Скільки всього гостей прийшло?

● 1018°.



$35 : 7 \square 48 : 6$

$54 : 6 \square 48 : 8$

$81 : 9 \square 63 : 7$

$49 : 7 \square 45 : 5$

1019.  $3 \cdot 1 \cdot 0$

$6 \cdot 0 + 10$

$18 : 2 \cdot 0$

$21 : 3 + 8$

$7 \cdot 1 + 0$

$9 : 3 - 3$

1020. Коли на одній зупинці з автобуса вийшло 15 пасажирів, а на другій — у 3 рази менше, то в салоні залишилося 18 пасажирів. Скільки пасажирів було в автобусі спочатку?



Склади блок-схему міркувань.

1021.  $5 \cdot 1 + 8$

$(7 + 0) \cdot 3$

$(54 - 5) : 7$



$6 : 1 \cdot 9$

$13 \cdot 0 + 6$

$21 - 8 \cdot 2$

1022.  $1 \text{ дм} + 2 \text{ см}$     $1 \text{ дм} : 2$     $4 \text{ дм } 8 \text{ см} : 6$     $8 \text{ дм} - 2 \text{ см}$

1023. Склади і розв'яжи задачі за виразами.

$40 - (6 + 4)$

$40 : 5 - 3$

1024°.  $7 \cdot 3$

$48 : 6 + 9$

$84 - 49 : 7$

$27 : 3$

$54 : 9 + 6$

$(84 - 49) : 7$

● 1025°. У бак машини залили 60 л бензину, а мопеда — на 50 л менше. У скільки разів менше бензину залили в бак мопеда?

## Додаткові вправи

1. Є монети вартістю 5 к., 10 к. і 25 к. Скількома різними способами можна заплатити 50 к.?

2. Є залізні прuti завдовжки 15 см, з яких треба нарізати цвяхи довжиною 6, 7, 9, 10 см. Цвяхи якої довжини можна нарізати, щоб не було відходів?

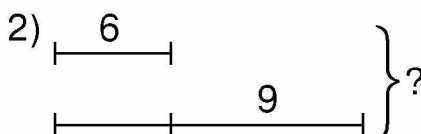
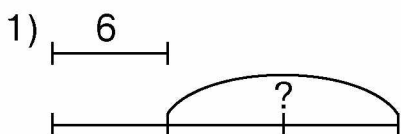
3. Батькові 39 років, а синові 14. Скільки років дочці, якщо через 16 років синові та дочці разом буде стільки ж років, скільки батькові?

4. Розглянь діаграму. Визнач висоту кожного дерева. Порівняй висоту найвищого і найнижчого дерев.



5. Маса зайця на 3 кг більша за масу кроля. Маса двох зайців така сама, як і 5 кролів. Яка маса зайця, а яка – кроля?

6\*. Склади задачі за схемами.





## ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК

**1026.** Запиши найбільше і найменше двоцифрові числа та їх різницю.

**1027.** Запиши у вигляді суми розрядних доданків за зразком кожне з поданих чисел: 75, 26, 62, 88.

Зразок.  $82 = 80 + 2$ .

**1028.** Накресли відрізок, на 3 см довший від поданого. Його довжину спочатку запиши в сантиметрах, а потім — у дециметрах і сантиметрах.

A ● ————— ● B

**1029.**  $45 + 1$      $57 - 7$      $60 + 4$      $29 + 10$      $80 - 50$   
 $45 - 1$      $57 - 50$      $4 + 60$      $29 - 10$      $30 + 70$

**1030.** Було дві шовкові стрічки: перша завдовжки 28 дм, а друга — 39 дм. Від довшої стрічки відрізали 10 дм, а від коротшої — 8 дм. Якою завдовжки стала кожна стрічка?

**1031\*.** Добери цифри, щоб нерівність була правильною.


$$\square\square - \square < 3$$

**1032.** З трьох грядок зібрали цибулю. З першої зібрали 34 кг, з другої — стільки ж, а з третьої — на 20 кг менше, ніж із першої і другої грядок разом. На скільки кілограмів цибулі менше зібрали з першої грядки, ніж із третьої?

**1033°.**  $64 + 3$      $76 - 40$      $35 + 40 + 4$      $78 - (25 + 3)$   
 $64 + 30$      $67 + 32$      $88 - 4 - 50$      $99 - (39 - 6)$

● **1034°.** На першій клумбі розквітло 30 жовтих і 20 червоних тюльпанів, а на другій — 32 червоних тюльпани. На скільки менше тюльпанів розквітло на другій клумбі?

❄ Скільки всього тюльпанів розквітло?

**1035.**  $7 + 8$      $3 + 16$      $19 - 5$      $14 - 6$      $17 - 8 + 4$   
  $8 + 9$      $15 - 9$      $12 - 9$      $6 + 6$      $13 + 1 - 7$

**1036.** Парк прибирало 32 робітники. Це на 18 менше, ніж учнів старших класів. Скільки учнів старших класів прибирало парк?

**1037.**  $14 > 8$  на 6     $16 > 9$  на      $15 > 8$  на   
 $7 < 13$  на      $6 < 11$  на      $6 < 16$  на

**1038.**

Числа	Виконай дію
4 і 9	суму чисел зменши на 6
18 і 9	різницю чисел збільши на 7
38	зменши на суму чисел 22 і 3

**1039.** Накресли три відрізки: перший завдовжки 14 см, другий — на 5 см коротший, а третій — у 2 рази коротший від першого.

**1040\*.** Коли батькові було 28 років, сину було 5 років. Скільки років батькові зараз, якщо сину 14 років?

**1041°.** У квітковому магазині на трьох полицях стоїть 85 горщиків із квітами. На першій полиці 28 горщиків, а на другій — 32. Скільки горщиків на третій полиці?



● **1042°.** Випиши вирази зі значеннями 50, 73, 80.

$30 - 2$	$73 + 7$	$94 + 6$	$80 - 7$
$41 + 9$	$48 + 2$	$40 - 4$	$20 - 5$
$51 + 22$	$70 - 9$	$56 - 6$	$75 + 5$

**1043.** Розглянь таблицю і дай відповіді на запитання.

1) Як зміниться різниця, якщо зменшуване збільшити на кілька одиниць?

2) Як зміниться різниця, якщо від'ємник збільшити на кілька одиниць?

Зменшуване	8	10	15	15	10	8
Від'ємник	6	6	6	8	8	8
Різниця						

**1044.** Як зміниться сума, якщо один доданок збільшити на кілька одиниць; зменшити на кілька одиниць?

**1045.** Поясни кожний спосіб обчислення.

$28 + 5 = (28 + 2) + 3$	$46 - 7 = (46 - 6) - 1$
$28 + 5 = 20 + (8 + 5)$	$82 - 27 = (82 - 20) - 7$

$$\begin{array}{r} 82 - 27 = \square \\ \hline 27 + 3 = 30 \\ 82 - 30 = 52 \\ 52 + 3 = 55 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 48 + 37 = \square \\ \hline 37 + 3 = 40 \\ 48 + 40 = 88 \\ 88 - 3 = 85 \end{array}$$

**1046.**  $7 + 7$        $14 + 7$        $68 - 9$        $15 + 70$   
 $85 - 9$        $76 - 8$        $21 - 6$        $59 - 52$

❄  $56 + 32 < 32 + \square$        $26 - 13 > 26 - \square$

**1047.** На трьох полицях 62 книжки. На першій полиці 22 книжки, на другій — на 5 менше. Скільки книжок на третій полиці?

**1048.** В автопарку 9 маршрутних таксі, а решта — автобуси. Усього 40 автомобілів. На скільки більше автобусів, ніж таксі?

**1049°.**  $\square - 80 = 4$        $\square + 4 = 80$        $80 - \square = 4$

● **1050°.** Ніна вирізала витинанки. 7 витинанок вона подарувала подругам. У неї залишилося ще 13 витинанок. Скільки витинанок вирізала Ніна?



❄ Склади обернені задачі.

**1051.** Спиши, заповнюючи пропуски.

$$60 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$48 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$80 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$5 \text{ дм } 4 \text{ см} = \square \text{ см}$$

**1052.**  $4 \text{ дм } 5 \text{ см} + 4 \text{ см}$

$$4 \text{ дм } 5 \text{ см} + 4 \text{ дм}$$

$$7 \text{ дм } 8 \text{ см} - 3 \text{ дм}$$

$$7 \text{ дм } 8 \text{ см} - 3 \text{ см}$$

**1053.** Першого дня бригада відремонтувала 29 м шосе, другого — 64 м, а третього — на 28 м менше, ніж першого і другого днів разом. Скільки метрів шосе відремонтували третього дня?

❄ Скільки всього метрів дороги відремонтували за три дні?

**1054.** У саду першого дня зібрали 56 кг вишень. Це на 7 кг більше, ніж другого. Третього дня зібрали на 15 кг вишень менше, ніж другого. Скільки кілограмів вишень зібрали третього дня?

**1055.** Знайди значення виразів, якщо  $a = 6$ .

$$a + 59$$

$$43 - a$$

$$99 - (71 - a)$$

**1056°.** Випиши вирази, значення яких більше за 50.

$$\begin{array}{cccc} 53 - 4 & 33 + 17 & 16 + 43 & 57 - (16 - 6) \\ 48 + 5 & 65 - 9 & 80 - 29 & 79 - (17 + 4) \end{array}$$

● **1057°.** До свята другокласники зробили 35 писанок, першокласники — на 12 менше, а третьокласники — на 13 писанок більше, ніж другокласники. На скільки більше писанок зробили третьокласники, ніж першокласники? (Розв'яжи задачу двома способами.)

**1058.** 1) Поясни способи додавання.

$$\begin{aligned} 57 + 26 &= (57 + 20) + 6 = 77 + 6 = 83 \\ 57 + 26 &= (50 + 20) + (7 + 6) = 70 + 13 = 83 \end{aligned}$$

2) Перевір результат віднімання  $81 - 17 = 64$  додаванням.

**1059.** Поясни спосіб обчислення.

$$\begin{aligned} 42 - 14 &= (42 - 10) - 4 = 32 - 4 = 28 \\ 84 - 53 &= (80 - 50) + (4 - 3) = 30 + 1 = 31 \end{aligned}$$

**1060.** Склади задачі за їх розв'язанням.

$$1) 36 + (36 + 12) \qquad 2) 36 + (36 - 12)$$

❄ Порівняй складені задачі.

**1061.** Математичний диктант.

- 1) 76 зменшити на 14.
- 2) 27 збільшити на 18.
- 3) Від 95 відняти суму чисел 6 і 7.
- 4) Різницю чисел 36 і 15 зменшити на 8.

**1062\*.** Незнайко сказав, що він розпиляє колоду на 5 частин за 20 хв, якщо витрачатиме на одне розпилювання 4 хв. Доведи, що він помилився.

$$\begin{array}{cccc} \mathbf{1063^\circ.} & 27 - 13 & 80 - 27 & 62 - 27 & 27 - 27 \\ & 62 + 27 & 27 + 13 & 95 - 27 & 89 - 27 \end{array}$$

● **1064°.** 1) У Надійки було 72 намистини. 14 червоних намистин і 9 зелених вона подарувала подрузі. Скільки намистин залишилось у Надійки?

2) У Надійки було 54 намистини. Мама дала їй у 9 разів менше намистин. Скільки намистин стало в Надійки?

**1065.** Запиши вирази та обчисли їх значення.


1) Зменшуване 94, від'ємник є добутком чисел 6 і 7.

2) Ділене 63, дільник є різницею чисел 15 і 6.

**1066.** Друкарня планувала виконати замовлення за 75 днів, але виконала його на 8 днів раніше. Скільки днів тривало виконання замовлення?

**1067.** На причалі було 23 катери. Кілька з них здали в оренду, та ще залишилося 17 катерів. Скільки катерів здали в оренду?

**1068.**  $48 : 6$        $6 \cdot 8$        $7 \cdot 6$        $72 - 9$

  $42 : 7$        $8 \cdot 9$        $63 - 51$        $12 - 5$

**1069.** У бочці було 9 л води. Туди долили третину тієї кількості, що в ній була. Скільки літрів води стало?

**1070.**  $2 \cdot 8 + 14$        $(11 - 9) \cdot 2$        $7 \cdot 9 - 9$        $8 \cdot 6 + 34$   
 $5 \cdot 7 - 5$        $2 \cdot (9 - 4)$        $6 \cdot 8 - 8$        $2 \cdot 7 - 5$

**1071.** Виріж із паперу смужку завдовжки 20 см. Перегинаючи, поділи її на 4 рівні частини. За цими діями склади і запиши вираз на ділення. Як називають числа при діленні?

**1072°.** Склади та обчисли вирази.

1) Знайти суму чисел 78 і 18 і зменшити її на 47.

2) Зменшити 23 на 17 і збільшити результат у 9 разів.

3) Число 27 збільшити на суму чисел 35 і 7.

● **1073°.** Навесні в парку посадили 26 каштанів і 38 кленів. 7 саджанців не прийнялося. Скільки деревець прийнялося?

## ЗМІСТ

<b>Повторення вивченого в 1 класі</b> . . . . .	3
<b>Таблиці додавання і віднімання чисел.</b>	
<b>Задачі на дві дії. Вирази з дужками</b> . . . . .	16
Таблиці додавання і віднімання чисел . . . . .	16
Задачі на дві дії . . . . .	32
Вирази з дужками . . . . .	39
<b>Усне додавання і віднімання двоцифрових чисел з переходом через розряд</b> . . . . .	47
<b>Арифметичні дії множення та ділення</b> . . . . .	66
Множення . . . . .	66
Таблиця множення числа 2 . . . . .	68
Ділення . . . . .	74
Таблиця ділення на 2 . . . . .	76
Таблиця множення числа 3 . . . . .	81
Таблиця ділення на 3 . . . . .	88
Таблиця множення числа 4 . . . . .	93
Таблиця ділення на 4 . . . . .	96
Таблиця множення числа 5 . . . . .	99
Збільшення та зменшення числа в кілька разів . . . . .	101
Таблиця ділення на 5 . . . . .	103
Порядок виконання дій у виразах . . . . .	105
Таблиця множення числа 6 . . . . .	109
Таблиця ділення на 6 . . . . .	115
Порівняння величин і чисел . . . . .	118
Таблиця множення числа 7 . . . . .	121
Таблиця ділення на 7 . . . . .	124
Таблиця множення числа 8 . . . . .	129
Таблиця ділення на 8 . . . . .	133
Таблиця множення числа 9 . . . . .	138
Таблиця ділення на 9 . . . . .	140
<b>Повторення вивченого за рік</b> . . . . .	153